

Täiskasvanute hingamispäevakooli õppetükid

**PROHVETIAND
PÜHAKIRJAS
J A
ADVENTAJALOOS**

Gerhard Pfandl

**Jaanuar Veebruar Märts
2009**

Originaali tiitel:

The Prophetic Gift in Scripture and Adventist History
by Gerhard Pfandl
2008

Prohvetiand Pühakirjas ja Adventkoguduse ajaloos

Tõlkijad: Jana Rosin ja Avernoika Beekmann

Toimetaja: Ergo Naab

Adventistide Koguduste Eesti Liit, 2008

And

„Mina ütlen teile, ei ole suuremat prohvetit naisest sündinute seas kui Ristija Johannes, aga väikseim Jumala riigis on suurem temast!” (Lk 7:28, KJV).

Mitte ühtki Johannesest suuremat prohvetit? Sinna hulka on siis ilmselt arvatud ka Jesaja, Jeremija, Aamos, isegi Mooses. Ometi oli Ristija Johannes Jeesuse sõnul neist kõigist suurem? Eriti arusaamatu näib see põhjusel, et erinevalt Jesajast, Jeremijast, Aamosest ja Moosesest ei ole Piiblis Ristija Johannese kirjutisi ja sellegipoolest nimetatakse teda suuremaks prohvetiks kõigist neist, kelle kirjutisi me Pühakirjast leiame! Milles asi? Prohvetiandi ei antud üksnes inimestele, kelle kirjutistest sai osa Pühakirjast. Ei, prohvetianniga õnnistati ka neid, kelle töö Issanda heaks ei olnud Piibli kirjutamine.

Terve kirikuajaloo vältel on prohvetianni temaatika ja inspiratsioon üldiselt olnud arutelu- ja vaidlusteemaks. Kuidas said prohvetid inspiratsiooni? Kuidas toimib inspiratsioon ja ilmutus? Kui suures osas, kui üldse, avalduvad prohvetite kirjutistes kultuurilised ja isiklikud eripärad? Kuna need küsimused tekitavad jätkuvalt, ka pärast sajanditepikkuseid väitlusi, diskussioone kristlaskonna hulgas, siis on vähetõenäoline, et me selle veerandi õppetükkides kõigile neile lõplikud vastused leiame. Igal juhul anname me selle teema käsitlemisel endast parima.

Prohvetianni olemust ja inspiratsiooni käsitlevad teemad on seitsmenda päeva adventistidele olnud eriti olulised. Ilmutusraamatus on Jumal tõotanud, et lõpuajal avaldub prohvetiand erilisel viisil (Ilm 12:17; 19:10; 22:8, 9). Seitsmenda päeva adventistid usuvad, et prohvetiand avaldus pr Ellen G. White'i (1827-1915) teenistuses. Seits-

me aastakümne jooksul edastas ta meie kogudusele nõuandvaid ja hoiatavaid kuulutusi. Ja kuigi ta 1915.a. suri, on tema vaimulikke arusaamu ja nõuandeid sisaldavad raamatud olnud õnnistuseks lugematutele inimestele rikastades nende elu nii vaimulikus kui teoloogilises mõttes. Meile on tõepoolest antud eriline and.

Aga küsimused jäävad. Milline on prohvetianni roll? Kui me nimetame Piiblit oma lõplikuks autoriteediks, siis milline autoriteet peaks olema (kui üldse) Prohvetikuulutamise Vaimul? Kuidas tuleks neid kirjutisi tõlgendada? Ehkki see and on olnud õnnistuseks, on seda kasutatud ka vääriti. Kuidas?

Enam kui kolm aastakümnet on möödunud ajast, mil prohvetianni teemat hingamispäevakoolis viimati käsitleti. Sellest alates on kogudus kasvanud 2,5 miljonilt liikmelt enam kui 14 miljoni liikmeni. Ehkki me ei suuda vastata kõikidele Prohvetikuulutamise Vaimu (aga ka prohvetiandi üldisemalt) puudutavatele küsimustele, arvame siiski, et meil on enam kui küllalt põhjust uskuda selle erilise prohvetikuulutamise anni avaldumisesse meie keskel.

Sellele kõigele vaatamata ei ole nende õppetükkide tegelik kese mitte lihtsalt prohvetikuulutamise and, vaid anni Andja. Uurides inspiratsiooni- ja ilmutuse teemat, õpime paremini tundma Issandat, kes armastab seda maailma nii, et on andnud Iseenda Jeesuse isikus ohvriks meie pattude eest. Patutu Jumal, Looja, sai inimeseks ja inimesena võttis enda peale karistuse meie üleastumise eest, et meie, patused, võiksime seista andestuse saanuina ja õigeksmõistetuna Tema ees. See on Jumal, keda me teenime ja see on ka Jumal, keda me püüame käesoleva veerandi õppetükkides näidata.

Gerhard Pfandl, kes on pärit Austriast, töötab Peakonverentsi Piibliuuringute Instituudi kaasdirektorina alates 1999.a.

1. õppetükk: 27. detsember – 2. jaanuar

Taevased kommunikatsioonivahendid

Hingamispäeva pärastlõuna

Selle nädala õppeaine: 1Ms 18:1-15; 32:30; 2Ms 4:10-17; Ps 19:2-7; Jh 1:14; 3:16; Kl 2:9.

Meelespeetav tekst: „Kui Jumal muiste mitu korda ja mitmel kombel vanemaile oli rääkinud prohvetite kaudu, siis on ta neil viimseil päevil meile rääkinud Poja kaudu, kelle ta on pannud kõigi asjade pärijaks, kelle läbi ta on teinud maailmaajastud” (Hb 1:1, 2).

Jumal on ilmutanud end inimkonnale kahel moel: üldiselt ja erilise ilmutuse kaudu. Jumala üldine ilmutus on Jumala ilmutus kõikidele inimestele looduse ja südametunnistuse kaudu (vt Ps 19:2; Rm 1:20). Pühakirjas ülestähendatud Jumala ilmutused prohvetite, eriti aga Tema ilmutus Jeesuse Kristuse kaudu, on erilised ilmutused. Nende abil ilmutas Jumal end Vana Testamendi patriarhidele ja prohvetitele, et teada anda oma tahet. Kogu Iisraeli ajaloo vältel ilmutas Ta oma väge ja eesmärke. Seejärel, mõni aeg hiljem, saatis Ta oma Poja, kes rietatuna inimsuse rüüsse ilmutas Isa kordumatul ja võimsal moel. Sel nädalal heidame pilgu mõlemale ilmutuse tüübile.

Pilk nädalale: Mida tähendab üldine ja mida tähendab eriline ilmutus? Mida võib loodus meile Jumala kohta õpetada? Mida see meile õpetada ei saa? Kuidas erineb Jumala ilmutus Jeesuse Kristuse kaudu Jumala teistest ilmutustest?

Alguses

Eedeni aias kõneles Jumal Aadama ja Eevaga silmast silma. „Ja nad kuulsid Issanda Jumala häält, kes rohuaias sinna ja tänna käis, kui päev viluks läks” (1Ms 3:8). Kahjuks pärast seda saatuslikku päeva, mil nad astusid jultunult üle Issanda käsust, ei olnud neil enam võimalik Tema isiklikust kohalolust rõõmu tunda (1Ms 3:23, 24) ja nende silmast-silma suhe Issandaga lõppes.

Mida räägivad järgnevad kirjakohad silmast-silma kohtumistest Jumalaga? 1Ms 18:1-15; 32:30; 2Ms 33:11; Km 6:22; 13:2, 3.

Vana Testament määratleb sageli Jumala ingli või Issanda ingli Jumala endana. Jaakob osutab Jumalale ja Inglile samade sõnadega (1Ms 48:15, 16); Issanda ingel ilmub Moosesele põlevas põõsas, ometi on see Jumal, kes temaga räägib (2Ms 3:2-6); Gideonile ilmunud ingel määratletakse Jumalana (Km 6:11-14); sama kehtib ka Issanda ingli kohta, kes ilmus Maanoah'ile ja tema naisele (Km 13:11-22). Alati kui Jumal end inimestele ihulikul kujul ilmutas, tegi Ta seda inimesesarnases kehastuses.

Jh 1:18 ütleb Johannes: „Ükski ei ole Jumalat iialgi näinud; ainusündinud Poeg, kes on Isa süles, on temast kõnelnud.” Seega, Jumalik olend, kes Vanas Testamendis inimestele ilmus, pidi olema Jeesus, mitte Isa. Ellen G. White ütleb, et „pärast Aadama üleastumist ei kõnelnud Issand enam inimesega otse; inimkond anti Kristuse valdusesse ja kogu suhtlemine maailmaga toimus Tema kaudu. Kristus oli see, kes andis Siinai mäel Käsuseaduse” (Fundamentals of Christian Education, lk 237, 238).

Kuidas mõjutab patt ja vastuhakk sinu isikliku kogemuse põhjal sinu ja Jumala vahelist suhet? Ehk, kuidas mõjutab sinu suhet Jumalaga see, kui sa teed teadlikult midagi, millest sa tead, et see on vale, patt? Kuidas tunned Temast eraldatust? Kuidas viib süütunne sind Temast eemale, samuti soovist palvetada ja Issandaga suhelda? Kuidas aitab sinu isiklik kogemus sul paremini mõista Eedenis toimunut?

Looduses

Mida ilmutab Jumalast loodus? Ps 19:2-7; Rm 1:19-23.

Piibel räägib meile, et Jumala loodud maailm oli igas suhtes täiuslik (1Ms 1:31). Kuid Pühakiri tunnistab ka, et patt on algset loodust moonutanud (1Ms 3:17, 18). Enne langemist kasvasid maa peal üksnes kaunid ja kasulikud taimed. Jumal „ei ole valmistanud ühtki okast, ohakat ega umbrohtu. See kõik on Saatana töö, allakäigu tagajärg” (Ellen G. White 6 TCh, lk 186). Sellegipoolest leiame loodusest tohutut ilu nii sügisestes kirjudes puulehtedes, värviküllastes päikeseloojangutes ja õiepunga avanemises päikesepaistelisel hommikul.

Piibli kirjutajad viitavad sageli loodusnähtustele kui Jumala majesteetlikkuse ja suuruse ilmutustele (Ps 8 ja 104). Mõtles universumi peale! Selge ilma korral näeb öösel palja silmaga tuhandeid tähti. Ent meie Linnutee galaktikas on kakssada miljardit tähte ja tegu on vaid ühe galaktikaga mitmesaja miljardi galaktika seas, mida me praegu näeme. Mitte keegi ei tea, kui palju on neid väljaspool meie teleskoopide vaateulatust! Universumi vahemaad muudavad meid keeletuks: kui päike välja arvata, siis asub meie maale lähim täht, Alpha Centauri, 4,28 valgusaasta kaugusel (üks valgusaasta on vahemaa, mille valgus läbib vaakumis aasta jooksul ehk 9 460 500 000 000 km). Kosmoselaev kiirusega 160 000 km/h lendaks sinna umbes 29 000 aastat. Seevastu Linnutee läbimõõt on 100 000 valgusaastat! Täna teadaolev suurim galaktika on Markarian, mille diameeter on 1,3 miljonit valgusaastat.

Samasugused aukartustäratavad tõsiasiad tulevad päevavalgele kasutades elektronmikroskoopi kümnete tuhandete geenide uurimiseks, mida meist igaüks omab. Meie piiratud mõistus pole lihtsalt võimeline kõikidest loodud maailma imedest aru saama.

Ometi ei suuda loodus piisavalt ilmutada Jumala iseloomu täiust (Rm 1:25). Paljudele fundamentaalsetele küsimustele Jumala kohta ei ole võimalik loodusuuringute abil vastata. Näha Jumala armastust näiteks selles, kuidas kassid või mõrtsukvaalad oma saagiga enne selle tapmist mängivad, on pehmelt öeldes keeruline. Ja ehkki me võime looduses näha Jumala väge ja majesteetlikkust, ei räägi loodu alati sellest, et Jumal on „halastaja ja armuline Jumal, pika meelega ja rikas heldusest ning tõest” (2 Ms 34:6).

Millised looduse küljed räägivad tõesti Jumala armastusest ja väest? Millised asjad sind samas häirivad ja miks? Kuidas kinnitab sinu vastus looduse piiratud võimalusi Jumala armastuse ja iseloomu täiuse ilmutamisel?

Prohvetite kaudu

Peale Langemist, kui Jumal ei kõnelenud enam inimestega otse, suhtles ta nendega meeste ja naiste kaudu, keda Piibel nimetab nägijateks või prohvetiteks (1Sm 9:9). **Mida räägivad järgnevad kirjakohtade nende prohvetite kohta? 2Sm 23:2; Jr 1:5; Ho 4:1; Am 7:14, 15; Jn 1:1-3.**

Sõna prohvet (heebrea keeles nabi') tähendab „(Jumala poolt kutsutu” või „inimene, kellel on (Jumala) kutsumine.” Prohvet on inimene, kes edastab Jumalikke sõnumeid. Need võivad puudutada minevikku, olevikku või tulevikku ja sisaldada nõuandeid, juhiseid, lohutust või ettekuulutust.

Ingliskeelne sõna prophet [prohvet] tuleb kreekakeelsest prophetes, mis koosneb eessõnast pro, „millegi poolt, millegi/ kellegi heaks,” ja sõnast phemi, „rääkima.” Ehk siis kannab „millegi/ kellegi heaks rääkimise” tähendust.

Loe 2Ms 4:10-17. Kuidas aitab see kirjakoht paremini mõista prohveti rolli?

Mooses vaidleb vastu Jumala kutsele minna Egiptusesse vaarao juurde, väites, et tal „on raskevõitu suu ja raskevõitu keel” (s 10). Isegi pärast seda, kui Jumal on meenutanud Moosesele, et Tema on inimese suu valmistaja ning teeb Moosese võimeliseks vaaraoaga kõnelema, vaidleb mees vastu. Seejärel lubab Jumal Moosesele läkitada Aaroni temaga koos vaarao juurde. „Tema rääkigu sinu asemel rahvaga ja see olgu nõnda: tema on sulle suuks ja sina oled temale Jumalaks” (s 16). Nii nagu Mooses oli Jumala eestkõneleja, nii pidi Aaron olema Moosese eestkõnelejaks. Seega kõneleb prohvet kellegi eest. Prohvet võib edastada Jumala sõnu inimestele ja vastupidi. Piibliprohveti esmane ülesanne ei olnud mitte tuleviku ettekuulutamine, vaid Jumaliku tahte edastamine. Kogu Iisraeli ajaloo jooksul oli prohvetite peamiseks ülesandeks Jumala rahvast juhatada. Ajal, mil valitsevad kuningad tegid sageli „kurja Issanda silmis” (2Kn 13:2), kujunes prohvetlik institutsioon eriliseks teokraatia valvuriks. Prohvetid hoidsid kõrgel Jumala käsku ja õpetasid seda rahvale.

Pööra tähelepanu Moosese alandlikkusele ja oma nõrkuse teadvustamisele. Miks on selline suhtumine positiivne mitte ainult prohveti, vaid meie kõigi puhul? Millised ohud kaasnevad liiga kõrge enesehinnanguga?

Sõna kaudu

Kristluse põhiväidete hulka kuulub ka see, et kristlus on jumalikul ilmutusel põhinev religioon, mille ülestähendused leiame Pühakirjast. Inimkonna eksistentsi esimese aastatuhande jooksul ilmutas Jumal end inimestele unenägude, nägemuste või ilmutuste (ilmumiste) kaudu. Alates Moosese ajast (15. saj. e.m.a.) on paljud neist ilmutustest üles tähendatud. Selle tulemusel on meil täna 66 Piibli raamatut, mis kõik sisaldavad päästmiseks vajalikku informatsiooni.

Mida räägivad järgmised kirjakohtad Piiblist endast?

Mt 1:22; 2:15, 17; 4:14 _____

Jh 20:30, 31 _____

2Tm 3:16 _____

Meil tuleb tähelepanu pöörata mitmele Piibli olulisele tunnusele.

1. Piibli ühtsus: esmapilgul näib see olevat lihtsalt antiikkirjanduse kogum. Ometi, võttes arvesse tõsiasja, et Piibel on kirjutatud 40 autori poolt ligikaudu 1600 aasta vältel, on selle ühtsus hämmastav. Lunastusplaan avaneb järkjärgult alates 1 Moosese raamatust Ilmutusraamatuni välja. Piiblit läbiv teema on üks: kogu Vana Testamendi jooksul räägitakse töötatud Messia tulekust ja terve Uus Testament kinnitab Tema tulekut Jeesuse Kristuse isikus. Peale selle on kogu Piibli õpetus täielikus kooskõlas: Vana ja Uue Testamendi õpetused kattuvad.

2. Ajalugu, millest Piiblis kirjutatakse: Vana Testament räägib inimeste vanimast ajaloost. William F. Albright, 20. sajandi suurim arheoloog, on kirjutanud: „Heebrea rahvuslik traditsioon ületab kõik teised oma selge pildiga sugukondade ja perekondade päritolust. Egiptusest ja Babülooniast, Assüüriast ja Foiniikiast, Kreekast ja Roomast on asjatu midagi sellega võrreldavat otsida. Mitte midagi seesugust ei leia germaani rahvaste traditsioonist. Ka India ega Hiina suuda pakkuda midagi sarnast” (The Biblical Period from Abraham to Ezra, lk 27.3).

3. Pühakirja püsijäämine: Piiblist, võrreldes teiste antiikkirjutistega, on rohkem käsikirjalisi tõendeid kui ühestki teisest klassikalise kirjanduse kirjatööst – hoolimata Rooma keisrite tõsistest püüetest seda hävitada. Näiteks eksisteerib enam kui 5000 teadaolevat kreeka keelset Uue Testamendi käsikirja. Homerose Iliasest on säilinud vaid 643 käsikirja, mis on käsikirjade arvult Piibli järel teisel kohal.

Selle fenomeni põhjuseks on Püha Vaim, Jumala Sõna tegelik autor, kes on olnud kõigi inimlike kirjutajate inspireerijaks. Tema on taganud selle, et Piibli ajaloolased esitasid sündmustest täpse pildi ning jälginud Piibli elukäiku ja säilimist.

Kristuse kaudu

Jumala ilmutuse keskpunkt ja olemus on Kristuse isik, Jumal inimihus. Kui aeg oli Jumala plaani kohaselt küps, tuli Jeesus, „kes sündis naisest ja sai käsu alla” (Gl 4:4). Ta elas ligikaudu 33 aastat Palestiinas, suri ristil, tõusis hauast ellu ja pöördus tagasi oma Isa juurde.

Mida räägivad järgnevad kirjakohtad Jumala ilmutuse erinevusest Kristuse kaudu muudest sel nädalal käsitletud ilmutustest? Jh 1:14; 3:16; 14:8, 9; Kl 2:9; Hb 1:1, 2. _____

Piibel ületab kaugelt Jumala ilmutuse looduse kaudu, ometi ei ole ükski kirjalik ülestähendus võrreldav Jumala Poja isikliku kohalolekuga. Piibel on Jumala tööriist viimaks ellu Tema eesmärgi meie elus. Siiski pole sel püsivat väärtust, kui me suhtume Piiblis lihtsalt kui põnevasse ajalooramatusse. Kui Piibel ei juhi meid Temani, kellest see räägib, siis on piibliuurimisest vähe kasu. Piibel kirjutati eelkõige selleks, et ilmutada meile Jumalat, kes sai maailmale avalikuks Tema Poja, Jeesuse elu ja surma kaudu.

„See tõeline valgus, mis valgustab igat inimest, oli tulemas maailma” (Jh 1:9). Kuidas avardab see tekst meie arusaamist Jumala ilmutusest Kristuses? _____

See ei tähenda, et iga inimene võtab selle valguse vastu, vaid seda, et kui inimene on valgustatud, siis saab valgus pärineda ainult Jeesuselt (Ap 4:12). Tõeline valgus paistab kogu inimkonna peale samas mõttes nagu Jeesus suri kõikide eest, kuid mitte kõik ei lase end päästa. Ehk nagu Johannes ütleb, ei võta paljud seda valgust vastu (Jh 1:10-12).

Kui hästi tunned sina Jeesust isiklikult? Mida vastad inimesele, kes küsib: „Räägi mulle Jeesusest: milline Ta on ja mida Ta minu heaks teha saab?”, ja miks? Ole valmis oma vastust hingamispäevakooli klassis teistega jagam

Edasiseks uurimiseks: loe Ellen G White'i raamatust „The Ministry of Healing” peatükk: „A True Knowledge of God,” lk 409-426; raamatust „Education” peatükk „God in Nature,” lk 99-101.

„Kristus tuli õpetama inimestele seda, mida Jumal tahab, et nad teaksid. Kõrgel taevas, maa peal ja ookeani tohutuis vetes näeme peegeldumas Jumala kätetööd. Kõik loodu tunnistab Tema väest, Tema tarkusest, Tema armastusest. Kuid ei tähed, ookean ega kosed saa õpetada meile teadmisi Jumala isiksusest nii nagu see on ilmutatud Kristuses. Jumal nägi, et nii oma isiksuse kui iseloomu portreeterimiseks on vajalik selgem ilmutus kui see, mida suudab pakkuda loodus. Ta saatis oma Poja maailma ilmutama nähtamatu Jumala olemust ja iseloomu inimsilmale vastuvõetavas kehasuses” (8 TCh, lk 265).

„Kristus ilmutas Jumalast nii palju kui patused inimesed suutsid taluda saamata sealjuures hukka. Tema on jumalik Õpetaja, Valgustaja. Kui Jumal oleks leidnud, et vajame teistsuguseid ilmutusi kui see, mille Ta andis Kristuse ja oma kirjapandud sõna kaudu, oleks Ta need meile andnud” (samas, lk 266).

„Piibel on imeline raamat. See on ajalugu, mis avab meile möödäläinud sajanõid. Piiblitä oleksime me möödäläinud ajastute osas jäänud oletuste ja väljamõeldiste meelevälda. Piibli prohvetikuulutused avavad meie pilgule tulevikku. Jumala Sõna heidab kõrvale katte lunastusplaanilt, näitab teed, mille kaudu võime pääseda igavesest surmast ja saada igavesest elu” (Ellen G. White, ajakirjas Bible Echo, 1. oktoober 1892).

Küsimused aruteluks:

1. Võrrelge klassis oma vastuseid neljapäevase osa viimasele küsimusele. Mida on teil üksteiselt õppida?

2. Kui Jumal ilmutab end meile vähemalt osaliselt looduse kaudu, siis mida räägib see vajadusest kaitsta keskkonda?

3. Kuidas suhtleb Jumal veel meiega? Kuidas olla kindel, et just Jumal meiega räägib? Millised ettevaatusabinõud kaitsevad meid pettuse eest?

4. Minge oma klassiga loodusesse, et otsida Jumala ilmutusi looduses. Millised asjad tunnistavad selgelt Tema loovast väest ja armastusest? Millised asjad jätavad suure hulga küsimustest vastuse? Miks ei suuda loodus, sõltumata oma ilust, rääkida meile kõike seda, mida tead

2. õppetükk: 3. – 9. jaanuar

Prohvetiand

Hingamispäeva pärastlõuna

Selle nädala õppeaine: 1Ms 20:7; 2Ms 15:20; 5Ms18:15; Mt 11:11; Jh 6:14; Hb 11:24-26.

Meelespeetav tekst: „Kuulge ometi mu sõnu! Kui teie prohvet on Issanda oma, siis ma ilmutan ennast temale nägemuses, räägin temaga unenäos” (4 Ms 12:6).

Kogu ajaloo vältel kuni tänaseni välja on olnud inimesi, kes on kuulutanud ette tulevikku. Enamikel juhtudel ei sünni neid asju kunagi. Kuid, kui niisugused ettekuulutused ikkagi täituvad, peaksime nende hindamisel arvesse võtma terve hulga tegureid. Kas tegu võis olla õnneliku kokkusattumisega? Kas ettekuulutus võis pärineda Issandalt? Või tegutses hoopis hingevaenlane, et võimalikult paljusid petta?

Kindlasti kasutab Saatan valeprohvetikuulutusi ja valeprohveteid, et inimesi eksiteele juhtida. Meid lohutab teadmine, et Jumalal on oma prohvetid, kelle kaudu Ta oma tahte teatavaks teeb. Pühakirjas olid Jumalalt prohvetianni saanud inimesed need, kes käisid Jumalaga. See ei tähenda, et nad oleksid olnud patuta, kuid nad püüdsid elada kooskõlas Jumala ilmutatud tahtega. Neil oli isiklik suhe Jumalaga ja selles kontekstis sai Issand neid erilisel viisil kasutada. Sel nädalal vaatame, kuidas Ta seda tegi.

Pilk nädalale: Kas Vana ja Uue Testamendi prohvetid olid pühakud või päris tavalised inimesed? Milline osa oli naisprohvetitel Iisraelis? Mille poolest erinesid üksteisest apostlid ja prohvetid Uues Testamendis?

Patriarh ja prohvet

Esmakordselt nimetatakse Piiblis sõna prohvet (heebrea k nabi') 1Ms 20:7. Millises kontekstis on seda kasutatud? Mida räägib kontekst sellest, kes oli prohvet ja kuidas ta tegutses?

Piibli viies esimeses raamatus (Pentateuh) omistatakse nimetus prohvet Jumaliku ilmutuse vastuvõtjale. Kohtumõistjate ajal tuli kasutusele sõna nägija (heebrea k ro'eh) (1Sm 9:9, 11, 18, 19), hiljem pöörduti tagasi vanema termini juurde.

Prohvetid ei olnud üksnes Jumala nimel kõnelejad, vaid nii mõnigi kord ka vahemehed Jumala ja inimeste vahel. Aabraham 1Ms 20. ptk-s oli vahemeheks Jumala ja Abimeleki vahel – ta pidi Abimeleki pärast Jumalat paluma.

Aabraham on Vana Testamendi väga mõjukas kuju. Kolmel korral nimetatakse Pühakirjas teda Jumala sõbraks (2Aj 20:7; Js 41:8; Jk 2:23). Kui Aabraham oli 99-aastane, ütles Jumal talle: „Ma teen sind väga viljakaks ja lasen sind rahvaiks saada, kuningadki põlvnevad sinust” (1Ms 17:6). Inimlikult võttes oli selle tötutuse täitumine võimatu. Kuna Aabraham uskus Jumalat vaatamata sellele, mida inimlik loogika talle ütles, sai temast „kõikide isa, kes usuvad” (Rm 4:11).

Arvestades tõsiasja, et Aabraham oli valmis Jumala käsu peale ohverdama oma poega (1Ms 22. ptk.) näib uskumatu, et ta valetas Abimelekile Saara kohta (1 Ms 20:2). Ometi on selline võimalus täiesti eluline. „Otsekui vesi peegeldab palet, nõnda peegeldab inimesüda inimest” (Õp 27:19, NIV). „Kõikide isa, kes usuvad” kahetsusväärse käitumise põhjuseks oli tema vana olemuse jäänuste ettearvamatu esilekerkimine, tagasilangus, mida esineb kõigi ajastute Jumala laste juures nagu tõestavad ka meie endi kurvastegevad eemaldumised õiguse rajalt. Aabraham oli läbinisti inimlik: ühelt poolt tohutud usukogemused, teiselt poolt sügavad langushetked. Milline Aabrahami järgija võiks öelda, et tema pole midagi sarnast kogenud?

Kuidas kinnitab sind teadmine, et vaatamata Aabrahami vigadele ja kohatisele usupuudumisele kasutas Jumal teda ometigi ja seejuures väga võimsalt? Kuidas õppida usuteel kindlameelselt edasi rügama vaatamata oma ajutistele tagasilangustele?

Israeli esimene nimeline prohvet

Esimene iisraellane, keda prohvetiks nimetatakse, on Mooses. Tema surmast rääkides öeldakse: „Aga Iisraelis ei tõusnud enam niisugust prohvetit nagu Mooses, keda Issand tundis palgest palgesse” (5Ms 34:10). Aabraham oli Iisraeli rahva isa, aga Mooses esimene prohvet Iisraeli ajaloo – kõigi talle järgnenud prohvetite eeskuju.

Mida räägivad järgnevad kirjakohtad Moosese isiksusest ja iseloomust? 2Ms 4:10; 32:11-13, 32; 4Ms 12:3; 20:10-12; Hb 11:24-26. Kuidas aitavad mõned neist iseloomujoontest mõista tema sobivust prohvetirolli? _____

Tänu tema kasvamisele Egiptuses, tugevale usule Jumalasse ja isiklikule põleva põõsa kogemusele Kõigevägevamaga (2Ms 3. ptk.) oli Mooses hästi ettevalmistunud juhtima Iisraeli rahvast. Pühakirja põhjal on teada, et Iisraeli korduva usupuuduse tõttu tuli Moosesel pidevalt tegutseda vahemehena Jumala ja rahva vahel (2Ms 32:11-13; 3Ms 14:13-19; 16:46-50), noomides samal ajal iisraellasi olema ustavad.

Pärast Siinai mäe juures aset leidnud kuldvasika-lugu (2Ms 22. ptk.) veetis Mooses 40 päeva koos Jumalaga samal mäel. Tema nägu hiilgas mäelt tagasi pöördudes (2Ms 34:28-35). Moosese näo hiilgus polnud midagi muud kui Jumaliku auhiilguse peegeldus (2Kr 3:7).

Pole mingi ime, et Moosese pale hiilgas pärast säärast erakordset eesõigust näha Looja auhiilgust, ent ometi polnud see ainus põhjus. Kuldvasikas tähendas vastuhakku mitte üksnes Jumalale, vaid ka Moosesele. Vastuvaidlematu tõend tema suhtest Jumalaga oli vahendiks, mis ennistas Moosese tema õiguspärasele juhikohale. Kui rahvas mõistis, kus ta oli viibinud, ennistati tema kahtluse alla seatud positsioon juhi ja vahemehena.

Igaüks, keda täidab Jumala Vaim, peegeldab mingil moel Jumala aulist iseloomu. Need, kes elavad Jumala läheduses, mõjutavad teisi oma eluga, ehkki nad ise ei pruugi sellest sugugi teadlikud olla.

Kas tunned inimest, kes on sinu arvates väga lähedases suhtes Issandaga? Kuidas avaldub see lähedus tema elus? Millised iseloomujooned tema juures avalduvad? Kuidas õppida ise käima Issanda vahetus läheduses? Millised asjad sinu elus hoiavad sind tagasi lähedasema suhte tekkimisest?

Prohvetid Iisraelis

Enne oma surma ütles Mooses iisraellastele: „Issand, su Jumal, äratab sulle sinu keskelt, su vendade hulgast, ühe prohveti, minu sarnase - teda te peate kuulama” (5Ms 18:15). Kontekst kinnitab, et see prohvetikuulutus täitus ühelt poolt vahetult Moosese surmale järgnevatel aastail ja puudutas Iisraeli prohvetlikku juhtimist (5Ms 18. ptk.; 34:9, 10; Ho 12:11). Osaliselt täitus Moosese prohvetikuulutus prohvetite kaudu Joosuast Malakini. Kristus täitis ainsana kõik Moosese ettekuulutuse tingimused (vt Jh 1:21; 6:14; 7:40). Ta tuli kui teine Mooses, ent mitte vabastama oma rahvast maistest valitsejast, vaid vabastama neid patu võimu alt.

Vana Testamendi prohvetite kirjutised alates Jesajast kuni Malakini on hästi tuntud. Peale selle oli Iisraeli ajaloos palju teisi prohveteid. Saamuel elas kohtumõistjate ajajärgul (1Sm 3:20). Tema tööd jätkasid Gaad ja Naatan (2Sm 12:1; 24:13). Pärast kuningriigi lõhenemist 931 e.m.a. loeme Jumala rahvast teeninud prohveteist nagu Ahija (1Kn 11:29), Eelija (1Kn 18:1) ja Eliisa (2Kn 2:9-14).

Prohvetid pärinesid kõikvõimalikelt elualadelt: Jeremija ja Hesekiel olid preestrid, Jesaja ja Sefanja olid kuninglikust soost, Taaniel oli Babüloonia peaminister, Saamuel oli kohtumõistja, Eliisa oli põllumees ja Aamos karjane. Olenemata päritolust olid nad kõik Jumala sõnumitoojad, kelle abil püüdis Jumal hoida Iisraeli pattu langemast. Mõned prohvetid kirjutasid raamatuid (1Aj 29:29; 2Aj 9:29), teised mitte (1Kn 17:1, 2; 2Kn 2:15), mõned andsid nõu kuningatele (Jr 38:14), teised jutlustasid rahvale (Hs 3:17). Pärast nelja aastasajapikkust prohvetlikku vaikust, ilmus vana lepingu ajastu viimane prohvet – Ristija Johannes (Mt 3:1).

Läbi terve Pühakirja näeme Issandat rääkimas oma rahvaga oma sulaste – prohvetite – kaudu. Kogu Piibel ise on nende prohvetite töö vili, sisaldades Jumalalt neile edastatud sõnumeid. Sõltumata nende erinevast päritolust, haridusest, meelelaadist; sõltumata nende mõningaist iseloomuvigadest (Jeesus loomulikult absoluutselt välja arvatud), kasutas Issand meiesuguseid lihast ja luust inimesi edastamiseks oma sõnumeid, mida tänase päevani pea igas maailma riigis kuulutatakse kuni aegade lõpuni.

Milline prohvet on sulle isiklikult kõige lähedasem? Milline prohvet räägib sinu jaoks kõige selgemalt ja miks? Mida selle prohveti elust ja kuulutusest oled enda jaoks eeskujuks seadnud? Kuidas on võimalik neilt õpitut oma ellu rakendada nii, et see muudaks sinu elu?

Naisprohvetid Iisraelis

Pühakiri mainib ka hulka naisprohveteid. Kes nad olid ja mida räägivad järgnevad kirjakohad nende osast Iisraeli ajaloos? 2 Ms 15:20, 21; Ko 4:4-10; 2 Kn 22:11-20.

Mirjamit, Moosese õde, nimetatakse prohvetiks. Tema juhatas naisi laulma Moosese laulu (vrd 2Ms 15:1 ja 21). Mooses oli määratud Iisraeli rahva juhiks, kuid tema suhtles eelkõige meestega, keda peeti oma perekondade peaks. Mirjami ülesanne oli võib-olla tegelda Iisraeli naisetega. Ta pidi olema Moosese mõnevõrra vanem (2Ms 2:1-8) ja vastavalt Josephusele abiellus ta Huuriga, kes koos Aaroniga hoidis üleval Moosese käsi lahingus amalekkide vastu. (Antiquities, III, lk 98).

Seda, et tegu oli olulise isikuga, tõestab tõsiasi, et kogu Iisrael pidi ootama seitse päeva, kuni Jumal võttis Mirjami pealt pidalitõve, millega Issand teda karistas pärast kahetsusväärset intsidenti Moosese, mille ettekäändeks sai Moosese abikaasa päritolu (4Ms 12:1-15).

Deboora (Km 5. ptk.) pidi olema erakordne isiksus. Temast kujunes poliitiline ja vaimulik juht meestekeskses ühiskonnas: sellise positsiooni võisid tollal saavutada väga vähesed naised. Sügavalt vaimuliku naisena omistas ta kogu au võidu eest kaananlaste üle Jumalale (s 3-5, 13) jättes täielikult mängust välja nii iseenda kui Baaraki. „Iisraeli emana” (s 7) kandis ta rahva eest emalikult hoolt nõustades ja abistades neid õigusemõistmisel.

Loe Km 4:1-8. Mida räägib see tekst Deboorale osaks saanud kõrgest austusest tolelaegses Iisraelis?

Üks Iisraeli naisprohveteid oli Hulda (2Kn 22:14-20; 2Aj 34:20-28). Kui kuningas Joosija küsis temalt Jumala tahte kohta, kuulutas Hulda ette kohtumõistmist ja viletsust Jeruusalemmale ning selle rahvale, kuid mitte Joosija päevil – kuninga silmad ei pidanud seda kurja nägema, sest ta oli end Issanda ees alandanud. Huvitav on sealjuures märkida, et nõu küsiti Huldalt, kuigi samal ajal elasid ka nii Jeremija kui Sefanja.

Uue Testamendi prohvetid

Vana Testamendi prohvetlik ajastu lõppes umbes 400 aastat enne Kristuse sündi. Tollel perioodil kirjutati küll terve hulk juudi raamatuid, kuid mitte ühtki neist ei tunnistanud inspireeritud kirjutiseks.

Kristuse elu avas ukse uuele ajajärgule, mil Jumal kutsus taas inimesi tegutsema Tema eestkõnelejatena. Kes olid mõned neist Uue Testamendi prohveteist ja mille poolest nad erinesid apostlitest? Lk 1:67; Jh 1:6, 7; Ap 11:27, 28; 13:1; Ilm 1:1-3.

Uue Testamendi kreekakeelses tekstis kasutatakse sõna „apostel” saadiku või esindaja tähenduses. Näiteks Josephus kasutas seda sõna rääkides saadikuist, kelle juudid oma esindajaina Rooma saat-sid. (Antiquities, XVII, lk 11).

Uues Testamendis kannab nimi apostel missiooni ja esindamise tähendust. Termin ilmub esmakordselt Jeesuse jüngrite evangeelsele misjonile saatmise kontekstis (Mt 10:2-6). Apostlid olid need, kes said ülestõusnud Issandalt erilise autoriteedi; nad olid näinud oma silmaga Tema surma ja ülestõusmist, midagi, mida varasemad prohvetid ei olnud näinud. Mõned apostlid, näiteks Johannes ja Paulus, olid ka prohvetid, ent mitte kõik apostlid polnud prohvetid. Vastavalt Ef 2:20 andsid apostlid ja prohvetid koos põhjapaneva tõlgenduse sellele, mida oli Jumal Kristuses inimkonna heaks teinud.

Loe Mt 11:11. Miks oli Ristija Johannes suurem kui kõik Vana Testamendi prohvetid? Mida peab Jeesus silmas sõnades-ga: „Väiksem taevariigi on suurem temast!”?

Ristija Johannes oli suurim prohvet selles mõttes, et tema eesõiguseks oli kuulutada Kristuse tulekust, millest kõik teised prohvetid olid ette kuulutanud (vt Lk 24:27; Jh 5:39, 46). Nii nagu Aabraham, ootasid kõik ülejäänud Vana Testamendi prohvetid Messia saabumist (1Pt 1:10, 11), kuid Johannes nägi Teda ihulikult. Seega, teatud mõttes saavutas Vana Testamendi prohveti-amet oma kõrgpunkti Johannesega. Samal ajal oli Ristija Johannes üksnes armukuningriigi ukse juures seisja, sealt sissevaataja, samas kui kõige vähimgi Jeesuse järgija võis vaadata selja taha ja rõõmustada kõigi messiaanlike prohvetikuulutuste täitumise üle Kristuses.

Mõtiskle mõne Vana Testamendi prohvetikuulutuse üle, mis osutas Jeesusele kui Messiale. Kuidas aitavad need tugevdada sinu usku?

Edasiseks uurimiseks: loe Ellen G. White'i raamatust „Patriarhid ja prohvetid” peatükid „Usuproov,“ orig lk 145-155 ja „Mooses,“ orig lk 241-256.

„Egiptuses viibimise ajal ilmnes, et Aabraham ei ole vaba inimlikest nõrkustest ja ebatäiusest. Varjates tõsiasja, et Saara on tema naine, ei usaldanud Aabraham Jumala kaitset ega väljendanud seda ülevat usku, mis oli talle nii sageli omane” (PP, orig lk 130).

„Moosest oli õpetatud, milline saab olema Jumala alandlike ja sõnakuulelike sulaste lõplik tasu ning sellega võrreldes muutusid ilmalikud saavutused täiesti tähtsusetuks. Vaarao hunnitu palee ja ainuvalitseja troon olid mõeldud Moosest peibutama, kuid ta teadis, et selle lossiõuedes valitsesid patused lõbud, mis panevad inimesi unustama Jumalat. Ta vaatas kaugemale toredast lossist, kaugemale ainuvalitseja kroonist kõrge au poole, mille osaliseks saavad Kõigekõrgema pühad patust rikkumata kuningriigis. Usus nägi ta kadumatut krooni, mille taeva Kuningas võitja pähe asetab” (Ellen G. White, Conflict and Courage, lk 81).

„Auhiilgus, mis peegeldus Moosese näol, kujutab õnnistusi, mida Jumala käske pidav rahvas Kristuse vahendusel saab. See tunnistab, et mida lähedasem on meie ühendus Jumalaga ja mida selgemalt tunneme Tema nõudmisi, seda täielikumalt muutume jumaliku kuju sarnaseks ja seda rohkem saame osa jumalikust iseloomust” (PP, orig lk 330).

Küsimused aruteluks:

1. Meenuta Piibli prohvetite ja apostlite mõningaid iseloomuvigu. Kuidas annab sulle usujulgust teadmine, et ka neil tuli võidelda oma iseloomuvigadega Issanda armu abiga? Nimeta nende inimeste häid iseloomuomadusi? Millist lootust ja töotusi need kannavad?

2. Kuidas suhtuda sellistesse tänapäeva „prohvetitesse,“ kelle kõikvõimalikke ettekuulutusi võib lugeda kohalikust ajalehest? Kuidas peaksime neisse suhtuma? Kes on need inimesed ja millised on nende ettekuulutused? Mida õpetab meile nende erinevine Piibli prohvetitest?

3. Kuidas saame meie kogudusena tegutseda prohvetena? Millises mõttes on meid selleks kutsunud? Kuidas on võimalik seda rolli edukalt täita?

3. õppetükk: 10. – 16. jaanuar

Vaimuannid ja prohvetikuulutamise and

Hingamispäeva pärastlõuna

Selle nädala õppeaine: Ap 2:1-11; Rm 12:6-8; 1Kr 1:6, 7; 13:9; Ef 4:11; 2Ts 2:9, 10.

Meelespeetav tekst: „Armued on küll mitmesugused, aga Vaim on sama; ja ametid on mitmesugused, aga Issand on sama. Ja väeavaldused on mitmesugused, aga sama on Jumal, kes teeb kõike kõikides.” (1Kr 12:4-6).

Seitsmenda päeva adventistid usuvad vaimuannete olemasolusse. Muidugi pole me ainsad. Paljud karismaatilised- ja nelipühikogudused kinnitavad vaimuannete olemasolu endi seas. Mõned neist nõ „vaimuandidest“ on pannud inimesi loomahäälitsusi kuuldavale tooma, samuti on esitatud ette- ja prohvetikuulutusi. Näiteks öeldi prohvetlikult, et Jumal hävitas kosmosesüstiku Challenger, kuna selle pardal oli riigikooli õpetaja (jääb mulje, et kellegi arvates ei meeldi Jumalale riigikooli õpetajad).

Seitsmenda päeva adventistidena usume Vaimu andidesse, kaasa arvatud prohvetikuulutamise and. Ent sealjuures oleme veendunud, et kõike tuleb kontrollida Jumala Sõna alusel. Sel nädalal heidame mõnele neist andidest lähema pilgu Sõna abiga.

Pilk nädalale: Milline on vaimuandide otstarve? Kuidas need avalduvad? Kuidas suhtuda keelteandi? Mida õpetab Piibel valevaimuandidest?

Vaimuannid

„Ja Tema on pannud mõned apostleiks ja mõned prohveteiks ja mõned evangeeliumi kuulutajaiks ja mõned karjaseiks ja õpetajaiks” (Ef 4:11).

Vaimulikke ande (charismata – kr. k) nimetatakse vaimulikeks, kuna need pärinevad Pühalt Vaimult, kes jagab neid igäihele vastavalt oma taatele (1Kr 12:11). Peale selle antakse kristlastele Püha Vaimu, et nad mõistaksid ja oskaksid neid ande hinnata (1Kr 2:10-13).

Paulus annab neli vaimulike andide loetelu (Rm 12:6-8; 1Kr 12:8-10, 28-30; Ef 4:11, 12). Mis on vaimuandide eesmärk? Miks need antakse? _____

Vastavalt Uuele Testamendile antakse vaimuannid kogudusele usaldatud missiooni lõpuleviimiseks. See hõlmab nii koguduse säilitamist ja edendamist kui ka evangeeliumi kuulutamist maailmale. Nende andide olemasolu peaks meile pidevalt meenutama oma täielikku sõltuvust Issandast teha tööd, milleks Ta meid on kutsunud.

Evangeeliumitest on teada, et apostlitel olid vaimuannid juba enne Nelipühi. Lk 9:1 kohaselt „andis Jeesus neile väe ja meelevalla kõigi kurjade vaimude üle ja meelevalla haigusi ravida” ja Mt 10:8 ütleb Jeesus neile: „Tehke haigeid terveks, äratage surnuid üles, puhastage pidalitõbiseid, ajage välja kurje vaime.” Nelipühil täideti nad Püha Vaimuga ja nad hakkasid rääkima võõrais keeltes (Ap 2:1-4). See näib osutavat, et Püha Vaimuga ristimisest on võimalik saada osa enam kui korra.

Kuidas on vaimuannid avaldunud sinu koguduses? Millised on olnud nende andide viljad? Mida saad sina teha, et neid ande oma koguduses alal hoida? Võtke oma vastused hingamispäevakooli klassi kaasa ja arutlege nende üle.

Vaimuannid tänapäeva koguduses

Tänapäeva kristlaste hulgas valitseb valdavalt kaks eri arvamust vaimuandide püsivuse osas. Ühed usuvad, et harivad annid nagu teadmised, tarkus, õpetamine, nõuandmine, usk ja halastus on püsivad annid, aga tunnustähtede annid nagu prohvetikuulutamine, terven-damine, keeled ja imed lõppesid apostlite surmaga. Selle vaate pool-dajad väidavad: „Tunnustähtede andidel oli ainukordne eesmärk: olla apostlitele tunnistuseks ehk anda inimestele teada, et kõik need me-hed räägivad Jumala tõde. Kui Jumala Sõna sai kirjalikuks, ei olnud tunnustähtede annid enam vajalikud ja lõppesid” (John F. MacArthur, Charismatic Chaos, lk 199). Teised kristlased usuvad, et kõik vai-muannid püsivad koguduses kuni Issanda tulekuni.

**Mida räägivad järgmised kirjakohtad vaimuandide püsivu-
sest? 1Kr 1:6, 7; 13:9, 10; Ef 4:11-13.** _____

Pauluse sõnul jäävad vaimulikud annid, charismata, koguduse-ga kuni Jeesuse tulekuni, kuid kas tähendab see ka, et kõik annid on alati olemas?

Kirikuisa Irenaeus (120-195 m.a.j.) on kirjutanud vaimuandide olemasolust ja elujõulisusest tema päevil. Seega, Irenaeusele toetu-des võime öelda, et vaimuannid olid täiesti olemas teise sajandi lõ-pul m.a.j. Järgneva kahe sajandi jooksul tabas kogudust paraku tõsi-ne vaimulik ja teoloogiline allkäik ning vaimuandide laialdane ka-dumine. Reformatsiooni ajal, alustades John Wycliff'ist Inglismaal, kasutas Jumal reformaatoreid taastamaks hüljatud tõde ning päris kindlasti olid neil teadmiste, tarkuse ja õpetamise and. Siiski ei väit-nud ükski reformaator omavat prohvetikuulutamise andi. See konk-reetne and pidi avalduma vastavalt Ilm 12:17-le lõpuajal ülejäänute koguduses.

Paulus ütleb Ef 4:12, et vaimuannid antakse valmistamiseks „pühi inimesi täielikult ... abiliste tööle.” Millisele ettevalmistu-sele Paulus viitab ja kuidas toimub see sinu arvates tänapäeva koguduses?

Vale-vaimuannid

Mida õpetab Piibel valedest vaimuandidest ja nende päritolust? Mt 7:22, 23; 2Ts 2:9, 10; Ilm 16:13, 14.

Jumala väes suutsid Mooses ja Aaron vaarao ees muuta kepi maoks (2Ms 7:10), Niiluse vee vereks (s 20) ja katta Niilusest väljunud konnadega kogu Egiptuse (2Ms 8:6), kuid Saatan väes suutsid Egiptuse võlurid teha sedasama. Ometi, peale kolmandat nuhtlust polnud Egiptuse maagid võimelised Jumala imetegusid järele tegema. See õpetab meile kaht asja: 1) Saatan suudab teha imesid, mis näivad ehtsad; 2) Saatan saab tegutseda üksnes Jumala poolt lubatud piirides. Vale-vaimuannid ei ole lihtsalt Jumala tõeliste andide moonutamine, vaid võivad näiliselt olla täpselt samasugused, kuid nad pärinevad ühest teisest allikast – Saatanalt.

Ülaltoodud kirjakohtade uurimine selgitab meile mõnd olulist vale-vaimuannete olemasolu puudutavat punkti. Esiteks, nagu näeme, vale-imetegusid võivad teha inimesed, kes väidavad end tegutsevat Jeesuse nimel – Jeesus ütleski, et paljud ütlevad end tegevat imetegusid Tema nimel. Ja ometi ei ole need inimesed Jeesuse sõnul Temast.

Teiseks, saab olema imetegusid, tunnustähti ja imesid, mis on piisavalt vägevad, et eksitada paljusid. Teisisõnu, peame olema väga ettevaatlikud, et üleloomulikud ilmingud meid endaga kaasa ei viiks. Isegi siis, kui Jeesuse nimel tehakse midagi üleloomulikku, ei tõenda see automaatselt tõelise vaimuanni olemasolu.

Ja lõpetuseks, lõpuajal teeb Saatan kõik endast oleneva, et eksitada võimalikult paljusid inimesi. Seega, kõik üleloomulikud ilmingud tuleb alati Piibli alusel läbi katsuda. Kui need ei ole kooskõlas Jumala Sõnaga, siis teame, kust need pärinevad sõltumata sellest, kui võimsad need ka ei näi. Meie lõplik mõõdupuu peab olema Piibel.

Mida arvata selliste mõtete valguses teenistustest, mis väidavad end nädalast nädalasse tegelevat prohvetikuulutamise, terendamise ja imetegudega? Soovimata olla kohtumõistja, miks siiski peaksime suhtuma sellistesse väidetesse ääretu ettevaatlikkusega? Milliseid küsimusi peaksime esitama ja miks?

Prohvetikuulutamise and

Prantsuse arst Michel de Notredame (1503-1566), keda tuntakse Nostradamuse nime all, kuulutas väidetavalt ette suurt Londoni tulekahju 1666. aastal sõnadega: „Oigete verd nõutakse Londonis, mis põletatakse tulega 66. aastal.” Iirlasest nägija Cheiro hoiatas ajakirjanik W. T. Stead'i 1894. ja 1911.a., et ta sureb uppumissurma 1912.a. aprillis. Stead hukkus aprillis 1912 Titanicu katastroofis. 1956.a. Jean Dixon avaldas nägemuse, mille kohaselt valitakse 1960.a. Ühendriikide presidendiks demokraatliku partei liige, kes oma ametiajal mõrvatakse. Demokraat John Kennedy valiti 1960.a. presidendiks ja mõrvati oma ametiajal 1963.a.

Kuidas selgitada sääraseid täpseid ettekuulutusi inimeste poolt, kellel pole pea midagi ühist Piibli prohvetitega? Js 8:19; Ap 16:16; 2 Kr 11:14. _____

Alates ajast, mil Saatan kasutas Eedeni aias Eeva petmiseks madu, on ta kasutanud tervet hulka inimestest vahemehi, et inimesi petta, tehes sealhulgas ettekuulutusi, millest osa on täitunud. Millest järel-dub, et ennustuse täitumine ei ole sugugi alati märk tõelisest, Jumalalt saadud prohvetikuulutusest.

Sellegipoolest mängivad prohvetid ja prohvetikuulutused lunastusplaanis olulist rolli. Seda kinnitab selgelt Piibel. Prohvetlus või prohvetiamet on loetletud 1Kr 12:8-10 ühe Püha Vaimu annina. Es-makordselt on see vaimuandide nimekirjas Rm 12:6 ja seejärel, apost-liameti järel, nii 1Kr 12:28-30 kui Ef 4:11.

Miks peetakse prohvetiandi nii tähtsaks, et vaimuandidest ainsana on seda nimetatud kõigis neljas vaimuandide ehk teenistuste loetelus? _____

Prohvetianni eesmärk on olla Looja ja Tema loodolendite suht-lusvahendiks. Pühakirja prohvetlikud sõnumid on avanud tulevikku (Tn 2. ptk.), nõustanud ja noominud kuningaid (Js 7:3, 4), hoiatanud tulevaste kohtumõistmiste eest (Jr 1:14-16), kutsunud üles Jumala juurde tagasi pöörduma (Jl 2:12, 13) ning julgustanud ja lohutanud Jumala rahvast (Js 40:1, 2).

Prohvetid olid mehed ja naised, kes edastasid Jumala sõnu oma põlvkonnale. Prohvetianni põhieesmärk ei olnud mitte en-nustada tulevikku (ehkki see oli üheks õige prohveti tunnuseks), vaid edastada Jumala rahvale seda, mida Ta tahtis neile öelda.

Vaimuannid ja 1Kr 14. peatükk

Korintose kogudusel oli palju probleeme: lahkmeel, ebamoraalsus, usklikevahelised kohtuasjad, abieluprobleemid ja Issanda pühaõhtusöömaaja kuritarvitamine. Teine osa probleemidest puudutas vaimuande, eelkõige keelteandi (1Kr 14:1-5).

Milline oli keelteand Apostlite tegude raamatus? Tuginedes ainult neis kirjakohtades öeldule, milliseid keeli räägiti? Ap 2:1-11.

Milliseid keeli räägiti Korintose koguduses? 1Kr 14:1-25.

Kui me järgime põhimõtet, et Pühakirja tõlgendab Pühakiri, mille kohaselt raskestimõistetavaid lõike tõlgendatakse arusaadavate abiga, oleme sunnitud järel dama, et keeled, millest räägib 1Kr 14. ptk. on oma olemuselt samad nagu Apostlite tegude raamatus. See järeldus põhineb eriliselt asjaolul, et mõlemas tekstis kasutatakse sama kreekekeelset sõna glossa. Teisisõnu tõendab Pühakiri, et mõlemas kirjakohtas mainitud keelteand tähendab üleloomulikku võimet rääkida võõrkeeli. On inimesi, kes mõistavad keelteanni all ka selliseid olukordi, kus ühes keeles kõnelevat inimest mõistavad muukeelsed kuulajad. Mõlemal juhul jätab see kõrvale tänapäeval tavalise ja laialt levinud keelteanni mõiste, mille puhul selle saanud inimesed lalisedavad tundmatutes keeltes.

Pealegi, Jumal tegutseb inimõistuse kaudu. Kas Issand, kes hoiatab meid paganatele omase lobisemise eest (Mt 6:7), ajendaks inimesi kuuldavale tooma arusaamatuid helisid? 1Kr 14:22 ütleb, et keeled olid märgiks uskmatuile nagu juhtus Nelipühi päeval. Kuidas saab sel juhul inimene, kes toob kuuldavale häälsitsusi, mida mitte keegi ei mõista, olla märgiks uskmatuile? Keeled, nagu tõendab Ap 2. ptk., olid konkreetseid keeled, mis anti koguduse ülesehitamise eesmärgil. Arvestades ka seda, et vaimuannid anti üldiseks hüvanguks (1Kr 12:7), oleme sunnitud välistama võimaluse, et vaimuand antakse inimesele ainuüksi isikliku ülendamise eesmärgil nii nagu on juhtunud niinimetatud kaasaegse keelteanniga tänapäeval.

Hoolimata kõigist ekstaatilise kõne esinemisjuhtudest tänapäeval ei õpeta Piibel mitte kusagil seda nagu oleks keelteand midagi muud kui inimkeel. Tänapäevane keeltega rääkimine, mida nimetatakse glossolaaliaks, ei võrdu piibelliku keelteanniga.

Mõtiskle oma igapäevasest kõnest. Kui suur osa sellest on tähendusrikas, eesmärgikindel kõne ja kui palju moodustab sellest mõttetu lobisemine?

Edasiseks uurimiseks: loe Ellen G. White'i raamatust „Apostlite teod” peatükk „Nelipühi,” orig lk 35-46.

„Erilised Vaimu annid ei ole tähendamissõnas ainsad talendid. Siia hulka arvatakse kõik anded ja õnnistused, olgu siis kaasasündinud või omandatud, loomupärased või vaimulikud. Kõik need anded tuleb rakendada Kristuse teenistusse. Tema jüngeriks saades alistame me end Talle koos kõige sellega, mis me oleme ja mida omame. Tema tagastab need anded meile puhastatult ja ülendatult, kasutamiseks Tema auks ja meie kaasinimeste õnnistuseks” (COL, orig lk 328).

„Inimene, kes teeb oma usu proovikiviks imeteod, avastab, et Saatan suudab mitmesuguste pettuste kaudu teha imesid, mis näivad ehtsatena” (2 SM, lk 52).

„Mõnedel neist inimestest on kombeid, mida nad nimetavad andideks ja väidavad, et Issand on need anded kogudusele andnud. Nad toovad kuuldavale tähenduseta sõnamulinat ja nimetavad seda tundmatuks keeleks ning mis paraku on tundmatu mitte üksnes inimestele, vaid ka Issandale ja kogu taevale. Selliseid andeid loovad inimesed suure petise abiga. Fanatismi, väärelevust, väära keeltega kõnelemist ja kärarikkaid tseremooniaid peetakse Jumala andideks kogudusele. Selles osas on inimesi petetud” (1 TCh, lk 412).

Küsimused aruteluks:

1. Võrrele klassis oma vastuseid pühapäevasele osale. Millised anded avalduvad teie koguduses? Kuidas neid paremini kasutada? Kõige olulisem – kuidas neid kasutatakse?

2. Nelipühi-aegsed kristlased uskusid, et keeltega kõnelemine tunnistas inimese täitumisest Püha Vaimuga. Milline on Pühakirja alusel tõeline tunnistus Vaimuga täidetud elust? Vt Gl 5:22, 23.

3. Millised üleloomulikud nähtused on iseloomulikud teie kultuuriruumile ja maailmaosale? Milline näib olevat nende nähtuste vili? Kuidas saab teie kogudus mitte üksnes kaitsta koguduse liikmeid pettuse ohvriks langemast, vaid aidata ka inimestel väljaspool kogudust suurendada teadlikkust võimalike ohtude kohta, mis säärase ilmingutega kaasas käivad?

4. Arutlege Ellen White'i esimese tsitaadi üle. Mida peab ta silmas väljendiga, et vaimuannid „puhastatakse ja ülendatakse”? Millest ta räägib? Kas inimesed võivad oma andeid kasutada valel eesmärgil? Põhjenda.

4. õppetükk: 17. – 23. jaanuar

Prohvetikuulutamise and ja ülejäänute kogudus

Hingamispäeva pärastlõuna

Selle nädala õppeaine: Ilm 12. ptk.; 14:1-12.

Meelespeetav tekst: „Ja lohe sai vihaseks naise peale ja läks sõdima nendega, kes naise soost olid üle jäänud ja kes peavad Jumala käske ja kellel on Jeesuse tunnistus” (Ilm 12:17).

Esmakordselt ilmub ülejäänute teema Piiblis Noa ja tema perekonna kontekstis (1Ms 7:23) ning tõuseb taas pinnale Iisraeli ajaloos. Apostel Paulus viitab ülejäägile (Rm 11:5), mis tollal koosnes Jeesuse vastuvõtnud juutidest, kes hiljem moodustasid ristikoguduse tuuma. Ilmutusraamat räägib ülejäänutest Tüatiira (Ilm 2:24) ja Sardese (Ilm 3:4) koguduse kontekstis, samuti 12. peatükis, mis on meie sellenädalase uurimise teemaks.

Jumala ustav jääk ei olnud alati nähtav jääk – ehk teisisõnu, algusest kuni lõpuajani välja on Jumalal olnud Talle ustavat rahvast erinevates paikades ja just seepärast kutsutakse: „Tulge temast [Baabülonist] välja, minu rahvas” (Ilm 18:4). Sellegipoolest on antud Jumala viimsete päevade jäägile konkreetne iseloomustus.

Pilk nädalale: Mida tähendavad Ilm 12. ptk-i sümbolid? Milliseid ajalooündmusi võib pidada selle peatüki täitumiseks? Mida tähendavad väljendid „Jeesuse tunnistus” ja „prohvetikuulutamise vaim”?

Hea versus kuri: 1. vaatus

Loe Ilm 12:1-6. Mis siin toimub? _____

Ilm 12. peatükk räägib Kristuse ja Saatana vahelisest võitlusest sümbolisel kujul ja kirjeldab selle kulgu Kristuse ajast lõpuajani. Salmis 1 näeb Johannes silmipimestavat vaatepilti: lapseootel naist, „riietatud päikesega ja kuu tema jalge all, ja temal peas pärg kahe-teistkümnest tähest.” Johannes nimetab ilmutust „suureks imetäheks” viidates sellele, et naine oli midagi enam kui lihtsalt naine. Naine on koguduse ehk Jumalale ustavate inimeste sümbol (vt Js 54:5, 6; 2Kr 11:2). Naise silmipimestav välimus seob ta Jeesuse, Õigusepäikesega (Ml 3:20; Ilm 1:16).

Vastavalt Ilm 12:6-le põgeneb naine lohe eest kõrbe, kus Jumal tema eest 1260 päeva hoolitseb. Millest see räägib ja mida sümboliseerivad 1260 päeva? Tn 7:25; Ilm 12:14; 13:5.

Kuni 19. sajandini kasutas enamik prohvetikuulutuste uurijaid antud kirjakoha puhul päev-aasta põhimõtet ja tõlgendasid nad 1260 päeva 1260-aasta pikkuse koguduse tagakiusamisena Keskajal.

Selliseks tõlgenduseks on ka põhjust. Esiteks, kogu peatüki tekst on täis kujundeid, mida ei saa võtta tähttähelises tähenduses – miks peaksime siis ajalist määratlust tõlgendama tähttähelt? Teiseks, mitmed aega märkivad väljendid nii Taanieli- kui Ilmutusraamatus – „aeg, ajad ja pool aega” (Tn 7:25; 12:7; Ilm 12:14), „nelikümmend ja kaks kuud” (Ilm 11:2; 13:5) ja „tuhat kakssada kuuskümmend päeva” (Ilm 11:3; 12:6) – ei ole kõige loomulikum viis väljendada kolme ja poole aasta pikkust ajaperioodi (vt Lk 4:25 ja Jk 5:17). Nendel ja muudelgi põhjustel tõlgendavad seitsmenda päeva adventistid (erinevalt paljudest teistest tänapäeva kristlastest) 1260 päeva 1260 aastana ning näevad selles viidet paavstlikule ülemvõimule 6.-18. sajandini.

Millised sümbolid on kõige enam levinud teie kultuuriruumis? Millist eesmärki need teenivad? Millised on nende eelised (ja puudused)? Kuidas kasutate sina sümboleid igapäevases elus? Kuidas aitavad tavaelus kasutatavad sümbolid mõista põhjust, miks kasutatakse sümbolikat Piiblis?

Hea versus kuri: 2. vaatus

Ilm 12:7-12 teeb jutustuses vahepeatuse, keskendudes Saatana langemisele taevas ja tema väljaheitmisele maa peale. Siit saame heita pilgu suure võitluse algusele, mis toimus universumi teises osas. Selline taeva ja maa lähedane side kinnitab meile, kui tihedalt mõjutavad sündmused taevas olukorda maa peal ja vastupidi. Me oleme tõepoolest kosmilise sõjatandri keskmes!

Ilm 12:13-17 jätkab jutustust, kus see 6. salmis pooleli jäi ja räägib sümbolite keeles ristikoguduse tagakiusamisest, algul Rooma impeeriumi, hiljem langenud Rooma Kiriku poolt. Mida kujutavad need sümbolid?

Nendes salmides saadetakse Jumala rahva vastu veejoad, mis sümboliseerib tagakiusavat sõjaväge (Jr 46:7, 8; 47:2; Tn 9:26). Seejärel nimetab Ilm 12:16 maad kiusatud koguduse abistajaks. 1620.a. jõudsid esimesed Euroopas valitseva tagakiusamise eest põgenevad palverändurid Ameerika mandrile. Sel äsjaavastatud kontinendil leidsid nad enda jaoks turvalise sadama, kuhu Euroopas valitsev vaenamine ei ulatunud. Seega sümboolselt võib öelda, et uus kontinent Ameerika neelas alla tagakiusajate armee.

Ilm 12:17 räägib ajast pärast 1260-aastase perioodi lõppu (18. sajandi lõpuaastail). Saatan, nähes, et ta pole suuteline hävitama Jumalale ustavat rahvast, kannab viha inimeste suhtes, keda nimetatakse „naise soost ülejäänuks.”

Loe tähelepanelikult Ilm 12:17. Milline on selle ülejäägi esimene tunnusmärk? Kuidas aitavad järgnevad kirjakohtad mõista, mida tähendavad „Jumala käsud”? Mt 24:20; Rm 3:31; Ef 6:1; Jk 2:9-11; 1Jh 3:4.

Kas Jumal oleks saanud asja veel lihtsamaks teha? Esiteks eristab lõpuaja ülejäänuid tõsiasia, et nad peavad Jumala kärke, kõiki kärke, kaasa arvatud seitsmenda päeva hingamispäeva pidamine.

Kui veendunud oled sina isiklikult selles, et Jumal kutsub meid Tema kärke pidama? Kuidas sa tead, et Issand nõuab meilt nende pidamist? Kuidas reageerid väidetele käskude pidamise ebavajalikkusest, eriti hingamispäeva käsku silmas pidades?

Jeesuse tunnistus

Ülejäänute koguduse teine tunnus on „Jeesuse tunnistus” (marturia Iesou). See väljend esineb Ilmutusraamatus kuuel korral (Ilm 1:2, 9; 12:17; 19:10; 20:4).

Mida tähendab väljend „Jeesuse tunnistus” järgmistes kirjakohtades? Ilm 1:2, 9; 19:10; 20:4. _____

Selle väljendi tõlgendamisele on kaks võimalikku grammatilist selgitust. Esimene arusaam tõlgendab „Jeesuse tunnistust” kui inimese tunnistust Kristusest (NEB, RSV piiblitõlked). Teine käsitlus mõistab „Jeesuse tunnistust” kui Jeesuse eneseilmutust – Tema enda tunnistust Endast (NIV, NKJV piiblitõlked).

Uurides sõna tunnistus Johannese kirjutistes selgub, et seal, kus ta kasutab sama grammatilist konstruktsiooni nagu Ilmutusraamatus, viitab ta alati Jeesuse eneseilmutusele (Jh 1:19; 3:11, 32, 33; 5:31). Seevastu, kui Johannes räägib kellestki teisest tunnistamise kontekstis, siis kohtame jätkuvalt hoopis teistsugust grammatilist konstruktsiooni.

Järelikult peaks väljendit „Jeesuse tunnistus” Ilmutusraamatus mõistma samuti kui Jeesuse Enda tunnistust Endast, mitte aga ülejäänute tunnistust Temast. Seda kinnitab Ilmutusraamatu kirjakohtade uurimine. Ilm 1:2 ütleb, et Johannes on tunnistanud „Jumala sõna” ja „Jeesuse Kristuse tunnistust.” Seega, „Jumala sõna” viitab sellele, mida Jumal ütleb ja on paralleelne „Jeesuse tunnistusega.” Järelikult, „Jumala sõna” on see, mida Jeesus ütleb ehk teisisõnu tunnistus, mille Jeesus annab enda kohta.

Sama kehtib ka Ilm 1:9 kohta. Johannes tutvustab end ja oma volitusi, lisades et on Patmose saarel „Jumala sõna” ja „Jeesuse tunnistuse” pärast. Siin näeme selgelt paralleelset sidet „Jumala sõna” ja „Jeesuse tunnistuse” vahel. Seega, lähtudes põhimõttest „Pühakirja tõlgendab Pühakiri,” viitab iga Ilmutusraamatu tekst, mis räägib „Jeesuse tunnistusest” alati Jeesuse enda tunnistusele.

Kuidas on Jeesus end sinule avaldanud? Kas tahaksid Teda paremini tundma õppida? Milline on ainus võimalik viis selle saavutamiseks?

Prohvetikuulutamise vaim

Ilm 19:10 ütleb: „Sest Jeesuse tunnistus on prohvetikuulutamise vaim.” Väljend „prohvetikuulutamise vaim” esineb Pühakirjas ainult selles tekstis. Mida see tähendab? 1Kr 12:8-10, 28; Ef 4:11. _____

Lähim paralleel väljendile „prohvetikuulutamise vaim” on Piiblis 1Kr 12:8-10. Siin viitab Paulus Pühale Vaimule, kes muude andide (charismata) hulgas annab ka prohvetlikku kuulutamist. Selle anni saanud inimest nimetatakse prohvetiks.

1Kr 12:28 nimetab neid, kellele on antud prohvetikuulutamise and (sama peatüki 10. s.) prohvetiteks. Ilm 22:8, 9 nimetab neid, kes on saanud prohvetikuulutamise vaimu (Ilm 19:10) samuti „prohvetiteks.”

„Ja ma heitsin maha tema jalge ette, et teda kummardada, aga tema ütles mulle: „Vaata, ära tee seda! Ma olen sinu ja nende su vendade kaassulane, kellel on Jeesuse tunnistus. Kummarda Jumalat, sest Jeesuse tunnistus on prohvetikuulutamise vaim!” (Ilm 19:10).

„Ma heitsin maha, kummardama ingli jalgade ette, kes mulle seda näitas. Ja ta ütles mulle: „Vaata, ära tee seda! Sest ma olen sinu ja su vendade, prohvetite ja nende kaassulane, kes selle raamatu sõnu peavad. Kummarda Jumalat!” (Ilm 22:8, 9).

Mõlemas kirjakohas on tegu sarnase olukorraga. Johannes langeb ingli ette maha, et teda kummardada. Ingli sõnad sellele vastuseks on peaaegu samad, ometi on olemasolev erinevus oluline. Ilm 19:10 nimetatakse vendadeks neid, kellel on „Jeesuse tunnistus.” Ilm 22:9 nimetatakse vendi lihtsalt „prohvetiteks.”

Kui me lähtume protestantlikust põhimõttest, mille kohaselt kirjakohta tõlgendatakse teise kirjakohta abiga, siis peaks see võrdlus viima meid järelduseni, et Ilm 19:10 „prohvetikuulutamise vaim” on prohvetlikult kuulutamise and, mis antakse mitte üldiselt koguduse liikmetele, vaid üksnes neile, kelle Jumal on kutsunud prohvetiteks.

Tegu pole puhtalt adventistliku tõlgendusega. Luterlik õpetlane Hermann Strathmann ütleb Ilm 19:10 vendade kohta, kelle on „prohvetikuulutamise vaim” järgmist: „Arvestades paralleeli 22:9-ga ei ole nimetatud vennad usklikud üldiselt, vaid prohvetid. ... Kui neil on marturia Iesou [Jeesuse tunnistus], on neil prohvetikuulutamise vaim ehk teisisõnu nad on prohvetid” (Theological Dictionary of the New Testament, 4. kd, lk 501).

Ülejäänute kogudus

Lähtudes meie eelnevast piibliuurimisest võime järeldada, et Ilm 12:17 „naise soost ... üle jäänud” viitab Jumala nähtavale ülejäänute kogudusele, mille tunnuseks on kaks konkreetset karakteristikut: 1) „nad peavad Jumala käske” niisugustena nagu Jumal need Siinai mäel andis, kaasa arvatud hingamispäeva käsk; ja 2) neil on „Jeesuse tunnustus,” milleks on prohvetikuulutamise vaim ehk prohvetiand.

Hingamispäeva pühitsev adventliikumine on oma algusaegadest alates, veel enne ametlikku organiseerumist 1863.a., väitnud omavat neid kaht tunnust. Adventistidena kuulutame me Kümme Käske, kaasa arvatud hingamispäeva käsk. Samuti usume me, et meil on kogudusena ka Jeesuse tunnustus ehk seda, et Jumal avaldas end Ellen G. White'i elu ja töö kaudu.

Seega, seitsmenda päeva adventistide kogudus ei ole lihtsalt üks kogudus paljude seas. See on kogudus, mille teket on prohvetlikult ette kuulutatud. Jumal on kutsunud selle koguduse ellu väga konkreetset eesmärgil – kuulutama surevale maailmale kolme ingli sõnumit.

Loe Ilm 14:6-12. Kuidas aitab siin toimuv mõista Jumala lõpuaja rahva mõningaid iseloomuomadusi? Millised sündmused siin alguse saavad ja millega me põhjendame oma seisukohta, et räägitakse nimelt meist ja meie missioonist?

Seitsmenda päeva adventistidena usume, et me oleme Jumala ülejäänute koguduse liikmed. Siiski ei anna ülejäänute kogudusse kuulumine meile mingit eelisseisundit Jumala ees. Sa võid olla ülejäänute koguduse liige ja minna ometigi hukka. Lunastust ei taga mitte ühegi koguduse liikmestaatus. Meid igäüht päästetakse isiklikult, mitte kogudusena. On väga suur eesõigus ja vastutus olla osa sellest kogudusest, sest me oleme saanud püha kutse, kuid lihtsalt selle koguduse liikmeksolek ei ole pääste tagatiseks nii nagu heebreapäritolu ei olnud vanas Iisraelis pääste tagatiseks (Jr 8:20).

Milline on sinu ainus pääste tagatis ja kuidas seda mitte kaotada?

Edasiseks uurimiseks: loe Ellen G. White'i raamatust „The Spirit of Prophecy” 1. kd, lk 7-16 peatükk „Introductory – The Spirit of Prophecy”; raamatust „Early Writings” peatükk „Historical Prologue,” lk vii-xxxii.

„Üks Püha Vaimu andidest on prohvetlikult kõnelemine. See on üks ülejäänute koguduse tunnustest ning see ilmnes Ellen G. White'i töös. Issanda käskjalana on tema kirjutised jätkuvalt tõe autoriteetseks allikaks, trööstides, juhtides, õpetades ja parandades kogudust. Need teevad ka selgeks, et ainsaks mõõdupuuks, millega tuleb kontrollida õpetusi ja kogemusi, on Piibel” (Seventh-day Adventists Believe, (2nd ed.) Nampa, Idaho: Pacific Press Publishing Association, 2005, lk 247).

Uurides ülejäänute teemat Vanas Testamendis, avastame mõned huvitavad tunnusjooned. Neist kõige olulisem on võib-olla see, et kogu Piiblis olid ülejäänud need, kellel oli teistest enam valgust. Noa teadis tulevasesst veeuputusest. Aabrahamil oli teadmine tõelisest Jumalast. Iisraeli rahvas kummardas Issandat pühamus, samal ajal kui nende paganaist naabrid ohverdasid altareil oma lapsi või kummardasid kasside, veiste ja muude loomade kujusid. Lühidalt, arusaam ülejäänutest on rohkem seotud tõe ja Jumala iseloomu ilmutuse omamise kui seda teadmist omavate inimeste pühadusega. Mida me öelda tahame? Nagu neljapäevases osas rõhutati, tähendab ülejäänute hulka kuulumine suuremat valgust, millega kaasneb suurem vastutus. Samas ei tähenda see automaatset päästet liikmeks-oleku kaudu. Samuti ei tähenda see, et ülejäänute hulka mittekuuluvad inimesed on automaatselt hukule määratud. Pühitsetud ajaloo kurb tõsiasi on see, et paljud Jumala ülejäänute hulka kuuluvad inimesed olid mitte üksnes suutmatud elama vastavalt neile antud valgusele, vaid hakkasid sellele ka sageli vastu.

Küsimused aruteluks:

1. Millise olulise sõnumi leiame Lk 12:48 neile, kes usuvad end kuuluvat ülejäänud koguduse hulka?

2. Väide, et meie oleme „ülejäänute kogudus” võib kõlada väga ülbelt ja teisi välistavalt. Ometi, miks on mõistetav, et Jumalal saab olema lõpuajal erilise sõnumi kandjaks eriline rahvas? Või polegi see arusaadav? Arutlege.

3. Kui ülejäänute hulka kuulumine ei olegi pääste tagatiseks, siis millised eelised sinna kuulumisel üldse on?

5. õppetükk: 24. – 30. jaanuar

Prohvetite inspiratsioon

Hingamispäeva pärastlõuna

Selle nädala õppeaine: Jr 36:1-4; 1Ts 2:13; 2Tm 3:16; Tt 1:12; 2Pt 1:1-4, 20-21.

Meelespeetav tekst: „Kõik Kiri on Jumala Vaimu poolt sisenatud ja on kasulik õpetuseks, noomimiseks, parandamiseks, juhatamiseks õiguses” (2Tm 3:16).

Kristlased on kaua vaielnud küsimuse üle: mida tähendab väide, et Piibel on inspireeritud? Seitsmenda päeva adventistidel on lisaks veel üks küsimus, mis puudutab Ellen G. White'i inspireeritust. 1906.a. kirjutas ta ühele adventistist arstile, kinnitades, et mitte mingil juhul ei ole iga tema poolt kirja pandud sõna olnud inspireeritud nagu näiteks Kümme Käsku: „Mu vend, sa oled hoolikalt uurinud mu kirjutisi ega ole kusagilt leidnud ühtki säärast minupoolset väidet. Sa leiad ka, et meie usu alustajad ei ole samuti iial seda väitnud” (1 SM, lk 24). Käesoleval nädalal uurime mõningaid inspiratsiooni küsimust puudutavaid teemasid.

Pilk nädalale: Milline vahe on inspiratsioonil ja ilmutusel? Kuidas erineb suuline inspiratsioon mõtete inspiratsioonist? Kas prohvetid võivad kirjutamise ajal teistelt abi saada? Milliseid näiteid on prohveteist, kes tsiteerivad piibliväliseid allikaid?

Ilmutus ja inspiratsioon

Loe 2Tm 3:16 ja 2Pt 1:20, 21. Mida räägivad need kirjakohtad Jumalikust tegevusest Piibli raamatute kirjutamisel?

2Tm 3:16 ütleb Paulus, et Piibel on theopneustos (Jumala poolt hingatud). Selle kirjakohta ladinakeelne tõlge kõlab: „scriptura divinus inspirata,” kust pärineb ka sõna inspiratsioon. Paulus ütleb, et Piibel eksisteerib tänu Püha Vaimu tegevusele. Nägemuste ja unenägude kaudu ilmutas Püha Vaim prohvetitele tõde (ilmutus). Seejärel oli Tema ülesandeks prohveteid kirjutamise juures juhatada kindlustamiseks kirjutatu täielik kooskõla Jumala poolt ilmutatuga.

2Pt 1:21 ütleb, et „Pühast Vaimust kantuina on inimesed rääkinud, saades seda Jumala käest.” Piibli kirjutajaid juhtis Püha Vaim nii nagu tuul purjekat merel kannab. Seega, ilmutus-inspiratsioon viitab protsessile, mille käigus Püha Vaim ilmutas prohveteile, mida Jumal tahtis neile teada anda ning seejärel juhatas neid selle sõnumi edastamisel. Mõned kuulutasid sõna, teised panid oma kuulutuse kirja. Kirjapandust sai inspireeritud (Jumala poolt hingatud) Pühakiri.

Ehkki apostlid Uues Testamendis ei viita inspiratsioonile nii sageli kui Vana Testamendi kirjutajad, on ilmne, et nad pidasid oma läkitusi Jumalalt pärinevaiks. Näiteks Paulus kirjutab: „Ja seda me ka räägime mitte sõnadega, mida õpetab inimlik tarkus, vaid mida õpetab Vaim”(1Kr 2:13) ja „Teie, kuuldes meilt Jumala sõna, ei võtnud seda vastu mitte inimeste sõnana, vaid sellena, mida see tõesti on, Jumala sõnana”(1Ts 2:13).

Samas on Piibel ka inimlik raamat. Esmapilgul kannab ta kõiki inimliku autorsuse tunnuseid. Kirjutajad viitavad oma kogemuste kirjapanekul iseendale isikuliste asesõnadega (Ne 1:1-11; Tn 10:1-9; Gl 1:12-20), kirjutistes avalduvad tolleaegsed kombad ja traditsioonid, mõned laulud ja õpetussõnad peegeldavad ümberkaudsete rahvaste kirjandust ja kultuuri. Lühidalt, Issanda poolt inspireeritud Piibel peegeldab ka oma sulemeeste inimlikkust.

Millise Piibli kirjutaja inimlikkust sina kõige enam tajud? Mil moel tunned hingelist lähedust selle autoriga just puhtinimlikul tasandil? Võta oma vastus hingamispäevakooli klassi kaasa.

Sõnade või mõtete inspiratsioon

Mida räägivad järgmised kirjakohtad meile Pühakirja inspireeritusest? Js 2:1, 2; Hs 36:16; 1Kr 7:10-12, 39, 40; 1Ts 2:13.

Kaks olulist inspiratsiooniteooriat on järgmised: Sõnade inspiratsioon. Sõnade inspiratsiooni puhul pööratakse tähelepanu pigem Piibli sõnadele kui nende autorile. Selle teooria alusel on kõik sõnad inspireeritud Jumala poolt, kes valib need tuginedes kirjutaja sõnavarale ja haridusele. Selle arusaama kohaselt on inspireeritud vaid Piibli kirjutajate algsed kirjutised, mitte nende kirjutiste koopiad, kus võib juba vigu esineda. Seda käsitlust ei tohi segamini ajada dikteerimise teooriaga, mille kohaselt on iga sõna Pühakirjas Püha Vaimu poolt ette öeldud sõltumata kirjutaja sõnavarast ja haridusest.

Mõtete inspiratsioon. Siin on tähelepanu keskpunktis kirjutajad, mitte sõnad. Inspireerituiks peetakse eelkõige mõtteid, mitte niivõrd iga Piibli sõna (1Kr 7:10-12, 39, 40; 1Ts 2:13) välja arvatud juhul, kui tsiteeritakse Jumalat või inglit (Jr 29:30, 31; Ilm 19:9) või kui Jumal räägib otse prohveti läbi (4Ms 22:35; 23:1-12, 26). Kirjutaja saab nägemuse, unenäo või mõtte ja paneb selle oma sõnadega kirja (Js 2:1, 2; Ilm 4:1). Püha Vaim kindlustab selle, et kasutatud sõnad annavad Jumala tõde korrektselt edasi. Seetõttu nimetatakse Piiblit Jumala tahte eksimatuks ilmutuseks.

Pühakirja ja Ellen White'i alusel pooldavad adventistid mõtete inspiratsiooni teooriat. "Inspireeritud pole mitte Piibli sõnad, vaid Piiblit kirjutanud inimesed. Inspiratsioon ei mõjuta mitte inimese sõnu ega väljendeid, vaid inimest ennast, kes Püha Vaimu mõjutusel täitub mõtetega. Sõnad kannavad konkreetse inimese pitsert. Jumalik mõistus on hajutatud. Jumalik mõistus ja tahe ühinevad inim-mõistuse- ja tahtega ning seepärast saab inimese kaudu öeldu Jumala Sõnaks" (1 SM, lk 21). Viimane lause osutab, et prohveti sõnad saavad Jumala Sõnaks. Taavet kirjutab samas võtmes: "Issanda Vaim räägib minu läbi ja tema sõnad on mul keelel" (2 Sm 23:2). See osutab, et inspiratsioon ei andnud mitte ainult mõtted, vaid tagas Jumala mõtete täpse edasiandmise kirjapandud Sõnas.

Miks on oluline omada õiget arusaama inspiratsiooni toimimispõhimõttest? Milline oht kaasneb valearusaamadega?

Nägemused ja nendega kaasnevad füüsilised ilmingud

**Mida räägivad järgnevad kirjakohtad sellest, kuidas mõju-
tasid taevased nägemused mõningaid Piibli prohveteid? Tn 10:7-
9, 17, 18; Ap 9:1-5; Ilm 1:17.** _____

Taevase olendi ees seismine võib kujuneda erakordselt võim-
saks kogemuseks. Taaniel, Saulus (Paulus) ja Johannes langesid tae-
vast nägemust saades pikali maha. Taaniel kirjutab: “Ma jäin jõue-
tuks” ja Johannes ütleb: “Langesin ... tema jalge ette nagu surnu.”

Ellen White kirjeldab oma kogemust järgmiselt: “Kuna minult kü-
sitakse pidevalt minu seisundi kohta nägemuse ajal ja pärast seda, siis
ütlesin nii – kui Issand peab sobivaks anda nägemust, siis viiakse mind
Jeesuse ja inglite ette ning ma pole millestki maisest enam teadlik. Ma
ei näe muud kui ainult seda, mida ingel mulle näitab” (1 SM, lk 36).

1868.a. kirjeldas tema abikaasa James White naise välimust nä-
gemuse ajal: “1. Ta ei taju mitte vähimalgi määral enda ümber toi-
muvat. 2. Ta ei hinga. ... [Seda] on korduvalt tõestatud vajutades
tema rinnakorvile, sulgedes tema suu ja ninasõõrmed. 3. Vahetult
peale nägemusse sisenemist muutuvad tema lihased jäigaks ja liige-
sed nii paindumatuks, et neid pole võimalik jõuga painutada. ... 4.
Nägemusest välja tulles, olgu siis päevasel ajal või hästivalgustatud
ruumis õhtul, on kõik tema jaoks täielik pimedus. Tema võime eris-
tada isegi kõige säravamaid esemeid, mida paari sentimeetri kaugu-
sel tema silmadest hoitakse, taastub järkjärgult” (Life Incidents, Battle
Creek, Mich.: Steam Press, 1868, lk 272).

Paljud jälgisid teda nägemuse ajal. Joseph Bates näiteks kirju-
tab: “Ma olen teda nägemuses olles mitmel korral näinud, samuti
Topshamis Maine’i osariigis. Need, kes on mõnel neist põnevatest
kordadest kohal olnud teavad, kui huvitatult ja pingsalt ma kuulasin
iga sõna ning jälgisin iga liigutust, et märgata pettust või hüpnooti
mõju. Ja ma tänan Jumalat võimaluse eest olla koos teistega nende
asjade tunnistajaks. Nüüd võin kindlalt öelda oma isikliku arvamuse.
Mina olen veendunud, et see on Jumala töö” (Christian Experience
and Teachings of Ellen G. White, lk 89).

**Miks ei tohi me rajada oma usku Ellen White’i prohvetian-
nisse nendele füüsilistele ilmingutele ükskõik kui muljetavalda-
vad need ka poleks? Milline peab olema Ellen White’i prohvet-
liku kutsumise otsustav proovikivi?**

Inspiratsioon ja kirjutaja abilised

Prohvetid ei olnud Jumala sullepead, vaid Tema kirjutajad. Nägemustes ja unenägudes nähtu panid nad kirja oma parimate võimete kohaselt. Pühakirjast teame, et mõnedel Piibli kirjutajatel olid abilised, kes aitasid neil Jumalalt saadud sõnumid kirja panna.

Loe Jr 36:1-4; Rm 16:22; 1Kr 16:21; Kl 4:15-18 ja 2Ts 3:17. Mida räägivad need Piibli kirjutaja abiliste kasutamisest?

Nii Vana kui Uue Testamendi kirjutajad kasutasid abilisi ehk kirjutajaid, kes panid kirja Jumalalt neile antud sõnumid. Uue Testamendi aegadest on teada, et mõnikord tegid kirjutajad vahatahvlike sisukokkuvõtte sõnumist, mida autor edastada soovis ja alles seejärel koostasid käsikirja. Enne kirja telesaاتمest luges autor kirja läbi, et kontrollida, kas see annab edasi kõike, mida ta lugejale öelda tahab.

Ka Ellen White kasutas selliste abiliste abi. Põhjused on järgmised:

1. Tema haridustee lõppes 9-aastaselt, mistõttu tunnistas ta oma piiratust kirjutajana. “Ma ei ole pädev grammatikas. Ma püüan, kui Issand mind aitab, end 45-aastaselt sel alal harida. Jumal aitab mind. Ma usun, et Ta aitab” (3SM, lk 90). Seega tegutsesid mõned tema abilistest käsikirjade toimetajaina.

2. Tohtu nõudlus tema kirjutiste järele muutis kirjutamisalase abi möödapääsmatuks. “Pärast mu abikaasa surma on minuga liitunud ustavad abilised, kes on väsimatult paljundanud tunnistusi ja valmistanud ette artikleid avaldamiseks” (1SM, lk 50).

3. Kuna enamik tema raamatuid ei ole kirjutatud raamatuina, vaid kokku pandud varemkirjutatud materjalidest, vajas ta nende koostamisel erilist abi. Marian Davis oli Ellen White’i raamatumeister. “Ta võtab ajalehtedes avaldatud minu artiklid ja kleebib need tühja kaustikusse. Samuti on tal koopiad kõigist minu kirjutatud kirjadest. Valmistades ette raamatu peatükki meenub Marian’ile, et ma olen kunagi varem seda konkreetset küsimust käsitlenud ja selle kasutamine võib käsiteldavat teemat võimendada. Ta hakkab seda materjali otsima ning kui ta leiab ja veendub, et see muudab peatüki arusaadavamaks, lisab selle. Nende raamatute autor ei ole Marian, vaid mina, sest need on kokku pandud kõigi minu kirjutiste põhjal” (3SM, lk 91).

Kuidas aitab antud väljavõte paremini mõista inspiratsiooni toimimispõhimõtteid? Milliseid eksiarvamusi on sul inspiratsiooni suhtes olnud?

Inspiratsioon ja Luuka raamat

Kuidas on Luuka sõnul koostatud tema evangeelium ja mida räägib see meile inspiratsioonist? Lk 1:1-4.

Oma evangeeliumi kirjutades ei võtnud Luukas aluseks prohvetlike unenägusid ega nägemusi. Ka polnud ta kirjeldatud sündmuste tunnistajaks. Ta töötas sellega, mida oli saanud teada teistelt, ometi täielikult Püha Vaimu poolt inspireeritult ja Tema juhtimisel, mis tagas Luuka teksti kooskõla ajalooliste sündmuste ja Jumala tahtega.

Apostel Paulus sai informatsiooni mitte ainult teistelt apostlitelt (1Kr 1:10, 11), vaid tsiteerib paaris kohas ka paganlike autorite kirjutisi. Näiteks Ap 17:28 tsiteerib ta Sitsiilia luuletajat Aratus't (315-240 e.m.a.), kes kirjutas: „Sest Zeusi sees on igauks meist igas suhtes seotud, sest ka meie oleme tema sugu” (Phaenonlona 5, kursiiv lisatud). Vt ka 1Kr 15:33 ja Tt 1:12, kus Paulus tsiteerib inspireeritud tõde õpetades muid allikaid.

Aeg-ajalt kasutas Ellen White oma raamatute algallikana teiste kirjanike teoseid. Sissejuhatuses „Suurele võitlusele” kirjutab ta: „Need suured sündmused, mis märkisid usupuhastuse arengut, on ajaloolised tõsiasjad. Hästi tuntuina ja protestantlikus maailmas üldiselt tunnustatuina on need faktid, mida keegi ei saa eitada. ... Mõne sündmuse puhul, kus üks või teine ajalookirjutaja on andnud toimunut lühikese, kuid sisutiheda üldpildi või esitanud kokkuvõtte sündmuste üksikasjust tabavalt, olen tsiteerinud tema sõnu. Mõnel juhul ei ole märgitud lähteallikat, kuna need tsitaadid pole toodud eesmärgiga rõhutada kirjapanija autoriteetsust antud asjas, vaid seetõttu, et tema ütlus asja kohta on sisukas ja mõjuv. Samamoodi olen kasutanud ka nende autorite teoseid, kes meie ajal usupuhastustööd jätkavad, kui jutustan nende kogemustest ja vaadetest” (Ik xi ja xii).

Muid allikaid kasutavad prohvetid? See häirib paljusid. Mida räägib see meile siiski inspiratsiooni võimalikest tegutsemisviisidest? Kui nüüd selle peale mõelda, siis mis on selles halba, kui prohvetid Püha Vaimu juhtimisel kasutavad tõe selgema edasiandmise nimel teisi allikaid?

Edasiseks uurimiseks: loe Ellen G White'i raamatust 1 SM peatükk „The Inspiration of the Prophetic Writers” lk 15-23.

„Ometi on praegu nii, et kui ma saadan hoiatava või noomiva tunnistuse, siis kuulutavad paljud teist selle lihtsalt öde White'i arvamuseks. Sellega olete te solvanud Jumala Vaimu. Te teate, kuidas on Jumal ilmutanud end prohvetikuulutamise Vaimu kaudu. Minu silmale on avatud olnud nii minevik, olevik kui tulevik. Mulle on näidatud nägusid, mida ma iial polnud näinud. Aastaid hiljem tundsin ma nad nendega kohtudes ära. Mind on äratatud unest selge teadmisega asjadest, mida mulle vahetult enne seda on mõttes näidatud ja ma olen kirjutanud südaöisel kirju teisele poole kontinenti, mis on jõudnud kohale täpselt kriisihetkeks ning hoidnud ära suure õnnetuse, mis võinuks Jumala üritust tabada. Niisugune on paljude aastate kestel olnud minu töö. Vägi on sundinud mind noomima ja etteheiteid tegema asjade kohta, millest mul pole aimugi olnud. Kas see viimase kolmekümne kuue aasta töö on olnud ülalt või alt? Kirjades, mida kirjutan, tunnistustes, mida esitan räägin ma teile seda, mida Issand on minule näidanud. Ma ei kirjuta ajalehte ühtki artiklit väljendades ainuüksi isiklikke mõtteid. Need on asjad, mida Jumal on mulle nägemuses ilmutanud – kallihinnalised valguskiired, mis aujärjelt paistavad” (1 SM, lk 27).

Küsimused aruteluks:

1. Lugege klassis oma vastuseid pühapäevase osa lõpus ja võrrelge oma valikuid. Millised prohvetid olid välja valitud ja miks?

2. Mõned inimesed on veendunud selles, et osad Piibli raamatud on enam inspireeritud kui teised. Ehkki on tõsi, et mõni raamat võib meid täna rohkem puudutada kui teine, jääb see kaugele arusaamast, osad Piibli raamatud on teistest enam inspireeritud. Milline suur oht varitseb inimest, kes sellise seisukoha võtab? Mõtiskledes küsi endalt: kes otsustab selle üle, millised raamatud on rohkem inspireeritud? Milliste kriteeriumite alusel seda otsustatakse? Kust võtab inimene autoriteedi niisuguseid otsuseid teha? Mis juhtub siis, kui eri inimeste arvamus rohkem ja vähem inspireeritud raamatutest lahkneb?

3. Mõtiskle Ellen White'i elust ja õpetustest tema pika teenimisaja jooksul. Hoolimata suurest hulgast väärinformatsioonist tema ja tema teenistuse kohta, hoolimata sellest, et tema kirjutisi on väga tihti kuritarvitatud, millised suured tõendid ja põhjused on meil siiski uskuda tema prohvetianni tõelisusse?

6. õppetükk: 31. jaanuar – 6. vbruar

Prohvetite läbikatsumisest

Hingamispäeva pärastlõuna

Selle nädala õppeaine: Js 8:20; Jr 18:6-10; Jn 3., 4. ptk.; Mt 7:20; Gl 2:11-14.

Meelespeetav tekst: “Ärge pange halvaks prohvetlikult kõnelemist. Katsuge kõike läbi; pidage kinni, mis hea on” (1Ts 5:20, 21).

Adventistide põhiuskumus nr 18 ütleb: “Üks Püha Vaimu andidest on prohvetlikult kõnelemine. See on üks ülejäänute koguduse tunnustest ning see ilmnes Ellen G. White’i, Issanda sõnumitooja töös. Tema kirjutised on jätkuvalt tõe autoriteetseks allikaks, trööstides, juhtides, õpetades ja parandades kogudust. Need teevad ka selgeks, et ainsaks mõõdupuuks, millega tuleb kõiki õpetusi ja kogemusi kontrollida, on Piibel” (Seventh-day Adventists Believe, 1988, lk 247); (Vt (Jl 3:1, 2; Ap.2:14-21; Hb.1:1-3; Ilm.12:17; 19:10).

Ehkki pr White ei nimetanud end iial prohvetiks, on kogudus ta selleks tunnistanud. Ta kirjutas 1905.a.: “Mind on teised nimetanud naisprohvetiks, ent ma ise ei ole kunagi seda nime endale võtnud. Ma pole leidnud, et minu kohuseks on ennast sääraselt määratleda” (1 M, lk 36). Käesoleval nädalal heidame lähema pilgu tema prohvetiannile.

Pilk nädalale: Kuida suhtles Jumal oma prohvetitega? Milliseid tõelise prohveti proovikive on nimetatud Piiblis? Mida tähendab tingimuslik prohvetikuulutus? Kas prohvetid on eksimatud? Miks me usume, et Ellen G. White’i nägemused ja prohvetlikud unenäod pärinesid Jumalalt?

Unenäod ja nägemused

“Ja pärast seda sünnib, et ma valan oma Vaimu kõige liha peale. Siis teie pojad ja tütreid hakkavad ennustama, teie vanemad uinuvad unenägusid nähes, teie noored mehed näevad nägemusi” (Jl 3:1).

Kuidas suhtles Jumal inimestega, kelle Ta kutsus prohvetiametisse? 1Ms 15:1; 4Ms 12:6-8; Tn 7:1. _____

Pühakiri annab teada, et Jumal kasutas oma sõnumitoojatega suhtlemiseks eelkõige unenägusid ja nägemusi. Prohvetlikud unenäod mängisid olulist rolli patriarhide ajal (1Ms 20. – 41. ptk.), Taanieli teenistuse ajal (Tn 1. – 7. ptk.) ja Kristuse sünnist rääkivais ülestähendustes (Mt 1:20; 2:12, 19, 22). Nägemusi manitakse korduvalt prohvetite kirjutistes (Js 1:1; Hs 1:1; Tn 8:1; Ob 1:1; Na 1:1) ja Apostlite tegude raamatus (9:10; 10:3; 11:5; 16:9; 18:9).

Oma seitsmekümne aasta pikkuse teenistuse jooksul (1844-1915) anti Ellen White'ile umbes 2000 nägemust ja prohvetlikku unenägu. “Mõnikord viiakse mind kaugemale tulevikku ja näidatakse tulevase sündmusi. Teinekord näidatakse mulle minevikus toimunut. Pärast nägemusest väljatulekut ei mäleta ma kohe kõike, mida olen näinud ja asjad ei ole mu meeles täiesti selged, enne kui ma kirjutama hakkam, kuid siis kerkib nähtud stseen minu ette nii nagu seda nägemuses näidati ja ma suudan selle takistusteta kirja panna” (1 SM, lk 36).

Sageli anti talle nägemusi teiste inimeste juuresolekul, kes panid tema juures sel ajal tähele teatud kindlaid füüsilisi ilminguid – ta ei hinganud, tal oli üleloomulik jõud (keegi ei suutnud ta jäsemeid liigutada), ta ei olnud teadlik oma ümbrusest. Adventistid ja mitte-adventistid on tunnistanud tema nägemuste üleloomulikkust olemust. Peakonverentsi istungil 1893.a. ütles J. N. Loughborough: “Olen näinud õde White'i nägemuses olles umbes viiekümnel korral. Nägemuses olemise ajal on teda uurinud pädevad arstid, kes on tunnistanud, et tema nägemuste fenomen ületab nende arusaamise” (General Conference Daily Bulletin, 29. jaanuar 1893).

Milline kogemus on sinul Ellen White'i kirjutistega? Kuidas on need kirjutised mõjutanud sinu vaimulikku elu? Heida kõrvale oma võimalikud eelarvamused tema avaldatud tööde suhtes ja lihtsalt loe mõnda neist. Mida räägivad need sulle autorist?

Kooskõla Piibliga

Milline on õige prohveti kõige olulisem proovikivi (Js 8:20 – KJV: “Käsu ja tunnistuse juurde: kui nad ei räägi vastavuses selle sõnaga, siis sellepärast, et neis ei ole valgust”)? Miks peab see olema tähtsaim? _____

Käsk (torah heebr. k.) on piibellik termin, mille all üldiselt mõistetakse Moosese inspireeritud kirjutisi (5Ms 4:44; 31:9). Tunnistus viitab prohvetite tunnistusele (2Aj 23:11 – KJV: “Siis nad tõid kuningapoja välja, ja panid talle krooni pähe, ja andsid temast tunnistust ja tegid ta kuningaks”); Jh 3:32). Teisisõnu, see, mida prohvet räägib, peab olema kooskõlas sellega, mida Jumal on eelnevalt ilmutanud. Ehkki hilisemad prohvetid võivad heita lisavalgust lunastusplaanile, ei lähe nad vastuolule sellega, mida Jumal on juba eelnevalt öelnud. Kaalul on Jumala muutumatus (Ml 3:6) Tema ilmutustes inimkonnale.

Näide õige prohveti läbikatsumisest on antud Jr 28. ptk.-s. Jeremija kuulutab ette, et Iisrael teenib Babüloonia kuningat 70 aastat (Jr 25:11). Mõni aasta pärast Babüloonia sissetungi algust väitis Hananja, Assuri poeg aga vastupidist: “Issanda kofas preestrite ja kogu rahva nähes; ta ütles: “Nõnda räägib vägede Issand, Iisraeli Jumal, kes ütleb: Mina murran Paabeli kuninga ikke! Enne kui kaks aastat on möödunud, toon ma tagasi siia paika kõik Issanda koja riistad ... ja kõik Juuda vangid, kes läksid Paabelisse, toon ma tagasi siia paika, ütleb Issand” (Jr 28:1-4). Kuna öeldu ei olnud kooskõlas sellega, mida Jumal oli varem Jeremijale öelnud, andis Ta Jeremijale järgmise sõnumi: „Kuule ometi, Hananja! Issand ei ole sind läkitanud, vaid sina oled pannud selle rahva uskuma valet. Seepärast ütleb Issand nõnda: Sel aastal sa sured, sest sa oled kuulutanud taganemist Issandast.” Ja prohvet Hananja suri selsamal aastal seitsmendas kuus.” (Jr 25:15-17)

Iga õige prohvet seadis oma teenistuse etaloniks temale eelnenud prohvetite kirjutised. Sama kehtib ka Ellen White'i kohta. Igaüks, kes on tuttav tema raamatutega võib tunnistada, et ta kasutas Pühakirja üliohtvalt. Ta oli täielikult pühendunud Piiblile ja viitas lakkamatult piiblitekstidele ning tema kirjutised on kooskõlas Pühakirja sõnumiga.

Miks peab kooskõla Piibliga olema otsustav faktor kõigi moraalsete, vaimulike ja teoloogiliste seisukohtade läbikatsumisel? Miks peab meil olema lõplik autoriteet, eriti vaimulikes ja teoloogilistes asjades?

Täitunud prohvetikuulutused

Loe Jr 18:6-10. Milline tähtis põhimõte on siin väljatoodud seoses ettekuulutuste täitumisega? _____

Osaliselt tõendab seda, kas tegu on õige või valeprohvetiga tema ettekuulutuste täitumine (vt 1Sm 9:6; Jr 28:9; NI 3:37). Samas, mitte kõik ettekuulutused ei täitu juhul, kui sellega seotud inimesed oma meelt muudavad. Seda nimetatakse tingimuslikuks prohvetikuulutuseks ja meil on oluline seda mõista.

Uri Jn 3. ja 4. ptk.-i. Mida tuleb arvestada, kui me kontrollime prohvetikuulutuse ehtsust selle täitumise alusel? Enamiku prohvetikuulutuste täitumine (välja arvatud Taanieli- ja Ilmutusraamatu lõpu-aega puudutavad prohvetikuulutused) sõltub sellega seotud inimeste tegudest ja suhtumisest. Joonas esitas väga selge ja ühemõttelise hoiatuse Jumalalt – 40 päeva pärast Niinive “hävitatakse” (Jn 3:4). Ometi seda ei juhtunud. Kas Joonas oli valeprohvet? Loomulikult mitte. See prohvetikuulutus oli tingimuslik ja tema täitumine sõltus sellest, kuidas reageerivad inimesed Jumala poolt saadetud sõnumile.

Sama põhimõte aitab selgitada, miks ei täitunud üks konkreetne Ellen White'i 1856.a. antud prohvetikuulutus. 1856.a. teatas pr White: “Mulle näidati Konverentsil viibivat seltskonda. Ingel ütles: “Osa läheb ussikeste toiduks, osa kogevad seitset viimast nuhtlust, mõned jäävad maa peale elama, kuni muutmiseni Jeesuse tulekul” (1TCh, lk 131, 132).

Kõik tollal elavate kirjas olnud inimesed on tänaseks loomulikult surnud. Kuidas seda selgitada? Vastus on tingimuslik prohvetikuulutus. Me peame meeles pidama Ellen White'ile öeldut, et Jumala riik võinuks saabuda tema eluajal. 1896.a. on ta kirjutanud: “Kui need, kes väitsid omavat elavat kogemust Jumala asjades, oleksid teinud neile määratud tööd nii nagu Issand ette nägi, oleks kogu maailm saanud hoiatatud ja Issand Jeesus oleks tulnud väe ja suure auga” (Review and Herald, 6. oktoober 1896).

Viimases “Testimonies for the Church” [Tunnistused kogudusele] köites, mis avaldati 1909.a. ta kirjutas: “Kui iga Kristuse sõdur oleks täitnud oma kohust, kui iga Siioni vahimees oleks andnud pasunale kindla hääle, oleks maailm juba kuulnud hoiatavat sõnumit. Kuid töö on aastaid järel. Sel ajal, kui inimesed on maganud, on Saatan meist kaugele ette jõudnud” (9TCh, lk 29). Kui kasutame tingimuslikkuse põhimõtet tema 1856.a. nägemuse suhtes, probleem kaob. Vt ka reedest osa.

Tunnistus Jeesusest, Jumal-inimesest

Milline oli üks probleem, millega Johannes oma eluajal silmitsi seisis ning mida nimetab tema teiseks tõelise prohveti tunnuseks? 1Jh 4:1, 2. _____

Üks probleemidest Johannese päevil oli küsimus Kristuse inimolemusest. Kas Ta oli tõeline lihas ja verest inimene või oli Tal nagu väitsid mõned õpetused vaid näiline ihu? Johannese jaoks kujunes Jeesuse tõelise inimolemuse mõistmine ja tunnistamine niivõrd oluliseks, et ta nimetas selle tõelise prohveti proovikiviks.

See proovikivi on laiaulatuslikum kui lihtsalt usk Jeesuse inimeseks saamisenesse. See hõlmab kõike, mida Piibel Jeesusest õpetab. Ta võttis enesele inimihu kindlal eesmärgil. Ta sai inimeseks, et elada patuta elu ning seejärel surra patuse inimkonna eest. Väga oluline on sealjuures tõsiasi, et Ta sai inimeseks, et pärast ülestõusmist ja taevaseminekut võiks Ta meie eest taevases pühamus teenida. Meie Ülempreester on suuteline meid mõistma ja meie nõrkustele kaasa tundma, sest Teda kiusati igas suhtes nii nagu kiusatakse inimesi (Hb 4:14, 15).

Iga tõeline prohvet juhatab inimesi Jeesuse, Jumal-inimese juurde, kes on Päästja ja kogu inimkonna eeskuju. Ellen G. White'i elu oli just sellele pühendatud. Ta on kirjutanud: "Jeesus Kristus on meile kõigele – esimeseks, viimaseks, parimaks kõiges. Jeesus Kristus, Tema Vaim, Tema iseloom annab kõigele oma värvingu, see on kõigi asjade alus, meie kogu olemuse tekstuur. ... Kristus on elav Päästja. Jätkuv Jeesusele vaatamine peegeldab Tema kuju kõigile meie ümber" (Messages to Young People, lk 161).

Miks on sedavõrd oluline rõhutada, et tõelised prohvetid ülenavad Jeesust Kristust? Ap 4:12. _____

Oikumeeniline vaimsus ja postmodernistlik mõtlemine on tunninud pea kõigisse kristlikesse kirikutesse murendades kristluse unikaalsust, eriti aga Jeesuse Kristuse tähtsust maailma Päästjana. Seevastu Ellen White on kirjutanud: "Langenud inimese ainus lootus on vaadata Jeesusele ja võtta Ta vastu ainsa olemasoleva Päästjana" (TM, lk 367). "Üksnes Piibli tõde ja Piibli religioon läbib kohtumõistmise testi" (Fundamentals of Christian Education, lk 127). "Tõstkem kõrgele Jeesus, inimeste Päästja. Kõnelge Tema armastusest, rääkige Tema väest" (Signs of the Times, 18. märts 1889). Vt ka reedest osa.

Viljapuuaja test

Mille järgi võib Jeesuse Mäejutluse sõnul veel õigeid proheteid ära tunda? Mt 7:20.

Selle seisukoha kontekstis hoiatab Jeesus jüngreid hoidumast valeproheteist (Mt 7:15). Jeesus kasutas põhimõtet, mille kohaselt hea puu kannab head vilja prohvetite elu kohta. Millist vilja nad kannavad? Millist mõju omavad nende õpetused teistele?

Viljapuu test võtab aega. Ellen White'i elu ja tööd jälgisid 70 aasta jooksul miljonid kriitilised silmapaardid, kes olid suures osas skeptilised, kahtlevad, kahtlustavad ning mõningail juhtudel avalikult vaenulikud. Tema oponendid paljastavad suure rahuldustundega tänase päevani tema vigu, eksimusi ja vastuolusid. Jumal üksi on veatu, Tema sõnumitoojad ei ole seda kunagi.

Mida räägivad järgmised kirjakohtad mõnede prohvetianniga inimeste iseloomuvigadest? 1Ms 12:12, 13; Jn 1:1-3; Ap 15:36-39; Gl 2:11-14.

Prohvetiks olemine ei tee inimest eksimatuks ega patutuks. Pr White tegi vigu ja omas iseloomunõrkusi, nii nagu teised inimesedki, kuid tema elu suund oli säärane, et pärast tema surma kirjutas kohalik ilmalik ajaleht: "Pr White'i elu on eeskuju, mida tasub igaühel järgida. ... Ta oli alandlik, pühendunud Kristuse jünger ja käis ringi tehes head. ... Tema surm märgib vaimuliku mõtte järjekordse tunnustatud juhtfiguuri lahkumist, kelle pea 90 eluaastat olid ülevoolavalt täidetud heade tegude, lahkete sõnade ja siiraste palvetega kogu inimkonna eest" („Called to Her Reward" St Helena Star (California), 23. juuli 1915).

On inimesi, kellel on raske tunnustada Ellen White'i prohvetliku teenistust, sest nad komistavad tema kirjutiste teatud detailide otsa ega suuda näha üldist pilti: seda, kuidas Jumal kasutas teda koguduse ülesehitamiseks, paljusid Jumalalt saadud imelisi nägemusi ning panust, mida ta on selle koguduse heaks andnud.

Millised tohutud eelised kaasnevad prohvetianni avaldumisega meie hulgas? Millised võimalikud probleemid sellega kaasnevad?

Edasiseks uurimiseks: loe Ellen G. White'i raamatust 3SM peatükk "The Bible Prophets Wrote for Our Time," lk 338, 339; Arthur L. White'i raamatust "The Early Years: 1827-1862" peatükk "Make It Known to Others," lk 60-72.

"Kui see teema mulle avati, näis Kristuse teenistuse aeg olevat peaaegu lõppemas. Kas mind süüdistatakse valetamises seetõttu, et aeg on jätkunud pikemalt kui minu tunnistuse kohaselt pidanuks? Kuidas jääb siis Kristuse ja Tema jüngrite tunnistusega? Kas neid peteti? Paulus kirjutab korintlastele: "Ent seda ma ütlen, vennad, et aeg on lühike; sellepärast olgu nii, et needki, kellel on naised, olgu nagu need, kellel neid ei ole; ja olgu nii, et kes nutavad, nagu ei nutakski, ja kes on rõõmsad, nagu ei olekski rõõmsad" (1Kr 7:29, 30).

"Oma kirjas roomlastele ütleb ta taas: "Öö on möödumas, aga päev on lähedal. Siis heitkem enestest ära pimeduse teod ja varustagem valguse relvadega" (Rm 13:12) ...

"Jumala inglid esitavad oma sõnumites inimestele aega väga lühidana. Niimoodi on seda mulle alati näidatud. On tõsi, et aeg on veninud pikemaks, kui me selle kuulutuse alguspäevil oletasime. Meie Päästja ei ilmunud nii pea, kui me lootsime. Ent kas Issanda sõna on tühja läinud? Mitte iial! Tuleb meeles pidada, et Jumala töötused ja hoiatused on mõlemad tingimuslikud" (1 SM, lk 67).

Küsimused aruteluks:

1. Miks on mõned seitsmenda päeva adventistid kaotanud usu Ellen White'i prohvetlikku teenistusse? Kas oma osa võib selles mängida ka viis, kuidas tema töid on esitatud? Arutlege.

2. Otsige mõned oma lemmikväljavõtted tema kirjutistest ja lugege neid uuesti. Mis teile nende juures konkreetselt meeldib? Millist sõnumit ta neis edastab? Võtke oma valikud klassi kaasa ja jagage teistega.

3. On inimesi, kes kasutavad Ellen White'i kirjutisi kui lõplikku autoriteeti igas küsimuses. Miks on see väär? Millised tohutud ohud meie koguduse jaoks kaasnevad säärase suhtumisega? Kuidas on seda imelist andi koguduses kuritarvitatud ja kuidas seda jätkuvalt kuritarvitatakse? Millised on olnud selle mõned tagajärjed?

7.õppetükk: 7.-13.vebruar

Prohvetite töö

Hingamispäeva pärastlõuna

Selle nädala õppeaine: 1Ms 22:1–14; Js 53; Mt 3:7–10; 1Kr 5:1–5.

Meelespeetav tekst: „Aga prohveti läbi tõi Issand Iisraeli Egiptusest ära ja prohveti läbi hoidis ta teda“ (Ho 12:14).

Prohveti elu ei olnud kerge – sellest on Piiblis palju kirjutatud. Ellen White ei olnud erand ja kuigi ta ei seisnud silmitsi samasuguste probleemidega nagu paljud Piibli prohvetid (vangla, kividega surnuks viskamine jne), oli tema elus siiski palju raskusi. Oma töö alguses, mil Ellen White võitles haigusega ning kannatas Saatana mitmesuguste rünnakute all, olid tema ja ta abikaasa James väga vaesed, sõltudes elupaiga ja mööbli hankimise osas täiesti teistest. Kaks nende neljast lapsest suri väga varakult ja James kurnas ennast reismise, jutlustamise, kirjutamisega välja, juhendades kuni 1881. aastani, mil ta 60-aastasena suri, lapsekingades kogudust. Viimased 34 aastat oma elust töötas Ellen White keskkonnas, mida ei saanud pidada sõbralikuks. Sel nädalal vaatleme tema tööd ja võrdleme seda Piibli prohvetite tööga.

Pilk nädalale: Kas Uue Testamendi aegne jutlustamine erineb millegi poolest Vana Testamendi päästesõnumist? Miks vastustasid varased adventistid, kes pärinesid millerlaste liikumisest, koguduse organisatsiooni? Mil viisil viisid prohvetid Jumala sõnumi Tema rahvani?

Evangeeliumi kuulutamine

Kus Vanas Testamendis on kirjas evangeeliumi sõnum? 1Ms 22:1-14, 5Ms 4:27-31, Js 53. _____

Aadamale ja Eevale selgitati päästeplaani kohe pärast nende patustamist; seda illustreeris ka Aabrahami kogemus Morija mäel ja Moosese poolt alustatud pühamuteenistus. Pühamuteenistus oli mõeldud põllumajandusliku korra inimestele, kes elasid koos loomadega. Ohverdatud loom sümboliseeris Kristuse ristisurma ja preestri teenistus Tema eestkostet meie eest taevases pühamus.

Kas Uue Testamendi evangeelium erineb millegi poolest lunastuse kuulutamisest Vanas Testamendis? Jh 1:29; Rm 3:21-26.

Kui Vana Testamendi inimesed vaatasid usus Messiasse ettepoole, siis Uue Testamendi rahvas vaatab seljataha, juba saavutatud lunastusele Jeesuses Kristuses. Mõlemas testamendis on peateema, mida Jumal on inimkonna patust päästmiseks teinud.

Nii on see ka Ellen White'i kirjutistega, kus on enam kui kaheksa tuhat viidet evangeeliumile ja umbes kuus tuhat viidet eriliselt Jeesusele Kristusele ning Tema ristiohvri. Tema sõnumi talad olid risti Issand ja Issanda rist. Ta kutsus seitsmenda päeva adventiste Issanda nime maailma silmis kõrgele tõstma. „Kõigist kuuluvatavatest kristlastest peaksid kõige enam seitsmenda päeva adventistid maailma silmis Jeesust Kristust üles tõstma,“ kirjutab ta (Evangeeliumitöölised, lk 156). „Patriarhide kuulutatud, pühamuteenistuses sümboliseeritud, käsus end näitav ja prohvetite kaudu end ilmutav Kristus on Vana Testamendi rikkus. Oma elu, surma ja ülestõusmisega on Kristus, kellest kuulutab ka Püha Vaim, Uue Testamendi aare“ (Ellen G. White, Kristuse tähendamissõnad, lk 126). „Kristuse ohver kui meie lunastus patust on suurejooneline tõde, mille ümber koonduvad kõik teised tõed... See peaks olema iga meie teenistuseharu vundament“ (Ellen G. White, Evangeeliumitöölised, lk 315).

Kui palju aega veedad sa, mõeldes Jeesusele ja keskendudes Tema elule ning sellele, mida Ta on sinu heaks teinud? Kui palju tugevam oleks sinu usk, kui süveneksid enam Kristusesse ja Tema ohvrisse sinu heaks?

Jumala rahva juhendamine

Jeesus määras Pauluse ja 12 apostlit, kelle seast mõnel oli prohvetlikult kuulutamise vaimuand, juhendama ja juhatama varast kristlikku kogudust. **Mis olid need erilised valdkonnad, milles Paulus ja apostlid kogudusele nõu ja juhatust pakkusid? Ap 6:1-7, 1Kr 5:1-5, 7:10-16, Tt 1:5, 1Jh 4:1-3.** _____

Varase koguduse juhid olid silmitsi paljude probleemidega. Amoraalsuse, usust taganemise, koguduse kui organisatsiooni ja teiste teemadega tegelemine võttis suure osa nende ajast ja energiast. Prohvetid ja apostlid juhendasid ja suunasid Jumala rahvast vastavalt Issanda ilmutatud tahtele.

Meie koguduse algaegadel olid ka omad probleemid. Esimese 20 aasta jooksul ei olnud koguduse organisatsiooni, seega ei olnud ka tasustatud teenistust; jutlustajad töötasid elatise teenimiseks teistel ametikohtadel. Igaüks võis jutlustada, kui tundis selleks kutset. Selle tagajärjel kasvas valeõpetuse oht. Veelgi enam, koguduse hooned ning Review and Herald'i trükikoda olid üksikisikute nimel, mis lõi soodsa pinnase paljude probleemide tekkeks. James innustas aastaid organisatsiooni looma, kuid edutult.

1854. aastal avaldas proua White artikli, teemaks koguduse kord. „Issand on mulle näidanud, et evangeelset korda on liiga sageli kardeatud ning see hooletusse jäetud. Tõepoolest, vormilikkust tuleks vältida; nii tehes aga ei tohiks hooletusse jätta korda. Taevas valitseb täiuslik kord. Ka Kristuse maa peal olles valitses koguduses kord, mida pärast Tema lahkumist apostlite poolt rangelt järgiti. /.../ Taas näidati mulle ohtu selles, kui misjonireisidele lähevad need, keda Jumal pole kutsunud. /.../ Ma nägin, et ust, mille kaudu vaenlane tuleb koguduse tööd häirima ja usklikke segadusse ajama, on võimalik sulgeda. Ma küsisin inglilt, kuidas on võimalik seda teha. Ingel vastas: „Kogudus peab põgenema Jumala Sõna juurde ning juurduma evangeelsest korrast kinni pidades. See on jäetud suuresti hooletusse ning tähele panemata“ (Ellen G. White, Varajased kirjutised, lk 97, 100).

Võttis veel kuus aastat, enne kui koguduse nimi 1860. aastal Michiganis ära otsustati. 1861. aastal rajati Michigani Liit ja 1863 Peakonverents.

Inimesed räägivad mõnikord sellest, et nad ei soovi olla koguduse kui organisatsiooni liikmed. Mis on organisatsiooni struktuuri kuulamise eelised? Kuidas saad sa paremini teenida koguduse organisatsiooni ja aidata parandada selles neid aspekte, mis sinu arvamuse kohaselt vajavad parandamist?

Patu noomimine

Mis olid need pahed, mille vastu prohvetid rääkisid ja misuguseid võrdjooni saab sealt tõmmata tänasesse päeva? 1Kn 18:21, Js 1:10-14, Am 5:12, Ml 3:8-10, Mt 3:7-10. _____

Prohvetid olid volitatud Jumala poolt, et astuda sotsiaalse ebaõigluse vastu, juurida välja ebajumalateenistus, tõsta häält amoraalsuse vastu ja mõista hukka formaalne teenistus ning silmakirjalikkus. Neil aegadel tundus prohveteile, et nad olid ansad eristuvad hääled selles massis (1Kn 19:14). Kuid – nende protestid olid Jumala protestid ja need viidi inimesteni, hoolimata tagajärgedest.

Kuidas toimis Ellen White, kui ta pidi inimestele noomitusõnumit viima? _____

Nagu vanade aegade prohvetid, pidi ka Ellen White noomima inimesi pattude puhul, millest olid teadlikud vaid osalised ja Jumal. Ta ei tundnud sellest tööst rõõmu. „Ma kandsin oma tunnistust ja suhestusin seikadega, mida mulle oli mõne kohalviibija minevikust näidatud; ma hoiatasin neid ohtude eest ja noomisin nende tegude vale suuna pärast. Ma teadsin, et mind on pandud kõige ebaseeldivamasse olukorda. Kui minu ette toodi nägemuses üksikisikuid ja perekondi, oli see sageli seotud nende eraeluga: ma pidin noomima nende salajast pattu. Ma olen mõne inimesega töötanud kuid, viidates pahedele, millest teised ei teadnud midagi. Kui mu vennad näevad neid inimesi kurvastamas ja kuulmas neid väljendamas oma kahtlusi, kas Jumal võtab nad vastu; kui nad tunnevad end rusutult, kritiseerivad nad mind, justkui oleksin mina süüdi selles, et nad on hukkamõistu ära teeninud. /.../ Salajaste pattude noomimine on minu jaoks ebaseeldiv töö. Kui ma oleksin kahtluste ja kadeduse ärahoidmiseks oma käike ja tööd täielikult selgitanud ja salajase avalikustanud, oleksin ma Jumala vastu patustanud ja inimestele halba teinud. Ma pean salajaste pattude eraviisilise noomimise enda teada hoidma, lukustatuna enda sisse. Las teised mõistavad kohut, kui soovivad – ma ei reeda kunagi usaldust, mille eksinud ja kahetsenud mulle on andnud, ega avalda kunagi teistele seda, mis peab teada olema ainult neile, kes on süüdi“ (Ellen G. White, Tunnistused kogudusele, vol 1, lk 584, 585).

Kui Jumal oleks andnud Ellen White'ile sõnumi sinu kohta, mis sa arvad, mille kohta see oleks käinud ja miks? Veelgi olulisem – kuidas oleksid sa reageerinud?

Jumala tahte edasiandmine

Mil viisil edastasid prohvetid Jumala tahet Tema rahvale? 4Ms 9:1–5; Jr 37:16, 17; Hs 4:1–6; Kl 4:16. _____

Jumal andis prohveteile ülesande viia rahvale sõnumid, mis nad Jumala käest kuulsid. Mõnikord andsid nad Jumala sõnad rahvale edasi suulisel suhtlusel rahvahulga ees. Teinekord olid nende tunnistused mõeldud jagamiseks isiklikes jutuajamistes. Sageli pidid prohvetid kirjutama saadud sõnumi üles, nii et mitte ainuüksi tol ajal elanud inimesed, vaid ka kõik tulevad põlvned saaksid osa sellest, mis Jumalal oli öelda.

Kui Ellen Harmon (Ellen G. White'i neiupõlvenimi) sai 1844. aasta detsembris oma teise nägemuse, öeldi talle, et ta peab minema ja rääkima teistele seda, mis talle oli ilmutatud. Ta palus mitu päeva, et see koorem temalt ära võetaks, kuid inglise sõnad helisesid tema peas: „Mine teata teistele, mida ma olen sulle ilmutanud“ (Ellen G. White, Ellen G. White'i eluepisoodid, lk 69).

1845. aastal liitus Ellen Harmon oma õe ja teiste sõprade seltskonnaga, et külastada Maine'i, New Hampshire'i ja Massachusettsi endiseid millerlasi, kes olid 1844. aasta 22. oktoobril üle elanud Suure Petumise, ja jagada nendega oma varajasi nägemusi. James White, kes oli endine millerlaste jutlustaja, veendus, et tema nägemused olid ehtsad, ja liitus reisiseltskonnaga. 1846. aastal Ellen ja James abiellusid.

Teenistuse alguses öeldi Ellen White'ile, et ta paneks ilmutatu ka kirja. Sageli saatis ta isiklikud sõnumid inimestele kirja teel (mida nimetatakse tunnistusteks). Aastate jooksul saatis ta oma majast tuhandeid selliseid kirju. Ta kirjutas nende kohta: „Nendes kirjades, mis ma kirjutan, tunnistustes, mida ma kannan, annan ma teile edasi seda, mida Jumal on mulle esitanud“ (Ellen White, Tunnistused kogudusele, vol 5, lk 67). Kui Ellen White suri, jäi temast maha sada tuhat lehekülge kirjastatud ja kirjastamata materjali.

Mida tähendavad Ellen White'i kirjutised sinu jaoks? Arutage vastuste üle oma hingamispäevakooli klassis.

Tuleviku ettekuulutamine

Nimeta mõni Piibli täitunud prohvetikuulutus. Js 44:28, Jr 25:11, Tn 9:24-27. _____

Umbes 150 aastat enne Kүүrose aega prohveteeris Jesaja, et Kүүrose nimeline kuningas toob juudid Baabülonist tagasi ja ehitab üles Jeruusalemma templi. Selle ettekuulutuse täitumine on kirjas Esra 1:1-4.

Jeremija kuulutas Babüloonia vangistuse pikkust ja Taaniel Messia tulemise aega peaaegu kuussada aastat enne Jeesuse sünni. Mõlemad prohvetikuulutused lisavad tõendusmaterjali Pühakirja inspiratsioonile.

Ka Ellen White'i puhul võime leida palju täitunud ettekuulutusi. Näiteks 1861. aasta 12. jaanuaril, kolm kuud enne Ameerika kodusõja puhkemist, sai Ellen White Parkville'i kirikus nägemuse, kus talle näidati surnute ja surevatega kaetud lahinguvälju. Ta rääkis oma kuulajatele: „Siin majas on mehi, kes kaotavad selles sõjas oma poegi“ (Arthur L. White, Ellen G. White: Varajased aastad, vol 1, lk 463). Kodusõjas kaotas oma poja viis peret, kes toona kirikus olid.

1885. aastal kirjutas Ellen White: „Kui protestantism ulatab oma käe üle lõhe Rooma võimu poole, kui see sirutub üle kuristiku haarama spiritismi kätt /.../, siis me teame, et see on Saatana jaoks imeiline võimalus ja et lõpp on lähedal“ (Ellen G. White, Tunnistused kogudusele, vol 1, lk 451).

Ajal, mil ta neid sõnu kirjutas, olid katoliiklased ja protestandid omavahel ägedas sõjas. 1885. aastal oli oikumeeniline liikumine kauges tulevikus, kuid ajad on väga palju muutunud. Vaid üks näide: 1994. aasta 29. märtsil allkirjastasid juhtivad evangelikaalsed protestandid ja roomakatoliiklased dokumendi pealkirjaga „Evangelikaalid ja katoliiklased koos: kolmanda millenniumi kristlik missioon“ – prohvetliku ettekuulutuse jahmatav täitumine.

Edasiseks uurimiseks: Loe Arthur L. White'i „The Messenger of the Lord at Work,“ lk 73-89; Ellen White'i raamatust „Suur Võitlus“ peatükki „Jumala käsk on muutmatu“ lk 433-450.

„Kui Ühendriikide juhtivad kirikud moodustavad ühiste õpetuspunktide alusel liidu ning hakkavad seejärel riigile mõju avaldama, et nende määrustele voli anda ja nende korraldusi peale sundida, siis on protestantlik Ameerika teinud kuju paavstlusele ning selle vältimatuks tagajärjeks on teisitimõtlejate karistamine“ (Ellen G. White, Suur Võitlus, lk 445).

Enam kui sada viiskümmend aastat on adventistid hoiatanud maailma protestantluse ja katoliikluse lepituse eest. Katoliiklus ja protestantlus – isegi kui kõik poliitilised ja religioossed märgid tundusid näitavat, et see lepitus on võimatu. Tänapäevaks on võimatu muutunud vältimatuks, kui katoliiklased ja erinevad protestandid ikka ja jälle teatud teemaderingis ühinevad. Väga huvitav on märkida, taas kooskõlas sellega, mida Ellen White enam kui sajand tagasi kirjutas, et just protestandid on need, kes lähevad kõige uskumatutele kompromissidele, seda kõike eesmärgiga Roomaga ühtsus saavutada. Kuigi veel palju on juhtumata, viivad need sündmused meid prohvetikuulutuse imelise täitumiseni ja on seega võimas tunnistus Ellen White'i prohvetlikult kuulutamise vaimuannist.

Küsimused aruteluks:

1. Kui vähegi võimalik, uuri veidi Ameerika 1800-ndate usulist kliimat, eriti seda, mis puudutab protestandite-katoliiklaste suhteid. Võta oma uurimus hingmaispäeval kaasa ja arutage ettekuulutuste üle, millest Ellen White kirjutas, pidades silmas protestante ja katoliiklasi.

2. Arutage inimeste soovimatuse üle olla organiseeritud religiooni liikmed. Mis neid selle juures häirib? Kas nende selgitused on vett-pidavad? Kui nii, siis mida saame meie organisatsioonina teha, lahendamaks nii palju kui võimalik neid probleeme, mis sellist vaenulikkust õhutavad?

3. Mil viisil saab Ellen White'i kirjutisi kurjasti ära kasutada? Missuguseid põhimõtteid järgides saaksime endid kaitsta selle ime-lise anni väärkasutamise eest?

8. õppetükk: 14.–20.veebruar

Prohvetite autoriteet

Hingamispäeva pärastlõuna

Selle nädala õppeaine: 2Ms 4:10–16, 1Sm 12:1–14, 2Kn 22:10–13, Jr 36:22–31, Mk 1:21–27, Ap 16:25–34.

Meelespeetav tekst: „Ärge põlastage prohvetiandi, katsuge läbi kõik, pidage kinni heast“ (1Ts 5:20, 21).

Läbi terve Piibli kordub üks ja sama teema: Jumal räägib inimestele oma prohvetite vahendusel ja inimesed kas võtavad öeldu vastu või lükkavad selle eemale. Muidugi ei tõuka nad sõnumit eemale lükates endast ära prohveteid, vaid Seda, kes on selle sõnumi neile saanud.

Kui keegi väidab, et ta räägib Jumala nimel, on see väga tõsine asi. Kui sa nii väidad ja kui sa oledki see, siis oled sa universumi Looja hääletoru, kellel on suur vastutus. Inimestele on delegeritud õigus rääkida ettevõtte juhi nimel, peaministri või presidendi nimel – aga rääkida Issanda nimel? See on raske. Kahjuks hõlmab suure osa Piibli ajaloost see, kuidas Jumal räägib oma rahvaga prohvetite vahendusel ja kuidas inimesed need sõnumid endast ära lükkavad. Kui hoolsad peame olema, et me tänapäeval sama viga ei kordaks.

Pilk nädalale: Miks oli Moosesele nii vastumeelne hakata Jumala prohvetiks? Missugune autoriteet oli Iisraelis prohvetitel, ka neil, kes ei ole Piibli raamatuid kirjutanud? Kas kanoonilise ja kanoonivälise prohveti autoriteedil on mingi vahe?

Prohvet – Jumala hääletoru

Loe 2. Moosese 4:10–16 kirja pandud dialoogi Moosese ja Jumala vahel. Mis siin juhtus ja mida saame vestlusest õppida selle kohta, kuidas prohveteid kutsutakse ning kuidas nad töötavad?

Vastavalt sellele korrale, mille Jumal siin paika pani, pidi Mooses sõna otsese mõttes olema Aaronile „Jumalaks“ (vt 2Ms 4:16) ja Aaron pidi olema Moosese hääletoru või „prohvet“ (2Ms 7:1). See näitab, kui lähedane oli Jumala ja Tema prohvetite suhe; nad olid Tema suu, Tema esindajad. Veelgi enam, nagu me näeme Moosese ja Aaroni juhtumist – Jumal „õpetas“ kõigile oma prohveteile, mida nad peavad tegema, olles Tema esindajad. Mooses oli siiski mõnevõrra vastumeelselt prohvet.

Ellen White on rääkinud, et ka tema oli Issanda esimese kutse suhtes vastumeelne. „Umbes nädal pärast esimest nägemust sain teise nägemuse, kus Issand näitas mulle raskusi, millest pean läbi minema, ja ütles mulle, et ma pean minema ja rääkima teistele seda, mida Ta oli mulle ilmutanud. Mulle näidati, et minu tööd põrkuvad vastu halvaks panu müüri ja minu südant täidab äng, kuid Jumala armust piisab mulle, et kõigest sellest läbi tulla. Pärast seda, kui sellest nägemusest välja tulin, olin ma mures, kuna see näitas mulle kohust minna inimeste sekka ja kuulutada tõde. Minu tervis oli nii kehv, et mu keha vaevles pidevalt ja tundus, et mul ei ole palju elada jäänud. Ma olin vaid 17-aastane, väikest kasvu ja habras, ma ei olnud suhtlemisaldis, olin loomu poolest nii pelglik ja tagasihoidlik, et võõras-tega kohtumine oli minu jaoks väga valulik. Ma palvetasin mitu päeva kuni hiliste öötundideni, ma palusin, et see koorem minult ära võetaks ja pandaks kellelegi, kes oleks võimeline seda kandma. Kuid kohuse valgus ei muutunud ja ingli sõnad helisesid mu peas: „Mine räägi teistele, mida ma olen sulle näidanud“ (Ellen G. White'i elu-episoodid, lk 69).

Mil viisil oleme meie kutsutud „viima teistele sõnumit, mida meile on ilmutatud“, hoolimata meie positsioonist koguduses? Mida on Jumal sulle ilmutanud? Kuidas saaksid seda teistega paremini jagada?

Lihaksaanud Sõna meelevald

„Ja Jeesus astus nende juurde ja kõneles neile: “Minule on antud kõik meelevald taevas ja maa peal”” (Mt 28:18). Kui Jeesus rahvast õpetas, küsisid ülempreestrid ja rahvavanemad Temalt: „Millise meelevallaga sa seda kõike teed? Ja kes on sulle andnud selle meelevalla?” (Mt 21:23). Jeesus vastas – nagu rabid oleksid vastanud – küsimusele küsimusega: „Kust oli Johannese ristimine: kas taevast või inimestest?” (s 25; vt s 24-27). Rabide väitluses tähendas küsimusele küsimusega vastamine algse küsimuse vastusele viitamist. Kui nad keeldusid vastamast, keeldus Tema vastukaaluks andmast selget vastust, sest kui nad keeldusid tunnistamast Jumala väge Johannese teenistuses, ei olnud suurt mõtet arutada Tema väe üle – mis oli ka Jumalast.

Mida räägivad järgmised salmid meile Jeesuse autoriteedist? Mt 7:28, 29; Mk 1:21-27; Lk 8:22–25; 9:1; Jh 5:25–27.

Ülim võim kuulub Kristusele, meie Loojale (Jh 1:3) ja Lunastajale (Rm 3:24). Ta on üheaegselt lõplik kohus ja absoluutne mõõdupuu, mille järgi iga elu üle kohut mõistetakse. Jumaliku võimu kese ja lõplikkus on Temas. Evangeeliumides on kirjas, et Tema õpetused tekitasid hämmeldust, kuna Ta õpetas nagu See, kellel on meelevald (Mt 7:29).

Kõigis evangeeliumides on viiteid Kristuse enam-kui-inimese meelevallale. Ta andestas patte (Mk 2:10), ajas välja kurje vaime (Mk 3:15) ja väitis, et Tal on õigus mõista kohut inimese südame üle (Jh 2:24, 25) ning anda igavene elu (Jh 10:28). See meelevald, mida Kristus maa peal elades kasutas, oli Talle antud Isalt (Jh 17:2). Mida iganes Ta tegi – kaasa arvatud kõik imeteod – kõik oli sõltuvuses ja koostöös Isaga (Jh 5:19). Samal ajal oli Tal endal täielik võim (Mt 28:18). Seega sai Ta anda meelevalda ka oma jüngritele (Mk 6:7) ja Ta peab aegade lõpus kohut kõigi inimeste üle (Jh 5:27).

Me elame ajal, mil võimu ja autoriteedi küsimuse alla seadmine on populaarne. Kuidas me suhtume autoriteeti? Missugused tegurid kujundavad meie vastust?

Kirjutatud Sõna autoriteet

Võrdle kaht reaktsiooni kirjutatud Sõnale: 2Kn 22:10-13; Jr 36:22–31. Kuigi me ei pruugi toimida nii dramaatiliselt nagu need inimesed toona – kuidas esindavad need vahejuhtumid peamisi reaktsioone kirjutatud Sõnale? _____

Tänapäeval võib Jumala Sõnale selja keerata seda avalikult põletamata, nagu tegi see kuningas. Selle üle võidakse nalja heita, seda ignoreerida, öelda, et see on ajast ja arust või tõlgendada seda viisil, mis hülgab igasuguse ajaloolise väärtuse või autoriteedi.

Siiski ei saa mitte keegi karistamatult Pühakirja autoriteeti jalge alla tallata. Varem või hiljem kannatab see inimene tagajärgede käes. Kirjutatud Sõna annab kõigile arusaadaval viisil edasi Jumala iseloomu ja tahet, inimese olemasolu mõtet ja Jumala eesmärki kõigi aegade inimeste jaoks. Selle hülgamisel ei pruugi olla koheseid tagajärgi, ent see tipneb kindlasti igavese kaotusega.

„Ta (Kristus) viitas Pühakirjale kui vaieldamatule autoriteedile ja meie peaksime sellesse samamoodi suhtuma. Piibel on igavese Jumala Sõna ja nii peaks seda ka esitlema – see on kõigi vaidluste lõpp ja kogu tõe alus“ (Ellen G. White, Kristuse tähendamissõnad, lk 39, 40).

Ellen White ülistas terve oma elu jooksul Jumala Sõna. Rääkides teaduse ja Pühakirja vastuoludest, kirjutas ta: „Inimesed peaksid otsustavalt uskuma Jumala püha Sõna autoriteeti. Piiblit ei saa lahti mõtestada inimeste teaduslike vaadetega“ (Patriarhid ja Prohvetid, lk 114).

1909. aastal osales ta oma viimasel Peakonverentsi sessioonil ja kui tema viimase jutluse aeg lähenes, võttis ta Piibli, avas selle ja hoidis seda väljasirutatud kätel. „Vennad ja õed,“ ütles ta, „ma jätan selle Raamatu teie hoolde“ (Arthur L. White, Ellen G. White: Hili- sed Elmshaveni aastad, lk 197).

Mõttele oma suhtumisele Pühakirja. Küsi endalt: kui palju aega ma Pühakirja uurides veedan? Kui tõsiselt püüan järgida selle õpetusi? Kui ma loen seda, kas minu eesmärk on sellest vigu leida? Missugune on minu suhtumine lõikudesse, mis mulle ei meeldi, või mõtetesse, mis mind häirivad? Mida saan nende vastuste põhjal enda kohta õppida?

Suulise Sõna autoriteet

Vanadel aegadel, mil kirjalik sõna oli harv ja inimesed ei osanud lugeda, oli väga oluline suuline sõna. Missugust mõju avaldas suuliselt edasi antud Jumala Sõna inimestele järgmistes salmides: Jr 38:1–4, Jh 3:1–10, 6:51–66, Ap 16:25–34?

Jumala Sõnal – kas kirjalikul või suulisel – on kahekordne ülesanne. See on nagu kaheteraline mõök, ütleb Paulus, see „tungib läbi, kuni ta eraldab hinge ja vaimu, liigesed ja üdi, ning on südame meelsuse ja kaalutluste hindaja“ (Hb 4:12). Selles kontekstis ütleb Paulus, et sõna viitab sõnumile, mida jutlustati nii vanale Iisraelile kui kristlastele (Hb 4:2).

Just nagu nuga kirurgi käes lõikab selleks, et parandada ja taastada, toimib ka Jumala Sõna, tuues esile surmava haiguse põhjuse, mille tagajärg on igavene hukkamõistmine. Kui jutlustatud sõnasse ei usuta, ei saa see kuulajaile kasu tuua.

Kuigi mitte terve kogodus ei olnud valmis aktsepteerima Ellen G. White'i prohvetlikku autoriteeti, said kogodus ja tema nõuandeid kuulanud inimesed sellest kasu. Järgnev lugu näitab, mida head andsid Ellen White'i nõuanded kogudusele. Näiteks koguduse organisatsioonile, mis rajati aastail 1863 (mil organiseeriti Peakonverents) ja 1901 – selleks ajaks olid paigas kõik peamised tegurid. Kui töö erinevates suundades edasi arenes, rajati nende edasi viimiseks erinevad ühingud (Meditsiinimisjon, Hingamispäevakool, Usuvabadus, Kirjastusühing jne). Kuna need ühingud olid iseseisvad ja mitte Peakonverentsi organisatsiooniga seotud, tekkis mõnikord nende vahel võistlus. Teisalt tehti kõik peamised otsused ülemaailmse töö osas Battle Creekis asuvas Peakonverentsis, mis koosnes mõnest inimesest.

Päev enne 1901. aasta Peakonverentsi sessiooni kohtus Ellen G. White kogudusejuhtidega ja innustas neid koguduse juhtimisel suuri muudatusi ellu viima. Kui istung avati, pandi kehtinud kord kõrvale ja moodustati suur komitee (umbes 75 inimest), kes määrati tööle koguduse struktuuri ümberkorraldamiseks. Selle tagajärjel suurendati märgatavalt Peakonverentsi komiteed, erinevad ühingud said Peakonverentsi osakondadeks ja töösse nimetati koguduste liidud, et kohapealsed koguduste juhid saaksid ise vastavalt vajadusele otsuseid vastu võtta, pidamata ootama otsuseid Battle Creekist.

Koguduse struktuuri ümberkorraldus, mille aluseks oli jumalik nõuanne, võeti ühehäälselt vastu ja on aja proovile vastu pidanud. Mõningate muudatuste ja suurenemistega on see ka tänapäeva Seitsmenda Päeva Adventistide Koguduse struktuur.

Neljapäev

19. veebruar

Kaanoniväliste prohvetite autoriteet

Lisaks kanoonilistele prohvetitele nagu Jesaja ja Aamos on Pühakirjas juttu mitmest prohvetist, kelle raamatud ei saanud kaanoni osaks. Mida saame järgmistest salmidest teada nende prohvetite ja nende kirjutiste kohta: 1Aj 29:29, 2Aj 9:29, 12:15?

Ajaraamat viitab vähemalt kuuele prohvetiraamatule, mille panid kirja kaanonivälised prohvetid: Gaad, Naatan, Ahija, Semaja ja Iddo.

Missugune autoriteet oli kaanonivälistel prohvetitel? 2Sm 12:1–4, 1Kn 11:29–39, 14:2–18, Lk 7:28.

Taaveti aegadel koosnes Pühakiri Moosese raamatutest, kuid Taavet ei kahelnud hetkeksi Naatani autoriteedis. Ta teadis, et Naatan oli prohvet ja et tema sõna on autoriteetne, isegi kui ükski Naatani raamat ei jõudnud Piiblisse.

Oletagem, et arheoloogid leiavad tänapäeval Naatani raamatu. Kas see lisatakse Piiblile? Ei, see jääks kaanoniväliseks inspireeritud raamatuks. Ja kui sellest raamatust leitaks teoloogilisi argumente, jääksid need inspireeritud ja autoriteetseteks väideteks väljaspool kaanonit.

Kaanon on lihtsalt raamatute kogum, mis pandi Jumala juhatusel kokku Jumala rahva juhtimiseks ja mõõdupuuks, mille järgi kõike muud mõõta. See sisaldab kõike, mida inimene päästmiseks vajab. Siiski ei ole Piibli koosseisus mitte kõik, mis prohvetid inspireerituna kirja panid. Näiteks teame, et Paulus kirjutas palju rohkem Vaimust inspireeritud kirju, kui neid tänapäeval Uues Testamendis kirjas on (1Kr 5:9; Kl 4:16). Kui me leiaksime mõne sellise kirja tänapäeval, ei saaks see Piibli osaks. See jääks autoriteetseks, inspireeritud kirjaks väljaspool kaanonit.

Ellen White'i autoriteeti võib võrrelda kaanoniväliste prohvetite autoriteediga. Inspireeritud sõnumid, mis ta kogudusele edasiandmiseks sai, ei ole lisa olemasolevale kaanonile. Tema kirjutised ei ole teine Piibel ja need ei esinda samasugust meelevaldat, nagu Piibel on. Lõppeks on vaid Piibel üksi lõplik autoriteet.

Miks peaksime Ellen White'i kirjutisi Piibliga kontrollima? Miks ei tohiks tema kirjutistel olla doktrinaalsetes küsimustes lõplikku autoriteeti?

Edasiseks uurimiseks: 1982. aastal koostas peakonverentsi erikomitee seisukoha Piibli ja Ellen White'i kohta. Seal on kirjas: „Kin- nitused: (1) Me usume, et Pühakiri on Jumala ilmutatud Sõna ja inspireeritud Pühast Vaimust. (2) Me usume, et Pühakirja kaanon koosneb vaid Vana ja Uue Testamendi 66 raamatust. (3) Me usume, et Pühakiri on meie usu alus ja lõplik autoriteet kõigis doktrinaalsetes ja praktilistes küsimustes. (4) Me usume, et Pühakiri on Jumala Sõna väljendatuna inimkeeles. (5) Me usume, et Pühakiri õpetab, et proh- vetlikult kuulutamise vaimuand avaldub kristlikus koguduses ka pärast Uue Testamendi aega. (6) Me usume, et Ellen White'i teenis- tus ja kirjutised olid prohvetlikult kuulutamise vaimuanni avaldu- mine. (7) Me usume, et Ellen White oli inspireeritud Pühast Vai- must ja et tema kirjutised, selle inspiratsiooni tulem, on rakendata- vad ja autoriteetsed eriti seitsmenda päeva adventistidele. (8) Me usume, et Ellen White'i kirjutiste eesmärkide hulka kuulub aitami- ne mõista Pühakirja õpetusi ja prohvetliku tungivusega juhendada nende rakendamist nii vaimulikus kui moraalses elus. (9) Me usu- me, et Ellen White'i prohvetliku anni tunnustamisel on oluline roll Seitsmenda Päeva Adventistide Koguduse toitmisel ja ühtsuse taga- misel. (10) Me usume, et Ellen White'i poolt kirjanduslike allikate ja abiliste kasutamise kohta võib leida paralleele mõnedes Piibli raa- matutes.“

„Eitused: (1) Me ei usu, et Ellen White'i kirjutiste inspiratsiooni kvaliteet või tase oleks erinev Pühakirja omast. (2) Me ei usu, et Ellen White'i kirjutised moodustavad lisa Pühakirja kaanonile. (3) Me ei usu, et Ellen White'i kirjutised oleksid kristliku usu alus ja lõplik autoriteet, nagu seda on Pühakiri. (4) Me ei usu, et Ellen White'i kirjutisi võiks kasutada usuõpetuse alusena. (5) Me ei usu, et Ellen White'i kirjutiste uurimine võiks asendada Pühakirja uurimist. (6) Me ei usu, et Pühakiri on mõistetav vaid Ellen White'i kirjutiste toel. (7) Me ei usu, et Ellen White'i kirjutised ammendavad Püha- kirja tähenduse. (8) Me ei usu, et Ellen White'i kirjutised on ühis- konnale Pühakirja tõdede kuulutamisel vältimatud. (9) Me ei usu, et Ellen White'i kirjutised on vaid kristliku vagaduse tulemus. (10) Me ei usu, et Ellen White'i poolt kirjanduslike allikate ja abiliste kasutamine tühistaks tema kirjutiste inspireerituse.“

Toona jõuti arusaamisele, et Ellen White'i inspiratsiooni ja tema tekstide autoriteedi korrektne mõistmine väldib kaht äärmust: 1. nende tekstide pidamine kanoonilistega samaväärseks, identseks Piibliga; 2. pidada neid tavaliseks kristlikuks kirjanduseks.

Küsimused aruteluks:

1. Loe seda nimekirja ülal. Kuidas aitab see selgitada mõningaid teemasid seoses Ellen G. White'iga? Missuguseid küsimusi sul seoses sellega tekib?

9. õppetükk: 21.–27.

Prohvetliku anni terviklikkus

Hingamispäeva pärastlõuna

Selle nädala õppeaine: 2Sm 7:1–7, 1Kn 22:10–18, Jr 43:2–4, Tn 8:27.

Meelespeetav tekst: „Aga Miika vastas: „Nii tõesti kui Issand elab, mina räägin, mis mu Jumal ütleb!“ (2Aj 18:13).

Kui sa loed tänapäeva piiblikriitikat, märkad kindlasti ühte: rünnakud Piibli vastu on sarnased neile, millega rünnatakse Ellen White´i. Üks vastuargumente Ellen White´ile on: kuna ta kasutas ka teisi allikaid, ei ole ta usaldusväärne ega aus.

Ellen White on selgitanud, kuidas ta teiste tekste kasutas ja miks. Ta isegi soovitas, et inimesed loeksid teatud raamatuid, mida ta ka enda töödes kasutas. See ei jäta kahtlust: ta ei püüdnud oma allikate kasutamist varjata.

Sel nädalal uurime veidi rohkem, kuidas inspiratsioon toimus, nii Piibli kui Ellen White´i puhul.

Pilk nädalale: Mida me teame Piibli prohvetite terviklikkusest? Kui Piibel ja Ellen G. White´i kirjutised on mõlemad inspireeritud samast Vaimust, missugune on siis nendevaheline suhe? Missugune oht varitseb arusaamas, et prohvetid on eksimatud? Kas prohvetid võivad vale nõu anda?

Prohveti rikkumatus

Oli aasta 853 eKr. Iisraeli kuningas Ahab kutsus Juuda kuninga Joosfati endaga aramealaste vastu lahingusse minema ja Joosafat oli nõus. Siiski nõudis ta, et enne, kui nad lahingusse lähevad, küsivad nad Jumalalt nõu. Kui Joosafat keeldus Ahabi 400 prohveti sõnast, kutsuti kohale Issanda prohvet Miika.

Loe 1Kuningate 22:10-18. Kuidas üritas Ahabi käskjal Miikat mõjutada ja mida prohvet hoolimata olukorrast siiski tegi?

Miika sõnum ei olnud kuningale meelt mööda ja prohvet saadeti selle eest vangi (1Kn 22:27). Hoolimata prohveti hoiatusest läks kuningas Ahab siiski sõtta ja sai surma. Kuningas Joosafat, kes oma nõrkushetkel oli Ahabi toetamisega nõustunud, pääses vaevu eluga.

Kui prohvetitel, nagu inimestel ikka, on oma nõrkushetked, võttis Miika kindlalt nõuks sel hetkel tõtt rääkida, hoolimata sellest, kui ebapopulaarne tema sõnum võimude arvates ka oli. Jumala prohvetid on ajaloo kestel kannatanud raskusi, kuna nad on keeldunud oma tunnistuse muutmisest vastavalt kaasaegsete meeldivusele.

Ellen White'i eluajal oli kriitikuid, kes kahtlesid tema väärikuuses, ja nad jätkavad oma tööd ka pärast tema surma. Ellen White'i on süüdistatud pettuses, valskustes ja valetamises. Selliste süüdistuste peamisi põhjusi peitub inimeste arvamustes, kuidas prohvet peaks töötama. Näiteks uskusid mõned kriitikud, et „prohvetil peaks oma teenistuse alguses olema kõik teadmine, nende ennustused peaksid olema muutumatud, nende kirjutised vabad igasugustest vigadest, lahknevustest ja eksimistest. Ja nad ei tohiks kasutada kunagi inspireerimata allikaid. Nende arvates ei tohtinud prohvet oma tekstides kunagi väljendada isiklikku arvamust“ (Herbert E. Douglass, Issanda sõnumitoojad, 1998, lk 468). Nagu me eelnevalt õpitu põhjal Piibli prohvetite kohta võime järeldada, eeldasid need arvamused verbaalinspiratsiooni kontseptsiooni, mida seitsmenda päeva adventistid ei jaga. Kui me ei arva, et see käib Piibli kohta, miks peaksime arvama, et see käib Ellen White'i kohta?

Kas sa oled kunagi pidanud edasi andma ebameeldivat sõnumit? Missugune pinge sellega sinu jaoks kaasnes? Kas mõtlesid enda jaoks välja vabandusi, mis taksitaksid sul seda sõnumit edastamast? Mida oled sellest kogemusest õppinud?

Sõnumi väarikus

Paar kuud pärast Jeruusalemma langemist 586. aastal eKr mõrvati Nebukadnetsari poolt ametisse määratud valitseja Gedalja. Maalt lahkunud kuningas ja rahvas kartsid Paabeli kättemaksu ja otsustasid Egiptusest varjupaika otsida. Kuid nad tahtsid olla kindlad, et Jumal on nende poolel. Nad palusid Jeremijat, et see küsiks Jumalalt, mis on Tema sõna selle plaani kohta.

Mis oli Jeremija sõnum ja kuidas rahvas sellele reageeris? Milles nad Jeremijat süüdistasid ja keda nad pidasid Jeremija nõuandjaks, kuigi Jeremija väitis, et sõna tuli Issandalt? Jr 43:2-4.

Kuna mõnele rahva seast ei meeldinud Jumala juhtnöörid, ütlesid nad, et Jeremija sõnum on tegelikult pärit tema kirjaabiliselt Baarukilt, mitte Issandalt.

Kui huvitav, et tuhandeid aastaid hiljem sattus ka Ellen White rünnaku alla, et tegelikult on tema sekretär raamatud kirjutanud või et ta plagieeris (teiste allikate ebaseaduslik kopeerimine) enamuse oma tekstidest. „Suure võitluse“ sissejuhatuses kirjutab autor, et ta kasutas teisi raamatuid: „Mõne sündmuse puhul, kus üks või teine ajalookirjutaja on andnud toimunust lühikese, kuid sisutiheda üldpildi või esitanud kokkuvõtte sündmuste üksikasjust tabavalt, olen tsiteerinud tema sõnu. /.../ Samamoodi olen kasutanud ka nende autorite teoseid, kes meie ajal usupuhastustööd jätkavad, kui jutustan nende kogemustest ja vaadetest“ (samas, lk 14).

Kas see õigustab plagieermise süüdistust? 1981. aastal palus Peakonverents mittheadventistist kirjustusadvokaadil seda teemat uurida. Pärast enam kui 300 tundi uurimistööd jõudis ta järeldusele, et „Ellen White ei olnud plagiaat ja tema töödes ei ole autoriõiguste rikkumist/piraatlust“ (Adventist Review, 17.09.1981). Teiste põhjenduste seas oli ka: 1) tõsiasi, et Ellen White'i kasutatud raamatud ei olnud autoriõigusega kaetud, ja 2) ka kui need olid autoriõigusega kaetud, ei sisaldanud tema kasutatud fraaside või lausete kasutamine autoriõiguste rikkumist.

Miks on Jumala rahva seas alati olnud vaenulikkust prohvetite sõnumi suhtes? Vaata iseenda südamesse: kas leiad sealt – kas või mingil määral – vastuse sellele küsimusele? Selgita oma vastust.

„Nii ütleb Issand“

Mida ütlesid prohvetid oma sõnumi allika olevat? Jr 1:4, Hs 7:1, Ho 1:1. Miks on see nende sõnumi puhul nii oluline?

Prohvetid ütlesid korduvalt, et nende sõnum tuleb Jumalalt. Nende positsiooni võib võrrelda maise valitseja poolt läkitatud saadikutega, kes esindavad oma valitsejat. Nad peavad kindlalt saadud reeglitest kinni pidama. Väljend „Jumala Sõna tuli...“ tähendab, et (a) nende sõnumil on Jumala autoriteet; (b) nad said selle otsesel suhtlemisel Issanda käest; (c) need sõnumid on nende meeltes, valmis rahvale esitamiseks.

Väljend „nii ütleb Issand“ esineb Vanas Testamendis enam kui nelisada korda – võimas tunnistus tõsiasjale, et Pühakirjas räägib Jumal otse lugejale. Prohvet vastutas selle eest, et ta viiks sõnumi rahvale edasi ja rakendaks seda vastavalt kuulajaskonna olukorrale.

Ellen White rõhutas tugevalt Pühakirja inspiratsiooni. „Ma suhtun Piiblisse just nii, nagu ta on – inspireeritud Sõna,“ ütles ta (Valitud sõnumid, 1. raamat, lk 17). Samas ütles ta, et ka tema raamatud on jumaliku inspiratsiooniga: „Nendes kirjades, mis ma kirjutatan, tunnistustes, mida ma edasi annan, esitlen ma teile seda, mida Jumal mulle on andnud. /.../ See kehtib meie ajakirjades avaldatud artiklite ja minu raamatute kohta“ (samas, lk 29).

Ellen White nimetas oma tekste vähemaks valguseks, mis juhib mehi ja naise suurema valguse – Piibli – juurde (vaata: Kolportööriteenistus, lk 125). Kuigi mõlemad on valgused, on nende toime erinev: 1. Piibel on Jumala sõnum kõigile aegadele ja kõigile inimestele. Ellen White'i kirjutised on Jumala sõnum teatud ajale, lõpuajale, ja teatud inimestele, jäägile; 2. Tema kirjutised ei ole doktriinide uus või lisastandard, vaid need on abiks lõpuaja kogudusele. Tema kirjutistes viiakse lugeja tähelepanu Piiblile. Need ei asenda Piiblit.

Kuidas saame vältida seda viga, et paneme Ellen White'i kirjutised ja Piibli ühele pulgale? Miks on seda nii kerge teha ja miks see on suur viga?

Kasvamine mõistmises

Prohvetid ei saanud kogu Jumala valgust ühekorraga. Oma ustava teenimise kestel said nad enam valgust ja kasvasid mõistmises.

Mida saame järgmistest salmidest teada Piibli prohvetite vaimuliku kasvamise kohta: Tn 8:27, 9:2, Gl 2:11–16, 1Pt 1:10?

Prohvetlikult kuulutamise vaimuand Piibli aegadel ei tähendanud kohest, täielikku ja kõigi vaimulike ja muude teadmiste saamist. Prohvetid said suuremat valgust ajaloo edenedes ja kui nad olid valmis seda mõistma. Nad pidid uurima pühi kirju, nagu näitab Taanieli kogemus (Tn 9:2). Taanieli 8:27 ütleb prohvet: „Ma olin kohkunud nägemuse pärast ega mõistnud seda. “Ümber kümme aastat hiljem tuli ingel Gaabirel ja selgitas talle nägemuse tähtsust (Tn 9:20-23).

Prohvetid teadsid vaid seda, mida Jumal oli neile näidanud ja ainult sellele võidi ette öelda: „Nii ütleb Issand“. Kuna ühe prohveti sõnum täiendas tihti teiste sõnumit, oli oluline, et nad uuriks ja võrdleksid erinevaid ilmutusi, saamaks taevasest sõnumist tasakaalustatud ja laialdane arusaamine.

Nii oli ka Ellen White'i puhul: „Ma olen 60 aastat taevaste sõnumitoojatega suhelnud ja ma olen pidanud pidevalt jumalikke teadmisi õppima ja seda, kuidas Jumal jätkuvalt töötab inimestega, et nad loobuksid oma patuteest ja tuleksid Jumala valguse kätte“ (Valitud sõnumid, 3. raamat, lk 71).

Seega, kui me võrdleme Ellen G. White'i varajasi tekste tema hilisemate töödega, leiame mõnikord, et tema hilisemad kirjutised erinevad, on laiemad aastatetagustest, peegeldades paremat arusaamist Jumala sõnumitest.

Ta ei olnud süstemaatiline teoloog, pigem evangelist ja selle Jumalast antud sõnumi edasiandja. Tema arusaamine teoloogiast, mis rajanes Pühakirjal ja mida toetasid tema nägemused, kasvas aastate jooksul, mil ta jätkas Pühakirja ja teiste autorite uurimist, ja see avanes Püha Vaimu juhatusel.

Me peame olema hoolsad, et me ei kannaks Jumala omadusi, nagu kõiketeadlikkus, üle Tema sõnumiviijatele. Missugune oht peitub selles, kui peame prohveteid eksimatuks ja täie tarkusega inimesteks igas eluvaldkonnas?

Kui prohvetid ei mõista

Loe 2. Saamueli 7:1-7. Miks ei olnud Naatani nõuanne Taavetile õige? Miks ei lubanud Jumal Taavetil endale templit ehitada? 1Aj 22:8. _____

Prohvet Naatan oli tark, mõtlik ja jumalakartlik mees, kuid mitte kõik, mida prohvet teeb või ütleb, ei ole inspireeritud. Andes heakskiidu Taaveti plaanile, rääkis Naatan kui kuninga sõber ja mitte kui prohvet. Iisraeli Jumala eluase oli arvatavasti midagi, mille järele igatses iga vaga inimene. Naatanile öeldi siiski öises nägemuses (2Sm 7:4-17), et Taavetile öeldu oli vale ja nüüd pidi ta seda ka Taavetile tunnistama.

Ellen White ei olnud eksimatu ja ta ei väitnud kunagi vastupidist. Ta kasvas, muutis teemade suhtes meelt ja oli alati avatud suuremale valgusele.

Ühel juhtumil, kui ühel kirjastusel lõunas läks kehvasti, toetas ta mõtet muuta see Review ja Herald laoks. „Väga hea,“ ütles ta. „Kui asju korraldatakse õigelt aluselt lähtudes, ei tohi Jumala tegevust halvaks panna, olenemata sellest, kes haiget saab. Edson peaks pühendumisele ja teenimisele. /.../ Finantsid ei ole tema tugevaim külg“ (Käsikirjad, vol 17, lk 270). Kuid järgmise 24 tunni sees sai ta nägemuse, mis muutis tema arusaamist. „Las olla lõunas oma maja, kus raamatuid kirjastada,“ ütles ta Peakonverentsil (Arthur L. White, Ellen G. White: Varajased Elmshaveni aastad, lk 193).

Me peame meeles pidama, et prohvetid ei ole alati tööl – see tähendab, et nad ei räägi kogu aeg Jumala eest. „On aegu, kui peab otsustama tavalisi asju, tavalised mõtted hõivavad tähelepanu, peab kirjutama tavalisi kirju ja informatsiooni, mis ühelt tööliselt teisele töölisel edasi antakse. Need sõnad, see informatsioon ei ole antud Jumala Püha Vaimu erilise inspiratsiooni juhendamisel“ (Ellen G. White, Valitud sõnumid, 3. raamat, lk 58).

Kuid, nagu ajalugu on näidanud, kui prohvet annab ekslikku nõu, siis Jumal sekkub selle vea parandamiseks.

Mõni inimene armastab keskenduda igale tema arust veale nii Piiblis kui vähemas valguses, mis on Ellen G. White'i kirjutised. Miks on selline suhtumine ohtlik ja ebatervislik? Kuidas saaksid ennast kaitsta sellisesse lõksu langemise eest?

Edasiseks uurimiseks: Loe Ellen G. White'i raamatust „Valitud sõnumid“ (3. raamatust) peatükki „Mõju küsimus“ lk 62-67.

Ellen White rääkis oma teenistusest nii, et see ei jäta tema väidete suhtes ruumi kompromissidele ega ambivalentsele. Ta ütles, et ta on näinud asju, mida on võimalik näha ainult üleloomulikust inspiratsioonist. Kas tema väited on tõesed või oli ta hull ja/või võimekas valetaja, kes kuulutas 19. sajandi keskpaigast kuni 20. sajandi teise kümnendini oma hullumeelseid pöörasusi või hämmastavaid pettusi?

Kas on võimalik ratsionaalselt mõista kedagi, kes väitis, et ta on nägemuses näinud neid asju, mida ta väitis, et on näinud? Ta ütles, et on näinud, kuidas Jeesus toob lunastatud pühasse linna. Ta väitis, et on näinud, kuidas teistel planeetidel elavad inimesed ja Jumala inglid kaitsevad neid. Ta väitis, et nägi nägemuses Jeesust taevases pühamus või kuidas Saatan enne patustamist taevas välja nägi. Ta väitis, et nägi, kuidas inglid Eedeni aias Aadamal ja Eeval külas käisid. Ta ütles end olevat näinud ilmet Aadama näol, mõistes, et Eeva on patustanud. Ta väitis, et ta on nägemuses näinud Jeesust ja misugune oli Tema näoilme pärast kõrbekiusatusi. Ta ütles, et on näinud Jeesuse ülestõusmist hauas, aga ka seda, kuidas ingel vabastas Pauluse ja Siilase vangikongist. Ta väitis, et on näinud, kuidas Saatan juhib pärast teist ülestõusmist rahvahulga viimsesse lahingusse Jumala vastu. Ta väitis, et ta on nägemuses näinud elu uuel maal ja nii edasi ja nii edasi.

Mida me nende väidetega peale hakkame? Need, kes asetavad tema teenistuse näiteks Martin Lutheriga ühele tasandile, elavad loogilises fantaasiamailmas. Kas me võtame tema sõnu tõena (mis muidugi jätab lahtiseks terve rea küsimusi, et meie kogudusena ei ole reageerinud kõige paremal viisil) või peame teda valetajaks, hullumeelseks või kellekski, keda on inspireerinud Saatan. Need on ainueksed loogilised variandid“ (Clifford Goldstein, Graffiti in the Holy of Holies, 2003, lk 172, 173).

Küsimusi aruteluks:

1. Loe uuesti argumentatsiooni ülal. Iva on selge: Ellen White ei jäta meile oma väidetega palju loogilisi selgitusi oma töö kohta. Mis on meile tema elust, õpetustest ja kirjutiste pärandist, mis ta endast jättis, teadaoleva põhjal tegelikult parim ja loogilisim selgitus tema elu ja töö kohta? Põhjenda oma vastust.

2. Nagu ka Piibli puhul, jäävad Ellen White'i tegevuse suhtes mõned küsimused. Probleem on selles, kas me keskendume neile paarile küsimusele ja kaotame seega silmist tema töö üldplaani või kas keskendume suurele pildile, teades, et ikka jäävad mõned küsimused, nagu kõige puhul?

10. õppetükk: 28. veebruar - 6. märts

Prohvetite sõnum

Hingamispäeva pärastlõuna

Selle nädala õppeaine: 2Ms 20:1–17; 3Ms 16; Mt 24:24–31; Rm 3:21–28; Hb 8:1, 2; 9:23.

Meelespeetav tekst: „Pane tähele iseennast ja õpetust, jää kõigesse sellesse püsima, kui sa seda teed, siis sa päästad enda ja need, kes sind kuulavad“ (1Tm 4:16).

Seitsmenda Päeva Adventistide Koguduse doktrinaalse raamistiku koostas suures osas üks väike pühendunud rühm adventpioneerre. Nende kooskäimisi iseloomustas väga siiras piibliuurimine ja palve. Pea pool sajandit hiljem, aastal 1904 sellest kirjutades olid Ellen G. White´il veel väga elavad mälestused nendest kooskäimistest. „Sageli viibisime koos hiliste õhtutundideni ja mõnikord terve öö, palvetades valguse pärast ja õppides Sõna“ (Ellen G. White, Valitud sõnumid, 1. raamat, lk 206). Mõnikord, kui nad ei suutnud mõista, andis Ellen White vastuseid, mis talle nägemustes oli näidatud, kuid ta ei initsieerinud kunagi doktrinaalset sõnastust. Nägemusi ei antud raske töö, usu ja algatusvõime asendamiseks. On oluline meeles pidada, et meie koguduse doktriinid põhinevad üksnes Piibilil. Need ei ole sõltuvuses Ellen White´i tekstidega, olenemata sellest, kui suureks abiks ta mõne õpetuse selgitamisel on olnud.

Pilk nädalale: Miks me peame pidama käske, kui me oleme armust päästetud? Mida tähendab taevase pühamu puhastamine? Mille poolest erineb hingamispäeva käsk teistest käskudest? Mis juhtub pärast surma ja miks on selle seisundi mõistmine nii oluline? Mida õpetab Piibel Kristuse teise tulemise viisi kohta?

Õigus usu läbi

Mis on kõigil inimestel ühist ja miks? Mis on ainuke väljapääs meie olukorrast? 1Kn 8:46, Rm 3:21–28, 5:12.

Patt on suurim probleem, millega me võitleme. Egiptlased arvasid, et inimkonna suurim probleem on surm, seetõttu olid nad arendanud mumifitseerimise tehnoloogia ja ehitanud hiiglaslikud püramiidid mummiate hoidmiseks. Kreeka filosoofid arvasid, et tõelist õnne varjutab vaid ükskõiksus ja see on meie peamine vaenlane, nii et nad panid rõhku haridusele. Kuid inimkonna peamine probleem on patt. Patt hävitab õnne ja meelerahu. Patt tapab ja ka tänapäevane meditsiin ei saa seda ravida. Alates sünnihetkest hakkame surema. Ainus ravi on Jeesus Kristus ja rist. „Ei ole ühtki teist mõtet, mida me peaksime nii sügavalt uurima, siiralt õppima, sagedasti kordama ja kindlalt kinnitama enda meeltesse – langenud inimesel on võimatu oma heade tegudega midagi ise ära teha. Pääste tuleb vaid usust Jeesusesse Kristusesse“ (Ellen G. White, Usk ja teod, lk 19).

Kreeka poet Homeros kirjutas, et Messina väina läbivaid laevu varitseb ühelt poolt oht põrgata kokku Skylla kaljuga ja teiselt poolt Charybdise keeris. Kristlased on alati ohus: nad pörkavad kas käsumeelsuse või odava armu kalju vastu. Need, kes kardavad rääkida päästekindlusest Kristuses, sammuvad odava armu suunas ja patuse käitumise sallimise suunas, mis rõhutab sõnakuulmise vähetähtsust. Need, kes kardavad, et sõnakuulelikkusest ja võidukast kristlikust elust rääkimine tõmbab tähelepanu ära Kristuselt ja viib käsumeelsuse poole, rõhutavad Jumala osa päästeplaanis.

Tasakaalus kristlasel on päästekindlus Jeesuses ja võidukas kristlik elu samaaegselt. Need kaks käivad koos nagu mündi kaks poolt. Keda iganes Jumal õigeks mõistab, seda Ta ka pühitseb. Meil ei saa olla üht ilma teiseta. Meid päästetakse üksnes usust, kuid usk, mis päästab, ei ole üks; sellele järgnevad head teod ja isegi kui head teod on tehtud Püha Vaimu väes, ei õigusta need meid iial Jumala ees. Meie pääste seisneb vaid selles, mida Jeesus on meie heaks teinud.

Kas sinu vaimulik elu teeb sind julgusetuks? Kas sinu elus puudub võidukus, mida sa sooviksid omada? Kui suurt lootust annab sulle tõsiasi, et sind võetakse vastu vaid selle põhjal, mida Jeesus on sinu heaks teinud ja mitte sinu võitude või läbikukkumiste pärast? Miks peaks see lootus hoidma sind alla andmast oma võitlustes patu ja iseendaga?

Pühamu

Mis olid Vana Testamendi pühamu teenistused ja kuidas illustreerisid need päästeplaani? Hb 9:1-8.

Pühamuteenistusega lõi Jumal visuaalse võimaluse, näidise, mille põhjal patune suudaks mõista suurt päästeplaani. Ülestunnistamine, ohver, andustus, usk, lepitus, pühadus – need kõik olid maapealses pühamus graafiliselt igapäevaselt ja iga-aastasest teenistuses esindatud.

Nagu on kirjas Hb 8:1, 2 teenib Jeesus praegu taevases pühamus. Millest Tema teenistus koosneb ja miks on Heebrealastele 9:23 kirjas, et taevane pühamu vajab puhastamist?

Vanas Testamendis sai patune andestuse osaliseks usu läbi töötatud seemne lepitavasse verre (1Ms 3:15), kellele viitasid pühamuteenistuse loomohvid. Nagu ka maises pühamus oli iga aasta lõpus Lepituspäev, kohtumõistmise päev, mil pühamu sai puhastatud, nii on ka taevases pühamus kohtupäev, mis eelneb vahetult Jeesuse teisele tulemisele.

Advendieelne kohtumõistmine paljastab tervele universumile, et need, kes on Kristuse vastu võtnud, on tõesti Tema järgijad. Jumal niiõelda avab taevaaramatud, et terve universum näeks, et Tema otsus on igal erineval juhul olnud õige ja aus. Selles mõttes mõistab kohtupäev Jumala õiglaseks, päästes need, kes usuvad Jeesusesse (Rm 3:4).

3 Moosese 16. peatükis on ikka ja jälle esiplaanile tõusev võtmelement veri. Ja see on arusaadav, sest on Lepituspäev ja vaid verel on lepitav vägi. Mis on lepitus muud kui Jumala töö meie päästmisel? Seepärast on kohtumõistmine hea sõnum: Jumal päästab meid, kuna me ei suuda endid ise päästa. Oluline mõte on, et nii nagu ülempreester ei läinud kõige pühamasse paika kunagi ilma vereta, nii ei peaks ka meie sisenema kõige pühamasse ilma vereta, see tähendab surmata, mitte lepituseta. Mõtiskle nende mõtete üle. Missugust lootust ja julgustust need meile toovad, meile, kes elame väga ebatavalisel lepituspäeval?

Hingamispäev

Hingamispäev ja abielu on kaks ainukest maist institutsiooni, mis pärinevad patueelsest ajast. Seepärast nimetatakse neid mõnikord paradisi kaksikõdedeks. Kui vaatad täna meie maailma, on ilmne, et Saatan on nende moonutamise ja rüvetamise nimel kõvasti tööd teinud.

Loe 2Ms 20:1–17. Mis on hingamispäeva käsus sellist, mis seda teistest käskudest eristab? _____

Neljas käsk on teatud mõttes kontrollkäsk. See paneb proovile inimkonna vaimulikkuse. Kuna see on seotud ajaga, mis on pigem nähtamatu kui käegakatsutav objekt, saab seda kasutada inimeste suhtumise mõõtmiseks Jumalasse. Missugused on meie tunded hingamispäeva suhtes – see on indikaator sellest, mis tunded on meil Jumala suhtes. See on ainus käsk, mida inimene võib rikkuda ja olla samas konservatiivse kristliku kogukonna täieõiguslik ja akt-septeeritud liige.

Hingamispäev on teatud mõttes meelevaldne. Miks on seitsmes päev teistest olulisem? Sest Jumal ütles nii, seepärast. On palju ilmseid ja selgeid seletusi varastamise, tapmise, himustamise jm kohta. Sa ei pea olema kristlane, et neist eemale hoida; paljud mitte kristlased peavad neid oluliseks.

Hingamispäev on teatud mõttes meelevaldne. Miks on seitsmes päev teistest olulisem? Sest Jumal ütles nii, seepärast. On palju ilmseid ja selgeid seletusi varastamise, tapmise, himustamise jm kohta. Sa ei pea olema kristlane, et neist eemale hoida; paljud mitte kristlased peavad neid oluliseks.

Pühitsedes seitsmenda päeva hingamispäevana, mis ei ole välja kasvanud ühestki looduslikust fenomenist, näitame oma tahtlikkust kuuletuda lihtsalt sellepärast, et Jumal ütleb nii. Hingamispäeva pühitsemine on usutegu: me peame seitsmenda päeva hingamispäeva mitte seepärast, et see on ühiskondlikult vastuvõetav, mitte seepärast, et see on populaarne, mitte seepärast, et see sobib mingi loodustsükliga. Ei, me peame seitsmenda päeva hingamispäeva seepärast, et Jumal käsib nii teha ja nagu Uue Testamendi armu läbi päästetud kristlased, ilmutame oma usku kuuletumises Jumala käskudele (Jk 2:10, 11; 1Jh 5:2, 3; Ilm 14:12).

Hingamispäeval puhates näitame tegelikult tervele maailmale, et kogu see lugu Kristuses puhkamisest ei ole vait jutt. Hingamispäevapidajatena me tõesti puhkame Kristuse päästetöös meie heaks, mitte ainult igapäevaselt, vaid ka väga erilisel igal nädalal. Hingamispäeval puhates näitame oma kindlust Kristuses (Hb 4:1-11). Hingamispäeva pühitsemine on välispidine märk puhkamisest Kristuses.

Kuigi hingamispäev on teatud mõttes meelevaldne, mis on sellest tulenevad käegakatsutavad praktilised hüved, kui peame hingamispäeva pühaks, nagu Jumal käskis? Mida saaksid teha hingamispäeva hüvede paremaks nautimiseks?

Kolmapäev

4.

Surnute seisukord

Mida saad järgmistest salmidest teada inimese surmaseisundi kohta: Ps 146:4; Kg 9:5, 6; Jh 11:11–14; Ap 2:34?

Inspiratsioon õpetab meile, et vaid Jumal üksi on surematu (1Tm 6:16) ja et lahus Jumalast on inimesed surmale määratud. Jeesus õpetas, et surm on uni, mis lõpeb esimesel või teisel ülestõusmisel – ülestõusmisel elule või ülestõusmisel hävinguks (Jh 5:28, 29). Canterbury peapiiskop William Temple tunnistas seda, kui ta kirjutas: „Inimene ei ole oma loomu poolest surematu või õige, kuid ta on suuteline surematuseks ja selles pakutakse talle surnuist ülestõusmist ja igavest elu, kui ta võtab selle Jumalalt vastu ja Jumala tingimustel“ (Loodus, inimene ja Jumal, lk 472).

Kuidas mõistame salme nagu Mt 25:46 ja Ilm 14:9-11? Kas need räägivad igavesest piinlemisest põrgus?

Inimliku amoraalsuse arusaama on täheldatud kõigis primaarsetes, animistlikes ja polüteistlikes religioonides. Ka Kreeka filosoofias on see oluline arusaamine, mille tagajärjel tekkis kujutluspilt Hadesest (surnute maailm) kui vaimude, varjude allmaailmast, kus hinged elasid oma hämaras eksistentsis. Kreeklased arvasid, et inimene koosneb ihust ja hingest. Surmahetkel keha ja hing eralduvad teineteisest, nii et hing pääseb keha kütkeist sõltumatusse eksistentsi.

Mt 25. ja Ilm 14. peatükis tõlgitud sõnad „igavene“ ja „igavesti“ ei pruugi tingimata tähendada lõppematut. Kreeka sõna aion ja aionios väljendavad kestust nii kaua, kui subjekt seda lubab. Näiteks on meile Juuda 7. salmis öeldud, et Soodom ja Gomorra kannatavad igavese (aionios) tule karistuse käes. Pt 2:6 on kirjas, et nad muutusid tuhaks. Kui sõnade „igavene“ ja „igavesti“ tähendus on lunastatute elu, kes on pärinud surematuse, tähendab see sõna lõputut aega. Kui see viitab kurjade karistusele, kes ei ole pärinud surematust, on sellel sõnal piiratud ajaperioodi tähendus.

Maailm on spiritualismiga (arusaamine, et surnud elavad pärast surma teises elus) üle ujutatud, alates populaarsetest jutlustajatest kuni populaarsete filmideni. Kuidas annab meie arusaamine surmaseisundist meile võimsa kaitse selle hirmsa pettuse vastu?

Teine tulemine

Alates 1970ndatest on Hal Lindsey raamatut „The Late Great Planer Earth“ müüdnud enam kui 15 miljonit eksemplari. Viimastel aastatel on ka Tim LaHaye ja Jerry B. Jenkinsi seeria „Left Behind“ raamatuid müüdnud miljonite kaupa. Need faktid annavad teada, et kristlaste seas on üldine teadlikkus selle kohta, et me elame lõpuajal.

Sõna adventist meie koguduse nimes tähendab, et me usume Kristuse teise tulekusse määral, et see on osa meie identiteedist. Siiski erineb meie arusaamine teisest tulemisest kaugelt sellest, mida peegeldavad ülalmainitud raamatud.

Mida õpetab Piibel meile selle kohta, kuidas Kristus tagasi tuleb ja miks on see nii oluline, et me seda teaksime? Missuguse Tema tuleku viisi puudutava peetuse eest Jeesus meid hoiatas? Mt 24:5, 24-31; Ilm 1:7. _____

John N. Darbi esitles 19. sajandil arusaama, et Kristuse teine tulemine koosneb kahest staadiumist ja alates sellest ajast on see idee protestantide seas palju poolehoidjaid leidnud. Selle kontseptsiooni esimene staadium tähendab salajast äravõtmist, kui kõik tõelised kristlased võetakse üles Kristuse juurde. Ja teine tulemine on seitse aastat hiljem, mil Kristus tuleb, et valitseda maa peal 1000 aastat.

Seitsmenda päeva adventistid ei leia Pühakirjast viiteid selle kohta, et teine tulemine oleks jagatud kaheks: ülesvõtmiseks ja ilmutamiseks. Uues Testamendis on kirjas, et Jeesuse tagasitulemine on jagamatu, ainuke, sõna-sõnaline, nähtav ja kuuldav sündmus (1Ts 4:16, 17; Ilm 19:11-21). Jeesus hoiatas meid valedes eest, mis puudutavad Tema teist tulemist. Ta ilmselt teadis, et see peatus saab olema hiiglaslik (Mt 24:24) ja just seepärast on Jumal oma Sõnas väga konkreetne selle suhtes, mis puudutab Tema teist tulekut.

Kuigi iga mööduv päev viib meid järjest lähedale Jeesuse tagasitulekule, tundub iga mööduva päevaga, et Tema tulemine lükub jälle edasi. Kuidas hoida tasakaalus elamist Kristuse tagasituleku ootuses ja elamist oma igapäevase elu rutiinis?

Edasiseks uurimiseks: Loe Ellen G. White'i raamatust „Suur võitlus“ peatükid „Kas surnud omaksed võivad meiega rääkida lk 551-562; ja „Jumala rahva vabastamine“ lk 635-652.

Meie koguduse algusaastatel ei suutnud paljud pioneerid leida oma jutlustes tasakaalu käsu suhtes. Ellen White kirjutas seepärast aastal 1890: „Oleme rahvana jutlustanud käsust nii kaua, kuni oleme nii kuivad nagu Gilboa mäed, kus ei ole ei kastet ega vihma. Me peame kuulutama Kristusest käsus“ (Review & Herald, 11. märts). 1888. aasta Minneapolise Peakonverentsi sessioonil toimusid E. J. Waggoner ja A. T. Jones just nii. Nende sõnum oli „kinnitada tõe, et me saame õigeks vaid elavast usust Jumala Tallese, kelle veri voolas Kolgata mäe ristil lepituseks maailma pattude eest. Mitte keegi ei saa kuningriiki ilma, et ta oleks riietatud Kristuse õiguse plekitu rüüga. Seda rüüd ei saa ei hõbeda ega kulla eest, seda ei saa ära teenida heade tegudega. See sõnum oli äratushüüe, et Kristus ja Tema õigus muutuks meie elu ja jutluste keskseks teemaks. Sellega rõhutati õigust usu läbi kui tõelist isiklikku kogemust, mitte kui pelka teooriat“ (A. V. Olson, Kriisist võiduni 1888-1901, 1966, lk 35). Waggoner õpetas ka, et inimese kuulelikkus ei suuda kunagi täita Jumala seadust, et Kristuse õigus üksi on see, mille põhjal Jumal meid vastu võtab ja et me peame olema jätkuvalt kaetud Kristuse õigusega, mitte ainult meie möödaniku pattude eest. Ellen White toetas tugevalt Waggoneri mõtteid. Ta nimetas tema esitlusi „väga hinnaliseks sõnumiks“ (Tunnistused tööliste, lk 91).

Küsimused aruteluks:

1. Kas Seitsmenda Päeva Adventistide Koguduses on mingeid õpetusi, mis on rajatud millelegi muule kui Piibli mõistmisele? See tähendab: kas ükski meie doktriinidest pärineb Piibli asemel Ellen White'i tekstidest? Kuigi me usume prohvetlikult kuulutamise vaimuandi, miks peaksime alati inimestele jätma kindla arusaamise, et kõik meie õpetused pärinevad Piiblist ja Piiblist üksi? Missuguseid probleeme loob olukord, kui me toetume oma doktriinide loomisel Ellen White'ile? Kuid miks on tema tekstid väga hea abimaterjal nende õpetuste selgitamisel ja arusaadavaks tegemisel, mida me Piibli põhjal oleme saanud?

2. Süvene sellesse mõttesse, et hingamispäeva pühitsemine väljendab meie puhkamist Kristuses; et meie päästmine seisneb Tema tegudes meie heaks, mitte meie tegudes. Kuidas aitab see sul vastata süüdistustele, et pidades hingamispäeva, eitame Jumala armuevangeeliumi sõnumit?

3. Isegi Ellen White'i kriitikud tunnistavad, et tal oli adventkoguduse viimisel legalismist ristikesksesse arusaama suur roll, mis on kummaline valeprohveti kohta (mida suur osa neist samadest inimestest tema kohta ütlev). Kuidas paljastub nende kriitikute vasturääkivus nende arusaamas, et kuigi valeprohvet, juhtis ta koguduse legalismist välja?

11. õppetükk: 7.-13. märts

Prohvetlike tekstide tõlgendamine

Hingamispäeva pärastlõuna

Selle nädala õppeaine: Js 65:17; Mr 1:15; Rm 2:14-16; Ef 2:8, 9; Jk 2:14-26; 1Jh 5:12, 13.

Meelespeetav salm: „Ja hakates peale Moosesest ja Prohvetitest, seletas Jeesus neile ära kõigist kirjadest selle, mis tema kohta käib“ (Lk 24:27).

Seitsmenda päeva adventistidena usume, et Ellen White´il oli prohvetlikult kuulutamise vaimuand. Järgmine küsimus on siiski: kuidas me tema tekste tõlgendame?

Kuigi me usume, et tema inspiratsioon, mitte tema autoriteet, on samasugune nagu Vana ja Uue Testamendi prohvetitel, peame tema tekstide tõlgendamisel kohandama samasuguseid põhimõtteid nagu Pühakirja tõlgendamisel. Tõepoolest, Pühakirja tõlgendamise põhimõtteid saab kasutada ka Ellen White´i kirjutiste tõlgendamisel, kuigi Piibli autoriteet on üle Prohvetikuulutamise Vaimu autoriteedist. Kui kasutada võrdpilti Ameerika seadusest: me võime tõlgendada ühendriikide ülemkohtu otsuseid samade põhimõtete järgi nagu alama astme kohtu otsuseid, kuid lõppude lõpuks on ülemkohtul ülim autoriteet.

Pilk nädalale: Mis vahe on piiblisalmide eksegeetilise ja homileetilise kasutamise vahel. Miks on kontekst nii oluline? Kas inimesed, kes ei ole kunagi evangeeliumi kuulnud, saavad pääseda? Mis vahe on armukuningriigil ja aukuningriigil?

Eksegees

Eksegeesi käigus tegeletakse salmi algse tähenduse uurimisega. See keskendub mõttele, mida autor tahtis öelda ja mida see tekst algse lugeja jaoks tähendas.

Mis on Roomlastele 2:14-16 algne ehk eksegeetiline tähendus? Võrdle Hs 3:17-19, Rm 10:12-17. _____

Ei ole küsimustki, et taevas on inimesi, kes ei ole kunagi evangeeliumi kuulnud. „Paganate hulgas on inimesi, kes teadmatult teenivad Jumalat – neid, kellele ükski inimene pole iialgi valgust toonud, ometi nad ei hukku. Ehkki nad ei tea midagi Jumala kirjutatud käsust, on neid kõnetanud Tema hääled looduse kaudu ning nad on toimunud käsu nõuete kohaselt. Nende teod tõendavad, et Püha Vaim on puudutanud nende südant, ja Jumal tunnistab nad oma lasteks“ (Elln G. White, Ajastute igatsus, lk 638).

Mõnel juhtumil jõuab Jumal paganlike maade inimesteni ilma inimlike sõnumiviijatena, ja päästab nad. Nad saavad päästetud tänu Pühale Vaimule, kes on nende südant puudatanud, ja nad on Jumalale vastanud – sellest tunnistavad nende teod. Neid ei päästeta üksnes seetõttu, et nad on elanud vastavalt oma südametunnistusele; kui nii oleks, pääseksid nad tänu käsutäitmisele ja Uus Testament välistab selle võimaluse (Rm 3:28; Gl 2:16). Roomlastele 2:11-16 teema on juutide ja paganate üle kohtu mõistmine, mitte nende päästmine. Asjaolu, et Jumal ei tee inimestel vahet (s 11), toetab Pauluse mõtet 12. salmis: „Kes teevad pattu Seaduseta, need ka hukuvad Seaduseta, kes teevad pattu Seaduse all, neile mõistetakse kohut Seaduse järgi.“ Need „Seaduseta“ inimesed on paganad, kel ei ole juutidele Siinai mäel antud seadust. Kuid nad hukuvad mitte seepärast, et neil ei olnud kirjutatud seadust, vaid kuna nad on patused, kes on patustanud seaduse vastu, mis on „kirjutatud nende südamesse, nende südametunnistusse“ (s 15).

Kohtupäeval mõistetakse juutide ja paganate üle kohut seaduste põhjal, mille vastu nad on eksinud; juutide üle mõistetakse kohut kirjutatud seaduse ja paganate üle „nende südamesse kirjutatud seaduse“ põhjal. Paganate seas oli südametunnistusel sama ülesanne nagu kirjutatud seadusel juutide seas. Pühakirjas on selgelt kirjas, et „ei ole õiget, ei ühtainsatki“ (Rm 3:10). See tähendab, et juudid ja paganad on ühtemoodi patused ja päästetakse samamoodi, mitte käsutäitmise pärast, vaid ainult Jeesuse ristisurma pärast.

Kui usaldusväärne juht on sinu südametunnistus? Kas enda südametunnistuse järgimine viib alati õigete otsusteni? Selgita oma vastust.

Homileetika

Homileetika on jutlustamise kunst. Homileetikatunnis õpib tudeng teenistuse ettevalmistamist ja Pühakirja kasutamist jutlustes. Mõnikord võib jutlustada mõtte väljatoomiseks kasutada lihtsalt salmi mõtet, ilma et käsitleks selle algset mõtet. Seda nimetatakse Pühakirja homileetiliseks kasutamiseks.

Mis kuningriik see on, mille kohta Jeesus ütles, et see on lähedal? Mk 1:15.

Kuningriik, millest Jeesus siin rääkis, oli armukuningriik, mille Ta rajas oma esimesel tulemisel. Kuid seda salmi võib kasutada ka meie tänapäevase olukorra kohta. Jutlustaja võib hingamispäeva hommikul kogudusele öelda: „Kõik prohvetikuulutused on aja jooksul täitunud, Jumala kuningriik on lähedal.“ Ja ta võib neile öelda, et me peame oma patte kahetsema ning evangeeliumi uskuma. Kuningriik, millest meie jutlustaja räägib, ei ole enam see armukuningriik, vaid aukuningriik, mille Jumal pühitseb siis, kui Ta teist korda tuleb. Markuse 1:15 esimene tõlgendus on eksegeetiline, teine homileetiline.

Vastavalt salmle Markuse 1:17 jalutas Jeesus Galilea mere ääres, kui Ta nägi Siimonat ja Andreast, vendi, kes heitsid võrke vette (nad olid kalamehed). Jeesus ütles neile: „Järgnege mulle ja ma teen teist inimestepüüdjad“ ja vennad jätsid kohe oma võrgud ning järgnesid Talle.

Tänapäeva jutlustaja, kes kasutab Mk 1:17 sõnu, võib kutsuda koguduseliikmeid Jeesust järgima, kuna vaid Tema võib meid muuta inimestepüüdjaks. Eksegeetiliselt viitab see tekst Siimonale ja Andreasele, kuid homileetiliselt igale kristlasele, kuna Jeesus soovib, et me kõik oleksime inimestepüüdjad (Mt 28:19, 20).

Ellen White kasutas väga sageli Piiblit homileetiliselt. Ta kasutas väga palju Piibli keelt ja mil iganes ta kirjutas või rääkis mingil teemal, kasutas ta piiblikeelt ja salme, viimaks paremini Jumalalt saadud sõnum koguduseni. Näiteks on raamatus „Kasvatus“ peatükk füsioloogia uurimisest. Rääkides heast rühist, ütleb autor: „Esimene asjana peaksime tähelepanu pöörama õigele kehahoiakule, nii istudes kui seistes. Jumal lõi inimese sirgeselgseks ja Ta soovib, et me oleksime sirgeselgsed mitte ainult füüsiliselt, vaid ka vaimselt ja moraalselt, et meil oleks arm, väärikus ja eneseväärikus, julgus ja iseseisvus, mida sirge selg nii selgelt edasi annab“ (lk 198). See „Jumal lõi inimesed sirgeselgseks“ on fraas salmist Kg 7:29 (eesti keeles ausateks, tõlk), aga kui Saalomon selle mõtte kirja pani, mõtles ta moraalselt ausust, mitte rühti.

Aeg ja koht

Piibli tõlgendamise oluline põhimõte on aegade ja olukordade õppimine, mis konkreetse lõigu kirjapanemisel valitses, ja kes need mõtted kirja pani. **Mida Jeremija oma raamatus 4:23-26 kirjeldab?**

Enamus adventiste mõtleb neid salme lugedes millenniumile. Jeremija kirjutab need salmid umbes 600 eKr ja tema ei mõelnud millenniumile. Lõigu kontekst on Jeruusalemma hävitamine aastal 586 eKr. Esimeses salmis ütleb Jumal Iisraelile: „Pöördu minu poole, Iisrael ja kui sa mu palge eest kõrvaldad oma jäledused, siis sa ei jää kodutuks.“ Teisisõnu, veel oli aega kahetsuseks. Kui nad oleksid pöördunud Issanda poole, ei oleks nad vangistusse langenud.

Jumal palus Jeremija kaudu oma rahvast, et see pöörduks oma kurjadelt teedelt, kuid nad ei kuulanud. Salmides 23-26 näeb prohvet nägemuses, mis nendega juhtub, kui nad ei kuuletu. Ta kirjeldab luulekeeles hävingut ja laastamist, mis Juudamaale sõnakuulmatuse tõttu osaks saab. Oluline on mõista, et selle lõigu tõlgendamisel peab arvestama kirjutamise aja ja olukorraga.

Mis Juuda ja Jeruusalemmaga 586. aastal eKr juhtus, on teada-
anne meile, mis juhtub maailmaga tulevikus. Jeesus tuleb ja maa puhastatakse tulega, Jeremija 4:23-26 on tabav kirjeldus maast selle millenniumi vältel. Kuigi eksegeetiliselt viitab see lõik Jeruusalemma hävitamisele, näitab see sümboliseerivalt millenniumiaega. Ellen G. White osundab Jeremija 4. peatükile, kirjeldamaks maa olukorda millenniumi vältel (Suur võitlus, lk 659).

Ka Ellen White'i lugedes peame arvestama aja ja oludega. Näiteks 1897. aastal kirjutab ta, et „me peame aru andma raha pärast, mis kulutatakse ratastele ja kleitidele ja teistele ebatarvilikele asjadele“ (Tunnistused tööliste, lk 398).

19. sajandi lõpus ei olnud ratas majanduslikus mõttes transpordivahend, vaid rikka inimese mänguasi. Parimal juhul maksis jalgratas 150 dollarit, mis on võrdne tänapäeval kalli auto ostmisega. Inimesed panid oma sissetuleku mitmeks kuuks laenukoorma alla, et osta endale kallist luksasi. Mõne aasta pärast muutus jalgratas kasulikuks ja kättesaadavaks transpordivahendiks ja ta ei rääkinud enam kunagi selle vastu.

Tema seisukoht jalgrataste suhtes põhines hea jüngerluse põhimõttel. Kui ta tänapäeval elaks, kirjutaks ta arvatavasti teistest asjadest, millele inimesed mõtlematult kulutavad.

Aja ja olukordade arvestamine ei ole oluline ainult inspireeritud kirjutiste tõlgendamisel, vaid igas elu aspektis. Kui kiire oled sina kohut mõistma, ilma et omaksid rohkem taustainfot? Kuidas saaksid end selles osas parandada?

Vahetu kontekst

Loe Js 65:17. Mis on see uus taevas ja uus maa, millest Jesaja kirjutab? Kas see on uus maa, mida kristlased tulevikult ootavad?

Vahetus kontekstis ütleb Jesaja: „Seal ei ole enam imikut, kes elab ainult mõne päeva, ega rauka, kellel ei täitu ta päevade määr, nooreks peetakse seda, kes sureb saja-aastaselt, ja neetuks seda, kes ei saa sadat aastat täis“ (s 20). Surm uuel maal? See ei saa olla see uus maa, mida me ootame ja mis järgneb millenniumile. Mis on siis see uus taevas ja uus maa 17. salmis?

Selles lõigus kirjeldab Jesaja „uut loodut“, mis oleks Iisraelile pärast Babüloonia vangistust osaks saanud, kui nad oleksid Jumalale ustavaks jäänud ja täitnud jumalikku käsku olla maailmale valguseks (Js 42:6). Kahjuks seda ei sündinud ja seetõttu see tingimuslik prohvetikuulutus ei täitunud. See „uus taevas ja uus maa“ ei saanud kunagi tõelisuseks. Siiski, teiseses tähenduses viitavad need salmid ettepoole, uuele maale ja uuele taevale, mis saab alguse millenniumi lõppedes. Kuid sellel „uuel maal ja taivas“ ei sünni lunastatutele lapsi (Mt 22:30), seal ei ole enam kurbust ega surma (Ilm 21:4); nii et me peame olema ettevaatlikud, kui kaugele me kujundlikkuse otsimisega läheme.

„Kristuse tähendamissõnades“ ütleb Ellen White, et „neid, kes Päästja vastu võtavad, ei peaks kunagi õpetama ütlema või mõtlema, et nad on päästetud, olenemata sellest, kui siiras on nende pöördumine“ (lk 155). Kas see tähendab, et me ei saa oma päästes kunagi kindlad olla (1Jh 5:12, 13)?

Kui me uurime konteksti, avastame, et ta räägib sellest, kas inime võib pärast pöördumist langeda. Paljud tema kaasaegsed kristlased uskusid, et „kord päästetud – alatiseks päästetud“. Ellen White oli selgelt sellise õpetuse vastu. Selles kontekstis ütleb ta: „Me ei saa kunagi siinpool taevast endas kindlad olla või tunda, et me oleme kiusatuse vastu kaitstud“ (lk 155).

Vahetu kontekst annab selguse, et ta rääkis enesekindlusest ja kiusatustest pärast pöördumist. Me ei ole kunagi kiusatuste vastu kaitstud, me ei saa kunagi väita, et me ei lange, et me oleme päästetud ja seetõttu kindlad kiusatuste suhtes, kuid see ei tähenda, et meil ei võiks päevast päeva olla päästekindlust Issandas.

Kui sinu päästekindlus on Jeesuse tegudes sinu heaks, kuidas saab sul mitte olla päästekindlust? Teisalt, kui sa vaatad endale, kuidas saab sul üldse mingit kindlust olla?

Avaram kontekst

Avaram kontekst annab meile teada, mida teised salmid vahetu salmi taustal meile sel teemal räägivad. See võib viia meid teiste sama raamatu peatükkide juurde, terve raamatu või terve Pühakirja juurde.

Kas me oleme päästetud vaid armust ja usu läbi või kas vame ka tegusid (Ef 2:8, 9, Jk 2:14-26)? Kas Paulus on päästeküsimuses Jaakobusega vastuolus? Mida järgmised salmid selle teema kohta ütlevad: Rm 3:21-28; 4:3; Gl 3:6-12?

Kui me vaatame Pühakirja avaramat konteksti, mida teistes salmid selle teema kohta kirjutatud on, leiame, et Jaakobus ei väitle heade tegude poolt päästevahendina. Ta pigem ütleb, et on kahesugust usku: üks on paikapidav ja teine mitte. Paulus räägib õigest usust, millele järgnevad head teod. Jaakobus viitab aga ebaõigele usule, mis jääb seisma intellektuaalsel tasandil; usust, mis on vaid vaimne nõusolek.

Paulus kasutab Aabrahami näidet, näidates, et meid mõistetakse õigeks õige või reaalse usu põhjal. Jaakobus ütleb, et Aabrahami usk oli tõeline seepärast, et sellele järgnesid head teod (kuulekus). Me ei vaja päästeks midagi peale usu, õige usu, ja meie käitumine näitab, kas meie usk on õige või mitte.

Lugedes Ellen White'i, peame vaatama tema kirjutiste laiemat konteksti, st kõike, mida ta sel teemal on kirjutanud. Me ei saa võtta vaid ühte või mitut väidet ja nendega väidelda. Näiteks kirjutab ta lihasöömise teema kohta väga jäiku seisukohti, ent siin peab vaatluse alla võtma ka teisi tsitaate.

Oma raamatus „Nõuandeid toitumiseks“ kirjutab ta näiteks: „Juurviljad, puuviljad ja viljad peaksid moodustama meie toidulaua. Meie kõhtu ei peaks sattuma grammigi liha. Liha söömine on ebaloomulik. Me peaksime pöörduma tagasi Jumala algse plaani juurde inimeste suhtes“ (lk 380). Vaid seda lõiku lugedes jõuame järeldusele, et me ei peaks mingis olukorras liha sööma. Siiski on paar lehekülge edasi järgmine mõte: „Lihatoit ei ole kõige parem ja siiski ei võta ma seisukohta, et liha peaks kõigi jaoks keelatud olema. Need, kel on nõrga seedimisega organism, võivad süüa liha, kui nad ei saa süüa juur- ja puuvilju või putrusid“ (samas, lk 394, 395). (Vaata ka reedest osa.) Kui me vaatame kõike, mida ta antud teemal kirja on pannud, siis teame, et tasakaalustatud arusaamine on väga väärtuslik iga kristlase jaoks, kes religiooni tõsiselt suhtub.

Kuigi me ei peaks söögist ja joogist tegema enda religiooni, on Jumal meile andnud imelisi nõuandeid söögi osas, mis mõjutavad meie tervist positiivses suunas. Kui hoolikas oled sina oma toitumis- ja kõigis teistes harjumustes? Miks oodata haigestumist, kui sa võid juba enne teha muudatusi paremuse poole?

Edasiseks uurimiseks: Loe Ellen G. White'i raamatust „Usk ja teod“ peatükid „Kristus, meie Õigus“ lk 35-39; „Ellen White tõmbab selgeid jooni“ lk 41-46; „Usk ja teod“ lk 47-50.

Edasisi juhtnööre inspireeritud kirjutiste tõlgendamiseks

Lisaks sel nädalal õpitud juhtnööridele, mida me vajame, peame a) paluma Jumala Sõna uurimisel Püha Vaimu juhatus; b) lugema ühte või mitut head tõlget; c) otsima universaalseid ja kõigile inimestele igal pool ja igal ajal kohandatavad põhimõtteid; d) olema tahtlikud kuuletuma avastatud tõdedele; e) olema avatud meelega ja tahtlikud loobuma endistest põhimõtetest; f) kaitsma end äärmuslike tõlgenduste eest; g) töötama koos kogenud inimestega ja h) kasutama oma tervet mõistust.

Ellen White on kirjutanud teemal „Kord päästetud – igavesti päästetud“: „Jumala jaoks ei ole midagi solvavamast ja inimhinge jaoks midagi ohtlikumat kui uhkus ja enesekesksus. See on kõigist pattudest lootusetuim, ravimatuim. Peetruse langus oli hetkeline, ent siiski järk-järguline. Enesekindlus viis usuni, et ta on päästetud ja samm sammu järel läks ta mööda allakäiguteed, kuni ta oli suuteline salgama oma Issandat. Me ei saa kunagi endas kindlad olla ega siinpool taevast olles tunda, et me oleme kiusatuste eest kaitstud. Neid, kes on Päästja vastu võtnud, ei tohiks kunagi õpetada ütleva ega tundma, et nad on päästetud, hoolimata sellest, kui siiras oli nende pöördumine. See viib eksiteele. Igaühele peaks õpetama usu ja lootuse väärtustamist; ja isegi kui me anname endid Kristusele ja teame, et Tema võtab meid vastu, ei ole me väljaspool kiusatuste meelevalda“ (Kristuse tähendamissõnad, lk 154, 155).

Küsimused aruteluks:

1. Vaata Ellen White'i tsitaadi tervet konteksti. Nüüd loe lauset, kus öeldakse, et me ei peaks ütleva, et oleme päästetud. Kui lihtne on võtta see lause kontekstist välja ja tulla lagedale täiesti teistsuguse arusaamisega kui see, mida autor silmas pidas. Miks peaksime alati olema hoolsad, et me ei võtaks väiteid kontekstist välja? Missuguseid näiteid sellise käitumise kohta tead? Miks on see nii suur kiusatus?

2. Mil teisel moel on Ellen White'i kirjutisi väärkasutatud? Mida saame siiski teha, et vältida ohtu visata mõne tsitaadi väärkasutamise pärast kogu tervik prügimäele?

3. Mõttele sellele, mis on meile antud tervisesõnumiga, nagu see on kirjas Ellen White'i tekstides? Missuguste õnnistuste osaliseks võime saada, kui seda õigesti kasutame? Missuguseid ohte peaksime vältima?

12. õppetükk: 14.-20. märts

Prohvetlikult kuulutamise vaimuanni õnnistused

Hingamispäeva pärastlõuna

Selle nädala õppeaine: 2Ms 17:14; 34:27; 3Ms 11:1-8; 5Ms 6:4-7; Js 44:8; 49:6.

Meelespeetav salm: „Tõesti, Issand Jumal ei tee midagi, ilmutamata oma nõu oma sulaseile prohvetitele“ (Am 3:7).

Terve piibliajaloo vältel on Jumal töötanud oma prohvetite kaudu (kaasa arvatud need, kes ei ole kirjutanud raamatuid Piiblisse) eesmärgiga julgustada, tõsta üles ja hoiatada Jumala rahvast. Kui tahes ebapopulaarsed on nende sõnumid olnud või kui tahes sageli on nende motiive väärsti mõistetud, on neil inimestel olnud vaid üks eesmärk: õnnistada Jumala kogudust ja tuua sellele hüvesid. Kindlasti ei olnud see teisiti ka Ellen White'i prohvetlikult kuulutamise vaimuanniga.

Sel nädalal uurime mõnda õnnistust, millest Jumala rahvas prohvetite vahendusel osa sai. Nagu me täna teame, ei eksisteeriks Seitsmenda Päeva Adventistide Kogudust, kui Jumal ei oleks seda liikumist oma Prohvetliku Vaimuga juhatanud.

Pilk nädalale: Miks ja mis eesmärgil valis Jumal Iisraeli oma rahvaks? Kuidas õpetati Vana Testamendi aegadel Iisraeli noori? Mis olid mõned nõuanded tervise vallas, mis Jumal Iisraelile andis? Miks kirjutasid iisraellased Jumala Sõna oma maja uksepiitadele? Kuidas on Jumal kasutanud prohvetlikult kuulutamise vaimuandi oma koguduse hüvanguks?

Missioon

Miks valis Jumal iisraellased oma eriliseks rahvaks? 5Ms 7:7, 8; Js 44:8; 49:6.

Jumal valis Iisraeli, et see oleks Tema tunnistajaks. Kõik maailma rahvad pidid osa saama õnnistustest, millega Tema pidi oma rahvast rikastama. Iisrael pidi esile tõstma Tema au (Js 43:21), kuulutama rahvaste seas Tema auhiilgusest (Js 66:19) ja olema valguseks paganatele.

Mis on kristliku koguduse missioon ja kui hästi me seda täidame? Mt 28:19, 20.

Kristlik kogudus on ajaloo jooksul elanud üle kaks suurt laiemisperiodi. Esimene oli koguduse rajamisel esimesel ja teisel sajandil, teine oli 19. sajandil, mida nimetatakse ka misjonisajandiks. 18. sajandi ja 19. sajandi algusaastate suure ärkamise järel sündis palju piibli- ja misjoniühinguid nii Euroopas kui Ameerikas ja saja aasta jooksul kasvas kristlaskonna osakaal rahvastikust 18%-lt 1800. aastal 34%-ni 1900. aastal.

Seitsmenda päeva adventistide ajaloo algusaastakümnetel usuti, et kogudus täitis Jumala käsku õpetada kõiki rahvaid, jutlustades Põhja-Ameerika immigrantidele. Ellen White kirjutas 1871. aastal: „Noored mehed peaksid õppima võõraid keeli, et Jumal saaks neid kasutada vahendajatena Tema ja teiste rahvaste vahel, kellele peab kuulutama päästvat tõde“ (Ellen G. White'i eluepisoodid, lk 204).

1874. aastal nägi ta muljetavaldavat unenägu, kuidas maailmale antakse edasi kolmanda inglise kuulutus. Unes öeldi talle: „Sul on selle aja töö jaoks liiga piiratud mõtted. /.../ Sõnum levib võimsa väega kõigisse maailma osadesse, Oregoni, Euroopasse, Austraaliasse, merede saartele, kõigi rahvaste, keelte ja inimesteni. /.../ Sinu usk on piiratud, see on väga väike. Sinu arusaamist tööst peab suurelt laiendama“ (samal, lk 208. 109).

Samal aastal sai J. N. Andrewsist Seitsmenda Päeva Adventistide Koguduse esimene ametlik misjonär. Ta läks koos oma lastega Õveitsi ja kolm aastat hiljem saadeti John G. Matteson Skandinaaviasse. Täna käib Seitsmenda Päeva Adventistide Koguduse töö enam kui kahesajas 229 Ühendatud Rahvaste Organisatsiooni poolt tunnustatud riigist.

Kuidas hoida tasakaalu, et samal ajal, kui inimesed töötavad misjonipõldudel väljaspool meie riiki, ei jääks hooletusse meie enda kodune misjonipõld?

Haridus

Kuidas õpetati Vana Testamendi aegadel noori iisraellasi? Missuguseid olulisi mõtteid saame neist salmidest korraliku hariduse vaimulike aspektide jaoks? 1Ms 18:19; 5Ms 6:4-7, 20-25.

Isad õpetasid oma lapsi ja rääkisid neile, mida Jumal on oma rahva heaks minevikus teinud, kuidas nad peaksid olevikus elama ja missugused on Jumala töötused tulevikuks. Neile õpetati ka oskusi, mida nad vajasisid, olemaks oma kogukonna edukad liikmed. Nad said haridust nii praktiliste oskuste kui vaimuliku ja religioosse juhendamise vallas.

Adventliikumise varajastel aastatel esines mitu algatust oma kooli rajamiseks, kuid ükski neist ei kestnud kaua.

1872. aasta alguses sai Ellen White nägemuse hariduse põhimõtete kohta. Selle nägemuse baasil kirjutas ta 30 lehekülge põhimõtteid. Teiste seas kirjutas ta: „Me vajame kooli, kus need, kes alles alustavad oma teenistust, saaksid õppida hariduse algtõdesid ja kus nad saaksid veelgi paremini omandada Jumala Sõna õpetusi selle aja jaoks“ (Kristliku hariduse põhimõtted, lk 45, 46).

1872. aasta mais võttis Peakonverentsi komitee vastu otsuse rajada kohalik kool Battle Creek'i juurde ja juunis avati esimene ametlik Seitsmenda Päeva Adventistide Koguduse kool (seal oli 12 õpilast). Kaks aastat hiljem võeti vastrajatud Battle Creek'i Kolledžisse vastu 100 õpilast.

Tänapäeval töötab üle maailma enam kui 6000 adventkooli, kolledžit, ülikooli ja neis õpib enam kui miljon õpilast.

Missugune peaks olema tänapäeva adventkool? Mille poolest peaks see erinema teistest koolidest? Koosta nimekiri konkreetsete iseloomujoontega ja arutlege nende üle oma grupis.

Tervis

Jumal ütles iisraellastele: Kui sa tõesti kuulad Issanda, oma Jumala häält ja teed, mis õige on tema silmis /.../ siis ma ei pane su peale ainsatki neist tõbedest, mis ma panin egiptlaste peale“ (2Ms 15:26). Missugused olid Jumala tervisenõuanded rahvale? 3Ms 7:22-26, 11:1-8, 13:46.

Sajandeid levis keskaja inimeste seas pidalitõbi ja must surm, külvates hirmu ja õudust. Alles siis, kui kirikuisadele tuli meelde, et Piibli ajal eraldati pidalitõbised ühiskonnast, hakati seda meetodit kohandama, nii et muhkkatku ja pidalitõve nuhtlus lõppes.

Enamus seitsmenda päeva adventistidest pioneere olid kõike muud kui tervisereformaatorid. 1848. aasta hingamispäevadel nad arvatavasti istusid koos, süües lõunaks sealihaviile. 1848. aasta nägemuses näidati Ellen G. White'ile, et tubakas, tee ja kohv on kahjulikud, kuid liikmeskonna veenmiseks selles kulus veel aastaid.

1863. aasta 6. juunil sai White nägemuse, kus talle näidati tervise reformi vajalikkust. „Ma nägin, et tähelepanu pööramine tervisele on püha kohus ja ka teised peavad sellele ärkama“ (Valitud sõnumid, 3. raamat, lk 280). Kaks aastat hiljem, 1865. aasta 25. detsembril näidati talle, et seitsmenda päeva adventistid peaksid rajama terviseinstituudi. 1866. aastal ukсед avanud Lääne Tervisereformi Instituut Battle Creek'is oli esimene osa tänapäevaks enam kui 300 haiglast, kliinikust ja dispanserist koosnevast võrgustikust, mida kogudus praegu juhib.

Mida saame öelda neile, kes väidavad, et Ellen G. White kooperis teiste oma aja tervisereformide sõnumit? _____

Hiljutised Ellen White'i tervisesõnumi uurimised on näidanud, et Ellen G. White'i ja tema kaasagsete tervisepõhimõtete vahel on suur erinevus. „Tänapäeva meditsiiniteadus on kinnitanud enamuse tema tervisepõhimõtetest /.../, samal ajal kui nende põhimõtete kinnituse protsent on väga madal, kelle pealt ta väidetavalt kooperis. See erinevus näitab, et Ellen White'i terviseinformatsioon ei saanud tulla inimlikest allikatest, mis olid tema ajal kättesaadavad“ (Leonard Brand and Don S. McMahon, Prohvet ja tema kriitikud, 2005, lk 87, 88).

Tervisesõnum on Jumala imeline kingitus meile. Nagu kõiki Tema kingitusi võib sedagi vääriti kasutada ja seda on ka tehtud. Kuidas saaksime vältida olukorda, et sellest kingitusest saab needus?

Kirjastamine

Vastavalt Pühakirjale oli Mooses esimene, kes Jumala Sõnad üles kirjutas (2Ms 17:14; 34:27; 5Ms 31:24). Täna on Piibel enim kirjas-tatud ja loetud raamat terves ajaloos.

Kuhu pidid iisraellased käsusõnad kirjutama? Miks see käsk sinu arvates neile anti? 5Ms 6:1-9; 11:18-20.

Antiikeses Lähis-Idas oli väga levinud komme kirjutada olulised ütlemlised või väited silmnähtavale kohale. See on omane ka moslemimaadele ja isegi lääneriikidele. Briti saarte, aga ka Saksamaa, Austria ja Dveitsi vanadel majadel võib näha vanu kirjutisi.

Iisraelis oli Jumala Sõna uksepiitadele kirjutamise eesmärk pi-dada Jumala juhtnööre alatasa silme ees ja mõtteis, mis tuletas pide-valt meelde pidada Jumala käske.

Missugune ülesanne oli varajases Seitsmenda Päeva Adven-tistide Koguduses kirjastamisel? _____

Meie koguduse kirjastustöö ei saanud alguse inimtarekusest. 1848. aastal sai Ellen G. White Otis Nicholsi majas Dorchesteris Massa-chusettsis nägemuse. Kui ta sellest välja tuli, ütles ta Jamesile: „Mul on sulle sõnum. Sa pead alustama väikeste lehtede trükkimisega, et neid inimestele laiali saata. Las see olla alguses väike, aga kui inimesed loevad, saadavad nad sulle vahendeid, millega trükkida ja seda ettevõtmist saadab edu. Mulle näidati, et sellest väikesest algu-sest kasvavad välja suured valgusvihud, mis ulatusid üle maailma“ (Ellen G. White'i elupildid, lk 125).

„Valgusvihud, mis täidavad terve maailma“! Kuidas nii? Jeesus pidi varsti tagasi tulema. Adventistide arv oli väga väike. Nende hulgas ei olnud rikkaid inimesi või suuri õpetlasi. Maailm oli usk-matu. Ja siiski oli üks noor naine, kes kuulutas ette kirjastustööd, et see algab tema rahatust abikaasast ja kasvab, kuni täidab terve maa-ilma? Mõõdus enam kui kuus kuud, enne kui James White sai teha algust väikseimagi algusega, korraldades 1000 eksemplari 8-lehe-küljelise lehe trükkimist krediidiarvelt. Täna omab Seitsmenda Päe-va Adventistide Kogudus enam kui 50 kirjastust ja sõnumit trüki-takse ning kuulutatakse enam kui 220 keeles.

Missugune on olnud trükisõna mõju sinu isiklikus vaimuli-kus kogemuses?

Teoloogia

Läbi terve Piibli on Jumal kasutanud prohvetlikult kuulutamise vaimuandi, kaitsmaks oma rahvast teoloogiliste vigade eest. See kehtis ka Ellen White'i teenistuses. Meie koguduse algaastail pidi ta võitlema igasugust sorti fanatismiga. Mõni väitis, et ta on täiuslik, teised ütlesid, et enam ei pea tegema mingit tööd ja kolmandad jätkasid Kristuse tulemise aja määramisega. Sajandivahetuse Kellogg'i kriisi ajal päästsid tema nõuanded koguduse panteismist. Samal ajal juhtis ta pea ainuisikuliselt koguduse eemale semi-Ariani uskumusest (uskumus, et Jeesus ei olnud Jumal) tõeni Kolmainisusest. Kui A. F. Ballenger püüdis muuta pühamuteenistuse õpetust, seisis ta väga kõvahäälselt selle vastu. Ellen White'il oli suur roll ka selles, et kogudus ei vajunud sügavasse legalismikuristikku; koos A. T. Jonesi ja E. J. Waggoneriga oli ta põhimõtte pooldaja, et päästmine tuleb üksnes usust Kristusesse, lahus meie käsutegudest.

Ka pärast surma juhendasid Ellen White'i kirjutised kogudust. Hilisematel aegadel on tema tekstid andnud selge suuna loomise teemadel, mis on sattunud rünnaku alla ka meie oma koguduses.

Mida õpetab Vana Testament inimelu alguse kohta? 1Ms 1:1-3; 2Ms 20:8-11; Ps 33:6; Js 42:5.

Vanas Testamendis on kirjas, et Jumal lõi elu meie maal kuue päevaga. Heebrea sõna, mis on tõlgitud kui päev 1Ms 1. peatükis, on yom. Kus iganes seda sõna Piiblis koos numbritega kasutatakse, näitab see alati täht-tähelist 24-tunnist perioodi. (Vaata näiteks 1Ms 711), 2Ms 16:1.) Puhates loomispäeva seitsmendal päeval, pani Jumal aluse hingamispäevale kui igavesele mälestusmärgile oma loomistöö lõpetamisest. Lühidalt, kui tunnistame kuuepäevast loomist, seisame kindlal piibellikul alusel, hoolimata sellest, et hääled, isegi meie endi hulgas, väidavad midagi muud.

Ja kuigi Ellen White'i surmast on möödunud pea terve sajand, annavad tema sõnad meile tugeva kinnituse Piibli tõdede kohta: „Mind viidi tagasi loomise juurde ja mulle näidati, et esimene nädal, mil Jumal lõi maailma kuue päevaga ja puhkas seitsmendal päeval, oli täpselt samasugune nagu iga teine nädal“ (Vaimuannid, vol 3, lk 90).

Vaatamata Piibli selgele tunnistusele, vaatamata Ellen White'i tugevale kinnitusele, on siiski meie seas neid, kes ütlevad, et Jumal kasutas inimelu loomiseks miljonite aastate pikkust evolutsiooni. **Missuguseid näiteid leiad Piiblist inimeste kohta, kes on nii hõivatud oma aja suundumustega, et kaotavad silmist olulised tõed? Kuidas saaksime endid kaitsta, et me ei langeks samasugusesse teada-tuntud lõksu?**

Edasiseks uurimiseks: Loe Ellen G. White´i raamatust „Tervise-teenistus“ peatükk „Õpetamine ja tervendamine“ lk 139-160; raamatust „Kasvatus“ peatükid „Tõelise hariduse allikas ja eesmärk“ lk 13-19; „Hariduse ja Lunastuse suhted“ lk. 28-30.

Mõnda Ellen White´i kirjutistes kajastuvat tervisepõhimõtet kuu- lutasid ka tema aja tervisereformijad. Kuid nende kirjutistes on pal- ju vigu ja äärmusi, mida Ellen White vältis, kuna tema sai oma juhi- sed Jumalalt. Näiteks õpetasid Ellen White´i aja kaks tuntud tervise- reformijat Sylvester Graham ja James Jackson: „Ära söö soola.“ Ellen G. White kirjutas: „Ma kasutan mingil määral soola ja olen seda alati teinud, kuna sool, kuigi kahjulik, on vere jaoks väga oluli- ne“ (Tunnistused kogudusele, vol 9, lk 162).

Teised vead, mida 19. sajandi tervisereformijad õpetasid ja mida Ellen White vältis, olid: ära lõika oma juukseid, ära joo vett, oman- da vedelikud vaid puuviljadest, kui sööd liha, söö peamiselt rasva, ülekaalulised on tervislikud, ära kasuta seepi jne (vt Leonard Brand ja Don S. McMahon, Prohvet ja tema kriitikud, lk 77, 78).

Küsimused aruteluks:

1. Vaadake oma klassiga üle vastus esmaspäevase osa lõpuküsi- musele.

2. Me elame teaduse ajastul, mil paljude inimeste jaoks on see ainus tõe allikas. Kui huvitav on, et vaid üks osa sellest, mida me õpetame (teine tulemine, pääsemine usu läbi, surnute seisund jne), on teaduslikult põhjendatav - meie tervisesõnum. Süvene sellesse mõttesse.

3. Seitsmenda päeva adventistidena soovime, ja õigesti teeme, et kõik meie põhimõtted tuleneksid Piiblist ja ainult Piiblist. Samas, kui usume, et Ellen White´il oli prohvetlikult kuulutamise vaimu- and, kas me ei peaks ka tema kirjutistele andma doktrinaalset kaalu? Kuidas leida õige tasakaal selles, kuidas kasutame tema tekste ja tegeleme teoloogiliste teemadega?

4. Nii nagu Piibli puhul on ka Ellen White´i kirjutiste juures seda, mida me ei mõista. Kuidas saame endid kaitsta, et me ei keskenduks vaid probleemidele või muredele, kaotades silmist üldplaani?

13. õppetükk: 21.-27. märts

Kindlus prohvetlikult kuulutamise vai- muannis

Hingamispäeva pärastlõuna

Selle nädala õppeaine: Ps 41:9; Js 53:4-6; Mt 23:28-31; Jh 5:39; Ap 10:9-16, 44-48; 17:11.

Meelespeetav salm: „Joosafat astus ette ja ütles: „Kuulge mind, Juuda ja Jeruusalemma elanikud! Uskuge Issandasse, oma Jumalasse, siis te jääte püsima! Uskuge tema prohveteid, siis õnnestub teil kõik!“ (2Aj 20:20).

Mõned inimesed olid huvitatud liitumisest Seitsmenda Päeva Adventistide Kogudusega. Nad olid piibliuurimise käigus võtnud vastu koguduse õpetused, kuid neil oli küsimusi Ellen White'i kohta. Nad tahtsid hoolsad olla, lõppeks on ju igasuguseid valeprohve- teid ja valeõpetajaid. Teades nende inimeste muret ja mõistes neid, ütles jutlustaja: „See on midagi, mille üle te ise peate otsustama, see peab olema teie isiklik veendumus Pühas Vaimus. Võtke tema kirju- tiste lugemiseks aega. Mõned mõtted leiavad kohe teie mõtteis vastukaja, ja on teisi, mille kohta teil võib küsimusi tekkida. Aga luge- ge tema raamatuid ja jõudke siis ise nende suhtes arusaamisele. Lõp- pude lõpuks on tema kirjutised parimad ja lõplik tunnistus nende algallikast.“

Pilk nädalale: Miks peab Piibel olema meie lõplik doktrinaalne autoriteet? Kui oluline on piibliuurimine meie tänapäeva elus? Mis juhtub, kui inimesed ignoreerivad prohvetlikku sõna? Missugune peaks sinu meelest olema imede roll meie usuelus? Miks inimesed prohvetliku anni vastu mässavad?

Piibellik autoriteet

Missuguseid võrdluspunkte saad tõmmata Jeesuse jüngrite vahel pärast Jeesuse ristilöömist ja adventpioneeride vahel pärast suurt pettumust aastal 1844? Lk 24:13-17; Ap 10:9-16, 44-48.

Jüngrid kogesid suurt pettumust Jeesuse ristilöömisel. Nad olid lootnud, et Ta päästab Iisraeli. Vaadates, kuidas ta eeslil Jeruusalemma sõidab, olid nad kindlad, et täitub Sakaria prohvetikuulutus, et Ta kuulutab ennast nende kuningaks, ajab roomlased välja ja rajab Jumala kuningriigi siia maale. Pärast Tema surma, kui Ta „avas nende mõistuse kirjadest aru saama“ (Lk 24:45), nägid nad esimest korda, et Tema eesmärk oli hoopis teine. Teisisõnu, isegi kõigi nende aastate kestel, mil Jeesus nendega oli, isegi Tema selge tunnistuse peale, tegid nad vigu, nad ei suutnud siiski mõista, mida Pühakirjas öeldud oli. Jeesus suunas nad Piibli juurde ja sellele pidid nad oma usu rajama.

Loe Ap 1:6. Mida räägib see selle kohta, kuidas isegi pärast seda, kui Jeesus neile ülestõusmise järel ilmus, kandsid jüngrid ikka veel endas valesid mõtteid selle kohta, mida Tema tulemine tähendas? _____

Ka varased adventusklikud kogesid suurt pettumust, kuna William Miller arvas ekslikult, et Taanieli 8:14 pühamu on maa. Ja just nagu piibliuurimine ja Jumala üleloomulik sekkumine aitas jüngritel nende ekslikke vaateid parandada, nii jõudsid ka esimesed adventistid arusaamisele pühamutõe kohta, seda piibliuurimises ja Jumala juhatusel Ellen White'i prohvetliku teenistuse kaudu.

Lõpuks otsustasid meie pioneerid rajada kõik oma doktriinid Piiblile; kuigi prohvetlik and oli ka väga tõhus abivahend, ei kasutatud seda kui doktrinaalset autoriteeti.

Ka täna usume seitsmenda päeva adventistidena kindlalt ja veendunult, et me peame seisma vaid Jumala Sõnal. Kui me oleme kindlad, et meie doktriinid rajanevad Piibilil ja lähtume sellest, võime prohvetlikus annis tõeliselt kindlad olla.

Süvenemine Sõnasse

Miks uurisid beroialased iga päev Piiblit, et ise veenduda, kas Paulus rääkis tõtt? Miks nad tema sõnu ei usaldanud? Ap 17:11.

Kuna Paulus rääkis Kristusest Pühakirja põhjal, näidates, et Jeesus oli töötatud Messias, siis need, kes teda avatud meelega kuulasid, juhatati ise Pühakirja uurima, et nad võiksid ise veenduda, et need asjad on tõesti nii. Teisisõnu, isegi Pauluse sõnast ei piisanud. Nad soovisid Piibli kinnitust.

Mis on järgmistes salmides kirjas piibliuurimise olulisuse kohta: Õp 2:1-6; Js 34:16; Mt 4:4; Ilm 1:3? _____

Ellen White tõstis pidevalt esile Jumala Sõna ja julgustas koguduseliikmeid seda uurima. „Ma soovitan sulle, kallid lugeja, Jumala Sõna kui sinu usu ja elu juhendit,“ kirjutas ta „Varajastes kirjutistes“ (lk 78). „Suure võitluse“ sissejuhatuses kirjutas ta: „Oma Sõna kaudu on Jumal andnud inimestele pääsemiseks vajalikud teadmised ning meil tuleb Pühakiri vastu võtta Jumala tahte autoriteetse ja eksimatu ilmutusena. See on iseloomu mõõdupuu, tõdede teada andja ja läbielude katsekivi“ (lk 7).

Miks on prohvetid läbi ajaloo noominud inimesi, et need loeksid ja uuriksid Jumala Sõna? Põhjus on lihtne: Jumal „ilmutab inimestele ennast oma Sõna kaudu. Iga tõde avab Pühakirja Autori iseloomu uudest küljest. Piibli uurimine on vahend, mille kaudu Jumal saab inimese tuua endaga lähemasse kokkupuutesse ja selgitada oma tahet. See on sidekanal Jumala ja inimese vahel“ (Ellen G. White, Suur võitlus, lk 69).

Ellen White'i kirjutisi ei tohi kunagi kasutada Piibli asemel; vastupidi, ta püüdis terve oma elu saada koguduseliikmeid Piiblit lugema, et nad teeksid sellest endale oma elu ja usu juhendi.

Mil viisil saaksid sina oma Piiblit enam uurida? Kuidas saaksid oma aja Piibli seltsis muuta tõhusamaks, kui see praegu on?

Jeesusele viitamine

Jeesus ütles: „Te uurite pühi kirju, sest te arvate nendest saavat igavese elu – ja just need on, mis tunnistavad minust“ (Jh 5:39). Mida ütlevad järgmised Vana Testamendi salmid Jeesuse kohta: Ps 16:9, 10; 41:9; Js 53:4–6; Mi 5:2? _____

Jeesus ütles: „Aabraham tundis rõõmu, sest ta nägi minu päeva (Jh 8:56), „Mooses kirjutas minust“ (Jh 5:46) ja „Taavet kutsus mind Issandaks“ (Mt 22:45). Ta alustas enda teenistust Naatsareti süinagogis Jesaja sõnadega: „Issanda Jumala Vaim on minu peal, sest Issand on mind võidnud; ta on mind läkitanud viima rõõmusõnumit alandlikele“ (Js 61:1). Jeesus ütles: „Täna on see kirjakoht teie kuuldes täide läinud“ (Lk 4:21). Jeesus teadis, et Vana Testamet on pilgeni täidetud viidetega Tema kohta. Tema oli Iisraeli lootuse keskmes.

Piibli autorid alates Mooseset kuni apostel Johanneseni suunasid oma lugejaid selle üheni, kes tuli, et päästa oma rahvas pattudest (Mt 1:21), ja kes tuleb teist korda, et neid patu ümbruskonnast ära viia (Ilm 21:4).

Kõndides Piibli prohvetite jalajälgedes, suunas Ellen White järjekindlalt inimesi Päästja, Jeesuse Kristuse juurde. „Mis iganes on olnud sinu minevikukogemus, kui tahes julgusetuks tegevad on sinu olevikuolukorrad – kui sa tuled Jeesuse juurde just nii, nagu oled, nõrk, abitu ja meeleheitel, tuleb meie kaastundlik Päästja sulle tee peale vastu ja embab sind oma armastuse kätega, oma õiguserüüga“ (Mõtteid õndsaskiitmise mäelt, lk 9). Ta kutsus pastoreid üles, et need paneksid Kristuse esikohale kõiges. „Kutsuge Kristus igale teenistusele. Süüvige Jeesuse Kristuse armu ja auhiilguse väärtustesse, kuni Jeesus Kristus on teie sees, keskenduge lootuse aule“ (Evangelium, lk 186).

Ta rõhutas korduvalt, et Jeesus on tema jaoks väga tõeline. „Ma tean, et mu Päästja armastab mind ja mina armastan Jeesust. Ma puhkan Tema armastuses, hoolimata minu ebatäiuslikkusest“ (Käsi-kirjad, vol 4, lk 245). Jeesus oli tema teenistuse kese. „Kogu minu töö objekt,“ ütles ta, „on hoida iseennast väljaspool vaatepiiri ja lasta Kristusel ilmuda. Kristuse ülistamine on suur tõde, mis peab saama ilmsiks kõigile, kes töötavad sõna ja doktriinidega“ (Valitud sõnumid, I raamat, lk 155).

Pane hetkeks kõrvale doktriinid ja teoloogia ning küsi endalt peamine küsimus: kui hästi ma Jeesust tunnen? Mida ütleb sinu vastus sinu ja su vaimuliku elu kohta? Missuguseid muudatusi peaksid läbi viima?

Prohvetite veri

„Nõnda paistate ka teie inimestele õigetena, aga seestpoolt olete täis silmakirjatsemist ja ülekohtu. Häda teile, kirjatundjad ja variserid, te silmakirjatsejad, sest te ehitate prohvetite hauamärke ja ehite õigete hauakambreid ja ütlete: „Kui meie oleksime elanud oma esiisade päevil, siis meie küll ei oleks olnud nende kaasosalised prohvetite vere valamisel““ (Mt 23:28-31).

Missugune on Jeesuse sõnum selle suhtumise kohta, mida paljud Tema prohvetite kohta kannavad? Missuguse õppetunni nendest sõnadest enda kohta saame? _____

Vaatamata kõigile Ellen White´i teenistuse ausust ja tõepärasust tõendavatele materjalidele on isegi meie seas neid, kes teatud mõttes valavad „prohvetite verd“. Nagu vanas Iisraelis on ka meie seas neid, kes erinevaid viise kasutades töötavad salaja või mitte nii varjatult eesmärgiga lammutada Ellen White´i prohvetliku teenistuse usaldusväärust. See on nii olnud algusest peale ja me võime olla kindlad, et see kestab kuni lõpuni. Iga süüdistus, mis tema ja tema töö vastu esitatakse, on nii sarnane nendele süüdistustele, mis kõlasisid vana aja prohvetite ja Jumala Sõna enda vastu.

Sellise suhtumise põhjused on väga erinevad (vaata reedest osa). On rühm inimesi, kes on tõstnud tema kirjutised sobimatutesse kõrgustesse ja teised on sellele reageerinud, minnes oma vastustes mõnikord liiga kaugele. Teised mõistavad tema inspireeritud töid valesti ja kuna need tekstid ei kattu nende inimeste arusaamisega, pööravad nad kõigele kirjutatule selja. Ühed on ehk ükskõiksed ja teised, võib-olla, kurjalt vaenulikud. Õnneks ei ole meie motiivide või südamete kohtumõistjad. Meie peame lihtsalt olema suutelised „kostma igapähele, kes teilt pärib aru lootuse kohta, mis teis on“, nagu Peetrus kirjutab (1Pt 3:15). Lõpuks peab igäüks ise otsuse tegema, missuguseid häáli me kuulame ja usume.

Missugune on sinu enda suhtumine Ellen White´i kirjutistesse? Miks see on selline? Analüüsi oma suhtumise põhjuseid. Kas sa oled avatud muudatusteks kui peaks vaja minema?

And ja imed

„Ja kuuldus Jeesusest levis üle kogu Süüria, ja tema juurde toodi kõik, kes põdesid mitmesuguseid tõbesid ja olid piinade käes ja kurjast vaimust vaevatud ja langetõbised ja halvatud, ning tema tegi nad terveks“ (Mt 4:24).

Mõtles Jeesuse tööle, kui Ta siin inimkehas elas. Ikka ja jälle tegi Jeesus imesid. Oli see vee veiniks muutmise (Jh 2:1-11), viie tuhande söötmine (Mt 14:14-21), haigete tervendamine (Mt 4:24) või surnuist ülesäratamine (Jh 11:1-45), läbis Jeesuse aega siin maa peal imede tegemine, mis oli Tema jumaliku väe võimas tunnistus.

Loe Lk 24:13-27, lugu sellest, kuidas Jeesus ja kaks jüngrit on Emmause teel. Millele Ta viitas, veenmaks neid, et Tema on Jeesus Naatsaretist, Messias? Miks on see vastus meie jaoks nii oluline, eriti prohvetliku vaimuanni kontekstis?

Vaatamata kõigile neile imedele, mis Kristus oma töö kestel maa peal tegi, juhatas Ta jüngrid Jumala Sõna juurde ja võttis aluseks vaid Piibli, rääkides neile tõdesid oma surma ja ülestõusmise kohta ja selle kohta, mida see kõik tähendas.

Me ei tohiks sellest üle vaadata. Ellen White'i teenistusaastate jooksul oli palju kordi, mil Jumal tegutses imede kaudu. Mõned neid kordadest on hõlpsamini tõendatavad kui teised. Kuid kokkuvõttes ei peaks meie usk prohvetlikult kuulutamise vaimuandi seisnema imedes. Kuigi neil võib olla oma osa, peab lõplik roll jääma alati Jumala Sõnale ja sellele, kuidas see and on kooskõlas Piibliga. Imed on head, kuid vaevalt on nad lõplik kontrollimisvahend ja tähendusväärased, kui õpetused ei kattu Pühakirjaga.

Nii nagu Piibli inspiratsioonigi puhul jääb mõningaid küsimusi õhku ka Ellen White'i prohvetlikult kuulutamise vaimuanni ilmingu suhtes. Siiski räägib see and iseenda eest ja annab ise parima tunnistuse iseenda kohta. Meie ise või imede sagedus ei suuda ega või suurt midagi lisada. Igaühele, kes soovib selle anni kohta teadliku otsuse teha, on antud rohkelt tõendusmaterjali, vaatamata meie vastamata küsimustele ja sellele, et meil, kes „me näeme aimamisi nagu peeglist“ (1Kr 13:12), on veel mõningaid küsimusi.

Edasiseks uurimiseks: Loe Ellen G. White´i raamatust „Valitud sõnumid“ peatükk „Suhtumised tunnistustesse“, I raamat, lk 40-48).

Vastupanu või ükskõiksus Ellen White´i kirjutistele on tavaliselt järgneva tulemus: (1) tema kirjutiste ebapiisav lugemine, tunnustamaks või mõistmaks tema kõikehõlmavaid ja tasakaalustatud juhtnõore; (2) suutmatus mõista tema kirjutiste õiget suhet Pühakirja suhtes; (3) suutmatus mõista jumaliku inspiratsiooni tõelist olemust; (4) suutmatus mõista tema nõuannetes aja ja koha põhimõtet; (5) suutmatus tunnistada, et tema nõuanded kehtivad ka tänapäeval; (6) suutmatus mõista, et kuigi meile on antud küllaldaselt tõendeid, et veenda ausat südant, ei kõrvalda Jumal kahtlemise võimalusi; (7) tahtmatus teha isiklikke ohverdusi, et muuta mõnd kalliks saanud harjumust või tegevust, mis ei ole kooskõlas Ellen White´i kirjutistes antud nõuannetega.

Suurem osa vastuväiteid Prohvetliku Vaimu suhtes kaoksid, (1) kui inimesed ei kasutaks enam teatud lauseid või lõike, millega kedagi teist lüüa; (2) kui kõik kohandaksid nõuandeid enda eluga, selle asemel, et püüda sättida neid kellegi teise ellu; (3) kui me ei tsiteeriks teda, teadmata, kust tsitaat pärineb (meie seas on liikvel liiga palju tundmatu päritoluga mõtteid); (4) kui me ei arutleks millegi tema kirjutatu üle, olemata uurinud tervet seda teemat käsitlevat materjali (osaline teadmine võib teha rohkem kahju kui teadmatus); (5) kui me teadvustaksime, et inimeste võimetus elada Ellen White´i antud juhtnõoride kohaselt ei ole absoluutselt seotud nägemuste ja juhtnõoride usaldusväärusega“ (Denton E. Rebok, Believe His Prophets, 1956, lk 309-312 põhjal).

Küsimused aruteluks:

1. Arutlege oma klassis selle üle, missuguste õnnistuste osaliseks on Seitsmenda Päeva Adventistide Kogodus saanud tänu Ellen White´i teenistusele. Missugused on teie meelistsitaadid? Kuidas on tema kirjutised mõjutanud iga liikme vaimulikku kasvu? Kas inimestel on olnud ka mingeid muresid või kahtlusi tema kirjutiste suhtes? Mis neid probleeme põhjustas ja kuidas saaksime aidata nende läbitöötamisel?

2. Paljudel meie kogudusega vastliitunud inimestel on Ellen White´i kohta küsimusi. Mil viisil võiksime aidata neid, et nad jõuaksid selle anni tasakaalustatud mõistmiseni?

3. Mida oled sellel veerandil õppinud, mis aitab sul Prohvetliku Vaimu paremini hoomata? Missuguseid oma seisukohti oled pidanud muutma? Missuguseid uusi teadmisi oled saanud? Missugused küsimused sinu puhul siiski veel õhku jäävad?

AK Eesti Liidu ürituste kalenderplaan 2009.a. I veerandil.

jaanuar

Uusaasta	01.01.2009
Pühenduspäev	03.01.2009
Noortenõukogu	11.01.2009
Liidu juhatuse koosolek	13.01.2009
Tervisepäev	17.01.2009
Tööliste koosolek	20.01.2009
Usuvabaduse päev	24.01.2009

veebruar

Kristlik kodu ja abielu	07.02.2009
Liidu juhatuse koosolek	10.02.2009
Piibli ja Palli päevad Kuressaares	13.02.2009-15.02.2009
Seminar koguduse vanematele ja pastoritele	17.02.2009-18.02.2009
Vabariigi aastapäev	24.02.2009

märts

Naiste palvepäev	07.03.2009
Kirjanduse evangelistide seminar	07.03.2009-08.03.2009
Liidu juhatuse kevadkoosolek	10.03.2009
Noorte aktiivrühma seminar	14.03.2009-15.03.2009
Noortenõukogu	15.03.2009
Tööliste koosolek	17.03.2009
Noorte palvenädal	21.03.2009-28.03.2009